

Δέσποινα Καρακατσάνη, Σοφία Λάχλου, Πέτρος Τραντάς

**Εφαρμογή της
Παιδαγωγικής Freinet
στην Ελλάδα**
**Ερευνητικά εργαλεία & αποτίμηση της
εκπαιδευτικής εμπειρίας**

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί
για ένα σχολείο της κοινότητας

Δέσποινα Καρακατσάνη, Σοφία Λάχλου, Πέτρος Τραντάς

**Εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα.
Ερευνητικά εργαλεία & αποτίμηση της εκπαιδευτικής εμπειρίας**

Έρευνα αξιολόγησης
του Πιλοτικού προγράμματος επιμόρφωσης και εφαρμογής
της Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση 2017-2018

Διοργάνωση:

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας

ISBN: 978-618-83056-3-2

Έτος έκδοσης: 2019

© Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» - Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας

Δέσποινα Καρακατσάνη,
despikar@yahoo.gr

Η Δέσποινα Καρακατσάνη σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και στη συνέχεια έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και στη Διδακτική Ιστορίας και Γεωγραφίας στη Γαλλία. Ολοκλήρωσε τη διδακτορική της διατριβή στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Paris 8 Saint-Denis-Vincennes (1998). Από το 2004 διδάσκει στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και από το 2006 στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Διετέλεσε Πρόεδρος του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2015-2019) και της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Cice-Childrens' Identity and Citizenship Association in Europe (2016-2018). Συνεργάζεται σε ερευνητικά προγράμματα με το DARE (Democracy and Human Rights Education in Europe), το NECE (Networking European Citizenship Education) και το Cice-Childrens' Identity and Citizenship in Europe. Άρθρα και μελέτες της έχουν δημοσιευτεί σε πολλά ελληνικά και ξένα περιοδικά. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εντάσσονται η ιστορία των παιδαγωγικών θεωριών και θεσμών, η κοινωνική και πολιτική εκπαίδευση, η σχέση εκπαίδευσης και πολυπολιτισμικότητας, τα εναλλακτικά εκπαιδευτικά μοντέλα-η παιδαγωγική Φρενέ. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της παιδαγωγικής ομάδας 'Σκασιαρχείο'.

Σοφία Λάχλου,
solahlou01@gmail.com

Η Σοφία Λάχλου είναι Διδάκτωρ στη Διδακτική των ζωντανών γλωσσών και καθηγήτρια γαλλικής γλώσσας στη δημόσια εκπαίδευση. Διδάσκει επίσης από το 2002 στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Διδακτική της Γαλλικής ως ξένης/Διεθνούς Γλώσσας" το αντικείμενο του Σχεδιασμού Αναλυτικών Προγραμμάτων και Μαθημάτων. Έχει πάρει μέρος σε πολλά συνέδρια και ημερίδες και έχει γράψει πολλά άρθρα σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την παιδαγωγική Freinet την οποία εφαρμόζει στην πράξη στη δημόσια εκπαίδευση. Έχει δημιουργήσει μαζί με άλλους το κίνημα Freinet στην Ελλάδα με την παιδαγωγική ομάδα "Το Σκασιαρχείο. Πειραματικοί ψηλαφισμοί για 'να σχολείο της κοινότητας" και το "Δίκτυο Συνεργατικών σχολείων με την παιδαγωγική Freinet". Είναι ανάμεσα στους εμπνευστές και υπευθύνους για το "Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση".

Πέτρος Τραντάς
ptrantas@tiscali.it

Ο Πέτρος Τραντάς είναι μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και Διδάκτωρ Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με διδακτική εμπειρία σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Μέλος στο Δίκτυο Πολιτικές Ανάπτυξης Εκπαίδευσης (hernet. upatras.gr), της Ελληνικής Εταιρείας Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ε.Α.) και της Ελληνικής Εταιρείας Ιστορικών της Εκπαίδευσης (Ε.Ε.Ι.Ε.) με συμμετοχή σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό στα πεδία: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση, Εκπαιδευτική Έρευνα και Στατιστική, Εκπαιδευτική Πολιτική, Διδακτική της Ιστορίας, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Το συγγραφικό του έργο περιλαμβάνει συμμετοχή σε μονογραφία, συλλογικούς τόμους, πρακτικά συνεδρίων και άρθρα σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά.

Ευχαριστίες σε όλους τους εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς που συμμετείχαν στις έρευνες καθώς και στα μέλη της Παιδαγωγική ομάδας «Το Σκασιαρχείο», σε όλους τους συνεργαζόμενους φορείς και τους συνεργάτες από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, χωρίς την αμέριστη συμπαράσταση των οποίων δεν θα είχε πραγματοποιηθεί το έργο του Πιλοτικού προγράμματος και της αποτίμησής του.

Η έρευνα υλοποιήθηκε χωρίς αμοιβή και δαπάνη για το Δημόσιο.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	13
1. Το Πιλοτικό πρόγραμμα: Παρουσίαση, σκοπός και στόχοι	15
2. Οι έρευνες αξιολόγησης & τελικής αποτίμησης του Πιλοτικού Προγράμματος	19
2.1 Αξιολόγηση επιμόρφωσης του πιλοτικού προγράμματος (2017)	19
2.1.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων	19
2.1.2 Συμπεράσματα	38
2.2 Αποτίμηση εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος (2017-18)	41
2.2.1 Σκοπός, στόχοι και ερευνητικές υποθέσεις	41
2.2.2 Μέθοδος συλλογής και ανάλυσης δεδομένων	43
2.2.3 Τα αποτελέσματα της έρευνας	44
2.2.3 ^α Οι απόψεις των εκπαιδευτικών, 2.2.3 ^β Οι απόψεις των μαθητών, 2.2.3 ^γ Οι απόψεις των γονέων	
2.2.4 Συμπεράσματα	59
2.3 Κριτική ανάλυση συλλογικών κειμένων και μονογραφιών εκπαιδευτικών για την παρουσίαση των παιδαγωγικών εμπειριών	65
2.4 Αποτίμηση αναγκών των εκπαιδευτικών και προοπτικών εμβάθυνσης και διάχυσης της Παιδαγωγικής Freinet	73
3. Ερμηνεία αποτελεσμάτων. Συνολικά συμπεράσματα	81
Αντί επιλόγου	85
Βιβλιογραφικές αναφορές – Διαδικτυακές πηγές	87
Παράρτημα	89
Αναλυτικοί πίνακες δεδομένων	91
Ερωτηματολόγια	109

Ευρετήριο Πινάκων & Γραφημάτων

Πινάκων

Πίνακας 1: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά ομάδα επιμόρφωσης, παρακολούθησης και συμμετοχής στην αξιολόγηση, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	21
Πίνακας 2: Αριθμοί αναφορών των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους που θεωρούν αποτελεσματικά τα βιωματικά εργαστήρια, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	26
Πίνακας 3: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό και το λόγο παραγωγής θετικών αποτελεσμάτων της παρέμβασης.	47
Πίνακας 4: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό επάρκειας του χρόνου επιμόρφωσης.	48
Πίνακας 5: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το εάν απέκτησαν εφόδια για να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους.	48
Πίνακας 6: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά τάξη, ως προς το φύλο τους.	50
Πίνακας 7: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά τάξη, ως προς το βαθμό επιθυμίας που εκφράζουν να ασχοληθούν με τις δράσεις της τάξης τους μετά την εφαρμογή των τεχνικών Freinet.	52
Πίνακας 8: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες συμμετοχής γονέων των μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.	54
Πίνακας 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς τη συχνότητα συνάντησης με τον/την δάσκαλο/δασκάλα του παιδιού τους προκειμένου να τους ενημερώσει για την εξέλιξη της εφαρμογής των πρακτικών της παιδαγωγικής Freinet.	56
Πίνακας 10: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που ο/η δάσκαλος/δασκάλα του παιδιού τους ζητά την ενεργή συμμετοχή τους στην παιδαγωγική διαδικασία	56
Πίνακας 11: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς τη βαθμίδα του σχολείου που υπηρετούν.	73
Πίνακας 12: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet	74

(ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό που συνεχίζουν να εφαρμόζουν την παιδαγωγική Freinet.	
Πίνακας 13: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς την ένταση-συχνότητα που εφαρμόζουν την τις τεχνικές της παιδαγωγικής Freinet.	74
Πίνακας 14: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό βελτίωσης στην αποδοχή και εμπλοκή των υπόλοιπων εκπαιδευτικών του σχολείου.	75
Πίνακας 15: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό βελτίωσης στην αποδοχή και ανταπόκριση των γονέων.	75
Πίνακας 16: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό που αυξάνονται το ενδιαφέρον και τα οφέλη των μαθητών.	77
Πίνακας 17: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς εάν επιθυμούν να συμμετέχουν στο Δίκτυο των Συνεργατικών σχολείων με την ομάδα των Πιλοτικών 2018 και 2019.	78
Παράρτημα - Πίνακας 1: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, σε μεταβλητές θετικής προσέγγισης και ένταξης στο ελληνικό δημόσιο σχολείο των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet	91
Παράρτημα - Πίνακας 2: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό εφαρμογής στις τάξεις/σχολεία που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet	92
Παράρτημα - Πίνακας 3: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς την ανταπόκριση από τις/τους μαθήτριες/τές στις εφαρμοζόμενες τεχνικές.	93
Παράρτημα - Πίνακας 4: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό αλλαγής που θεωρούν ότι θα επιτευχθεί στο ελληνικό δημόσιο σχολείο με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet.	94
Παράρτημα - Πίνακας 5: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς τον τρόπο εφαρμογής και τη δημιουργία κλίματος αλληλοσεβασμού με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet.	95
Παράρτημα - Πίνακας 6: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά τάξη, ως προς το βαθμό που τους άρεσαν οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στην τάξη τους.	96

Παράρτημα - Πίνακας 7: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Α΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές	97
Παράρτημα - Πίνακας 8: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Γ΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές	98
Παράρτημα - Πίνακας 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δ΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές	99
Παράρτημα - Πίνακας 10: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές	100
Παράρτημα - Πίνακας 11: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό σημαντικότητας που έχουν, κατά την άποψή τους, οι εφαρμοζόμενες τεχνικές.	101
Παράρτημα - Πίνακας 12: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό σημαντικότητας που έχουν, κατά την άποψη των μαθητών τους, οι εφαρμοζόμενες τεχνικές.	101
Παράρτημα - Πίνακας 13: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς παρατηρούμενες αλλαγές των παιδιών τους από τις εφαρμοζόμενες τεχνικές.	102
Παράρτημα - Πίνακας 14: Περιγραφικές απαντήσεις εκπαιδευτικών ως προς οχτώ ποιοτικές μεταβλητές κατά τη έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος (2018-19)	102

Γραφημάτων

Γράφημα 1: Απόλυτες συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά φύλο, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	20
Γράφημα 2: Απόλυτες συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά ειδικότητα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	20
Γράφημα 3: Απόλυτες συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά έτη υπηρεσίας, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	21
Γράφημα 4: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό εξοικείωσης με την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	22

Γράφημα 5: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους στους οποίους οφείλεται η εξοικείωση με την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	23
Γράφημα 6: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις προτάσεις συμπλήρωσης των επιμορφωτικών διαδικασιών, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	23
Γράφημα 7: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα σημαντικά στοιχεία της Παιδαγωγικής Freinet για την υλοποίηση του προσωπικού τους οράματος στην Εκπαίδευση, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	24
Γράφημα 8: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet που τους βοηθούν να υλοποιήσουν το προσωπικό τους όραμα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	25
Γράφημα 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό αποτελεσματικότητας των βιωματικών εργαστηρίων για την εξοικείωση με τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	26
Γράφημα 10: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις τεχνικές για τις οποίες απέκτησαν μεγαλύτερη εμπειρία, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	28
Γράφημα 11: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους απόκτησης καλύτερης εμπειρίας των τεχνικών, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	29
Γράφημα 12: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς την αποδοτικότερη διαδικασία από τους επιμορφωτές, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	29
Γράφημα 13: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τη λιγότερο αποδοτική διαδικασία από τους επιμορφωτές, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	30
Γράφημα 14: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς την ύπαρξη χρήσιμων διαδικασιών που δεν παρουσιάστηκαν, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	30
Γράφημα 15: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις χρήσιμες διαδικασίες που δεν παρουσιάστηκαν, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	31
Γράφημα 16: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς την επιθυμία τους να εφαρμόσουν την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	31
Γράφημα 17: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους που επιθυμούν να εφαρμόσουν την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	32

Γράφημα 18: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό ετοιμότητας ένταξης της Παιδαγωγικής Freinet στην διδακτική πρακτική, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	33
Γράφημα 19: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό εφικτότητας εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	33
Γράφημα 20: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα εμπόδια εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	34
Γράφημα 21: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα θετικά στοιχεία βάσης εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	35
Γράφημα 22: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους στόχους που θέλουν να επιτύχουν από την εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	35
Γράφημα 23: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα συναισθήματά τους από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	36
Γράφημα 24: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις προτάσεις των τρόπων στήριξης από τους επιμορφωτές στο 2ο έτος εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	37
Γράφημα 25: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις γενικές προτάσεις και παρατηρήσεις τους, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση	38
Γράφημα 26: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα.	44
Γράφημα 27: Σχετικές συχνότητες των μαθητών δημοτικού σχολείου ανά τάξη ως προς το βαθμό που επιθυμούν να ασχοληθούν με τις δράσεις της τάξης τους κάθε ημέρα που πηγαίνουν σχολείο.	52
Γράφημα 28: Σχετικές συχνότητες των μαθητών δημοτικού σχολείου ανά τάξη ως προς το βαθμό που επιθυμούν να συνεχιστεί το μάθημα με τις πρακτικές της παιδαγωγικής Freinet.	53
Γράφημα 29: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που πιστεύουν ότι οι ιδέες και οι πρακτικές της συνεργατικής παιδαγωγικής-παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο.	54
Γράφημα 30: Σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που πιστεύουν ότι τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και χαρά για το σχολείο, μετά την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet μέσα στην τάξη τους	55

Γράφημα 31: Σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που ο δάσκαλος/α του παιδιού τους ζητά την ενεργή συμμετοχή τους στην παιδαγωγική διαδικασία.	57
Γράφημα 32: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς την επιθυμία τους για συνέχιση φοίτησης του παιδιού τους σε τάξεις παιδαγωγικής Freinet.	58
Γράφημα 33: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών σχετικά με εάν προτείνουν την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο σύνολο του ελληνικού δημόσιου σχολείου.	58

Εισαγωγή

Στον τόμο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν μετά το πέρας του Πιλοτικού Προγράμματος «Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση». Το Πιλοτικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε στην Αθήνα από τον Φεβρουάριο του 2017 έως τον Ιούνιο 2018 από την Παιδαγωγική Ομάδα για την προώθηση της Παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα «Σκασιαρχείο. Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας» σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το Υπουργείο Παιδείας (Έγκριση ΥΠ.Π.Ε.Θ. αρ. πρωτ 17446/Δ2/3-2-2017 και Υ.Α. ανάθεσης υλοποίησης έργου, αριθμ. 80352/Δ2, ΦΕΚ 1943/7-6-2017). Το Πιλοτικό πρόγραμμα ήταν διετές και περιλάμβανε μία 1^η φάση επιμόρφωσης και μία 2^η φάση εφαρμογής, ανταλλαγής εμπειριών και αποτίμησης. Στο Πιλοτικό Πρόγραμμα συμμετείχαν συνολικά 120 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Αττικής.

Κατά την 1^η φάση του Πιλοτικού προγράμματος η επιμόρφωση υλοποιήθηκε από εκπαιδευτικούς της παιδαγωγικής ομάδας «Το Σκασιαρχείο», Πανεπιστημιακούς καθηγητές από τρία πανεπιστήμια της χώρας (Αθηνών, Πελοποννήσου και Βόλου), Γάλλους Πανεπιστημιακούς καθηγητές από το Διεθνές Δίκτυο Freinet και από το στελεχικό δυναμικό πολιτιστικών /πνευματικών φορέων της χώρας. Κατά τη διάρκεια της 1^{ης} φάσης διενεργήθηκαν τρεις αξιολογήσεις της παρεχόμενης επιμόρφωσης με ερωτηματολόγια προς τους εκπαιδευτικούς, καθώς και μία συνολική έρευνα - αποτίμηση στο τέλος της Πιλοτικής επιμόρφωσης (Ιούνιος 2017).

Κατά τη 2η φάση του προγράμματος, για την «Πιλοτική εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet / Θεσμικής Παιδαγωγικής (ΠΦ-ΘΠ) στα δημόσια σχολεία», οι εκπαιδευτικοί αξιοποιώντας τα εφόδια από την 1η φάση της επιμόρφωσης εφάρμοσαν κατά την κρίση τους μεθόδους, τεχνικές και εργαλεία της Παιδαγωγικής Freinet /Θεσμικής Παιδαγωγικής (ΠΦ-ΘΠ) στο τμήμα τους. Η εφαρμογή αυτή απαιτούσε ευελιξία στη διαμόρφωση και την εφαρμογή του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου, με σεβασμό στις αρχές και τους στόχους των ισχυόντων Προγραμμάτων Σπουδών. Κατά τη φάση αυτή, οι εκπαιδευτικοί πραγματοποιούσαν 4ωρες μηνιαίες συναντήσεις παρουσίασης εφαρμογών, ανταλλαγής-ανάλυσης εμπειριών, ανατροφοδότησης. Στο τέλος της Πιλοτικής εφαρμογής

(Ιούνιος 2018) διεξήχθη έρευνα-αποτίμηση της εφαρμογής με συλλογή και ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων προερχόμενα από εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς. Η έρευνα απευθύνθηκε στα εγκεκριμένα σχολεία του Πιλοτικού προγράμματος με έγκριση του ΥΠ.Ε.Π.Θ. με αρ. πρωτ. 86182/Δ2, 25-5-2018 για την έρευνα στα Γυμνάσια του πιλοτικού προγράμματος και με αρ. πρ.Φ.15/76954/87928/Δ1, 30-5-2018 για την έρευνα στα Δημοτικά Σχολεία και τα Νηπιαγωγεία του προγράμματος.

Στα παρακάτω κεφάλαια παρουσιάζεται αρχικά το Πιλοτικό πρόγραμμα και οι σκοποί του και στη συνέχεια οι δύο έρευνες που διεξήχθησαν. Πρώτον, η έρευνα-αξιολόγηση της Πιλοτικής επιμόρφωσης και δεύτερον η έρευνα-αποτίμηση της Πιλοτικής εφαρμογής. Οι δύο αυτές έρευνες είχαν ως ερευνητικά εργαλεία συλλογής δεδομένων πρότυπα ερωτηματολόγια προς εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς.

Ωστόσο, το Πιλοτικό πρόγραμμα δεν αρκέστηκε σε αυτά τα εργαλεία για τη διερεύνηση της εκπαιδευτικής εμπειρίας, διότι ακολουθώντας τις ανοιχτές, συμμετοχικές διαδικασίες της παιδαγωγικής Freinet, πρότεινε στους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν να καταγράψουν τις εμπειρίες τους και να εκφράσουν τις απόψεις τους α. σε σύντομα κείμενα συνοδευόμενα από φωτογραφίες για τη σύνταξη εφημερίδας του πιλοτικού προγράμματος και β. εκτενή κείμενα για τη δημιουργία συλλογικής έκδοσης σχετικά με τις Πιλοτικές εφαρμογές.

Τα κείμενα αυτά, από τα δύο τεύχη της εφημερίδας του πιλοτικού προγράμματος καθώς και από τους τρεις τόμους του συλλογικού έργου, κείμενα ατομικά ή συλλογικά, αποτελούν εναλλακτικές αλλά ουσιαστικές πηγές πληροφόρησης για την πορεία και την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Τέλος, η έρευνα δεν θα ήταν ολοκληρωμένη αν δεν περιείχε και μια εικόνα της συνέχειας και διάχυσης του εγχειρήματος. Οι εκπαιδευτικοί συνεχίζουν να εφαρμόζουν την παιδαγωγική Freinet στις τάξεις τους; Η εκπαιδευτική κοινότητα ενδιαφέρεται και συμμετέχει πιο ενεργά με την πάροδο του χρόνου; Ποια εργαλεία χρησιμοποιεί περισσότερο και ποια τα προβλήματα και τα εμπόδια που συναντά στην εφαρμογή των μεθόδων αυτών; Η αποτίμηση της συνέχειας του προγράμματος κρίνεται σημαντική και με αυτήν ολοκληρώνεται η έρευνα της παρούσας έκδοσης.

1. Το Πιλοτικό πρόγραμμα: Παρουσίαση, σκοπός και στόχοι

Το «Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση», 2017-18, υλοποιήθηκε στις εξής περιόδους:

1η Φάση (1ο έτος, β' τετράμηνο) – Επιμόρφωση σε τρία τριήμερα (Μάρτιος- Ιούνιος 2017). Παρουσίαση παιδαγωγικών αρχών και εφαρμοσμένων τεχνικών Freinet από Έλληνες και Γάλλους παιδαγωγούς. Επιλεκτική, δοκιμαστική εφαρμογή σε τάξεις.

2η Φάση (2ο έτος) - Πιλοτική Εφαρμογή (Σεπτέμβριος – Ιούνιος 2017). Οι εκπαιδευτικοί εφάρμοσαν συστηματικότερα τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet με τους μαθητές τους υποστηριζόμενοι από ομάδα έμπειρων συναδέλφων, Ελλήνων και Γάλλων. Στις συντονιστικές μηνιαίες συναντήσεις παρουσίασαν οι ίδιοι τις δράσεις τους και είχαν ανατροφοδότηση από συναδέλφους τους.

3η Φάση στο τέλος του 2^{ου} έτους αφορούσε στον απολογισμό και τη διάχυση των αποτελεσμάτων. (Μάρτιος - Ιούνιος 2018). Οι εκπαιδευτικοί κατέγραψαν τις εμπειρίες τους με ατομικά και συλλογικά κείμενα που αποτέλεσαν την έκδοση του συλλογικού τόμου «Πιλοτικό Πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet στη Δημόσια εκπαίδευση. Εμπειρίες εφαρμογής», 2019, Παιδαγωγική ομάδα Σκασιαρχείο.

Σκοπός του Πιλοτικού προγράμματος ήταν η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό δημόσιο σχολείο για τη δημιουργία ενός σχολείου ελεύθερου, ανοικτού και συνεργατικού, ένα σχολείο που να προωθεί τη δημιουργικότητα, την ελεύθερη έκφραση, την επικοινωνία, τη συνεργασία και τη κριτική συνείδηση των μαθητών και μαθητριών (Laffitte, 1985, Lémery, Bizieau, 2002, Brown, 2005):

- με τη λειτουργία της τάξης ως κοινότητας ζωής, όπου όλα τα μέλη της, εκπαιδευτικοί και παιδιά, αναλαμβάνουν ρόλους και

ευθύνες, βιώνουν το σχολείο τους ως υπόθεση συλλογική και δική τους

- με έμφαση στα ατομικά και συλλογικά Σχέδια εργασίας/δράσης που έχουν νόημα για τα παιδιά
- με όχημα την συνεργατική μάθηση και στόχο την ενσωμάτωση όλων των μαθητών/μαθητριών μέσα σε θετικό κλίμα αλληλοβοήθειας και αλληλεγγύης.

Πρόκειται για μια πρόταση που έχει εφαρμοστεί και εφαρμόζεται επί σειρά ετών σε σχολεία όλου του κόσμου με εξαιρετική επιτυχία – ιδιαίτερα αποτελεσματική μάλιστα στην αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας σε δύσκολα κοινωνικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (Blais, Gauchet et Ottavi, 2002, Reuter, 2007, Francomme, 2010). Το Δίκτυο του Μοντέρνου Σχολείου ανά τον κόσμο (το διεθνές δίκτυο των σχολείων Freinet) αποτελεί την καλύτερη απόδειξη γι' αυτό. Είναι επίσης μία πρόταση ευέλικτη γιατί ακόμη και στα πλαίσια μιας σχολικής μονάδας που λειτουργεί κατά παραδοσιακό τρόπο μπορεί να λειτουργήσει μία μεμονωμένη τάξη ως τάξη Freinet. Μπορεί ακόμη να αξιοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός που ενδιαφέρεται μεμονωμένες τεχνικές και παιδαγωγικά εργαλεία, διαμορφώνοντας την δική του/δική της πύλη εισόδου σε μια εναλλακτική παιδαγωγική που είναι σε θέση να προσφέρει την απόλαυση μιας δημιουργικής, ευχάριστης όσο και αποδοτικής εργασίας σε παιδιά και εκπαιδευτικούς.

Πιο συγκεκριμένα, η παιδαγωγική Freinet αποτελεί μια πρόταση με παιδαγωγικές αρχές, τεχνικές και εργαλεία για ένα σχολείο κοντά στο παιδί, ευχάριστο, δημιουργικό και χειραφετικό. Πιο συγκεκριμένα, οι στόχοι αφορούν σε:

Ένα δημόσιο σχολείο ελεύθερο και ανοικτό....

- που υποδέχεται, σέβεται και αναγνωρίζει ισότιμα το κάθε παιδί και τα δικαιώματά του ανεξάρτητα από την κοινωνική θέση, την καταγωγή ή τη θρησκεία του
- όπου τα παιδιά βιώνουν τη χαρά της πρωτοβουλίας, της ελεύθερης επιλογής, της δημιουργίας και του οράματος για την βελτίωση της ζωής τους μέσα από τη μάθηση και την εργασία τους στο σχολείο
- όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες συν-εργάζονται για την ανάπτυξη της κριτικής συνείδησης όλων με σκοπό την κοινωνική τους χειραφέτηση (P. Freire, 1974, H. Giroux, 1988)
- όπου αναπτύσσονται καθημερινά στη σχολική ζωή η ελευθερία, η δημοκρατία, η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η ισότητα και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα.

Ένα σχολείο δημοκρατικό....

- όπου η τάξη και το σχολείο λειτουργούν ως κοινότητα. Μέσα στην τάξη ως κοινότητα αναπτύσσεται το δημοκρατικό πνεύμα και οι κοινοτικές αξίες της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης και της ισότητας για την πρόληψη των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, των φαινομένων της βίας και της σχολικής διαρροής (Παγώνη, 2007, Reuter, 2007, Φατούρου, 2009).

Ένα σχολείο με Παιδαγωγικές Τεχνικές, Εργαστήρια και υποδομές για την ανάπτυξη της ελεύθερης έκφρασης, της επικοινωνίας, των δράσεων, του πολλαπλού εγγραμματισμού και της πολιτειότητας...

- με το *Τυπογραφείο* – όπου τα παιδιά εκδίδουν σχολικά έντυπα, εφημερίδα τάξης και Μικρά βιβλία και γράφουν για να εκφραστούν, να επικοινωνήσουν, να διαβαστούν από πραγματικό κοινό
- με τον *Κινηματογράφο*, όπου οι μαθητές και μαθήτριες καλλιεργούν τον οπτικοακουστικό εγγραμματισμό και εκφράζουν τις ιδέες τους μέσα από την τέχνη, αναπτύσσουν τη φαντασία τους και δημιουργούν
- με την *διασχολική αλληλογραφία* και τη διαδικτυακή επικοινωνία τάξεων, όπου τα έργα των παιδιών έχουν πραγματικούς αποδέκτες, ξεπερνούν τα όρια της τάξης τους διότι ανταλλάσσονται με συνεργαζόμενες τάξεις και δημοσιεύονται
- με τη *Βιβλιοθήκη* ως κεντρικό και ζωτικό μέρος κάθε σχολείου με βιβλία από και για τα παιδιά
- με τα Εργαστήρια Τέχνης – ζωγραφική, θέατρο, χορός - για να αναπτύσσεται η φαντασία, η δημιουργικότητα, η έκφραση των παιδιών
- με το *Συμβούλιο* – Συμβούλιο τάξης και Συμβούλιο σχολικής κοινότητας - που είναι θεσμός - θεμελιακό εργαλείο της τάξης και του σχολείου για την ανάπτυξη της πολιτειότητας, για την επίλυση προβλημάτων, την πειθαρχία και την πρόληψη της βίας στο σχολείο
- με το *Σχολικό Συνεταιρισμό* για την ανάπτυξη και ενίσχυση των δημιουργικών έργων και δράσεων.

Εδώ η συν-εργασία αποτελεί μια ενεργή δράση για τη κοινότητα και το κοινωνικό σύνολο. Το σχολείο μέσα από τις εργασίες των μαθητριών και μαθητών παράγει γνώση και πολιτισμό για τη γειτονιά, την κοινότητα και την κοινωνία. Οι παραπάνω παιδαγωγικές τεχνικές εντάσσονται σε ένα πλαίσιο με δομή και κανόνες και δρουν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά η μία προς την άλλη.

Ένα σχολείο της συνεργασίας χωρίς ανταγωνισμό

- με την υποστήριξη της τάξης ως κοινότητα, όπου τα παιδιά αναλαμβάνουν ρόλους και ευθύνες, βιώνουν το σχολείο τους ως υπόθεση συλλογική και δική τους
- με έμφαση στα ατομικά και συλλογικά Σχέδια εργασίας – δράσης που έχουν νόημα για τα παιδιά
- με τη συνεργατική μάθηση, την ενσωμάτωση όλων των μαθητών/μαθητριών και την αλληλοβοήθεια σε θετικό κλίμα χωρίς ανταγωνισμό.

Ένα σχολείο πολιτιστικό πολύκεντρο με συνέργεια πολλών ενηλίκων

- ανοικτό για δράσεις σε συνεργασία με φορείς και δίκτυα, ανοικτό, δημόσιο και λαϊκό
- όπου θα συνεργούν εκτός από τους/τις εκπαιδευτικούς γονείς και οι άνθρωποι του πολιτισμού και της τέχνης, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, των Δικτύων της πόλης, των δομών υγείας, πρόληψης, του αθλητισμού, της σίτισης.

Αναλυτική παρουσίαση του Προγράμματος βρίσκουμε στην ιστοσελίδα του Πιλοτικού Προγράμματος επιμόρφωσης στην παιδαγωγική Freinet (<http://pilotikofreinet.weebly.com/2017-18>).

2. Οι έρευνες αξιολόγησης & τελικής αποτίμησης του Πιλοτικού Προγράμματος

Κατά τη διάρκεια του Πιλοτικού προγράμματος πραγματοποιήθηκαν έρευνες τόσο για την αξιολόγηση της επιμόρφωσης όσο και για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής της στα σχολεία. Οι έρευνες για την αξιολόγηση των τριημέρων επιμόρφωσης (τρεις έρευνες κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου-φάσης του προγράμματος) επιδίωξαν να διερευνήσουν σε ποιο βαθμό η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ήταν ικανοποιητική και ικανή να εμπνεύσει, να κινητοποιήσει και να οδηγήσει τους εκπαιδευτικούς στην πειραματική εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στις τάξεις τους. Επίσης, η έρευνα - αποτίμηση της εφαρμογής επεδίωξε να διερευνήσει κατά πόσο η πειραματική εφαρμογή είχε θετικά αποτελέσματα, δηλαδή κατά πόσο επιτεύχθηκαν στόχοι του προγράμματος. Οι δύο αυτές έρευνες είχαν ως ερευνητικά εργαλεία συλλογής δεδομένων πρότυπα ερωτηματολόγια (βλ. παράρτημα).

Επιπλέον, παρουσιάζεται η κριτική ανάλυση των κειμένων των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα μέσα από α. τα τεύχη της εφημερίδας του πιλοτικού προγράμματος και β. από τους τρεις τόμους του συλλογικού έργου, με κείμενα ατομικά ή συλλογικά, ντοκουμέντα για την πορεία και την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο.

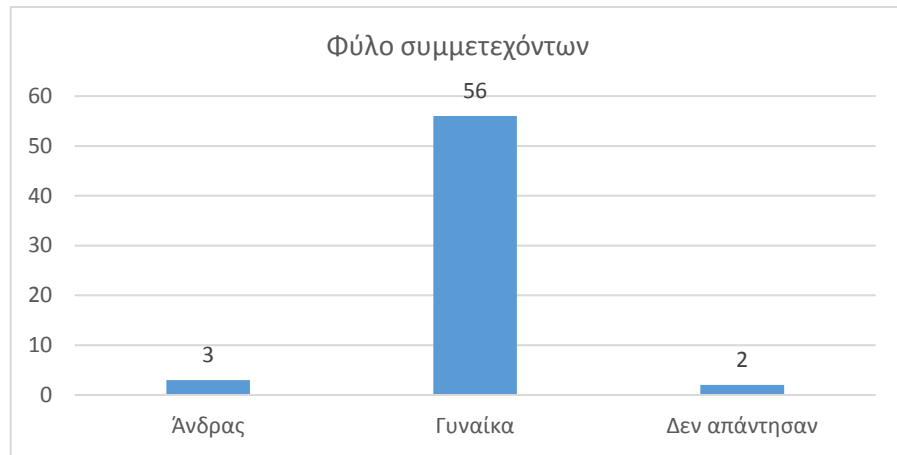
Τέλος, μία έρευνα με ερωτηματολόγιο που πραγματοποιήθηκε ένα χρόνο μετά το τέλος του πιλοτικού προγράμματος δίνει την εικόνα της επέκτασης και διάχυσης του εγχειρήματος στα σχολεία και είναι πολύ σημαντική για να αξιολογήσουμε τις επιδράσεις του.

2.1 Αξιολόγηση επιμόρφωσης του πιλοτικού προγράμματος (2017)

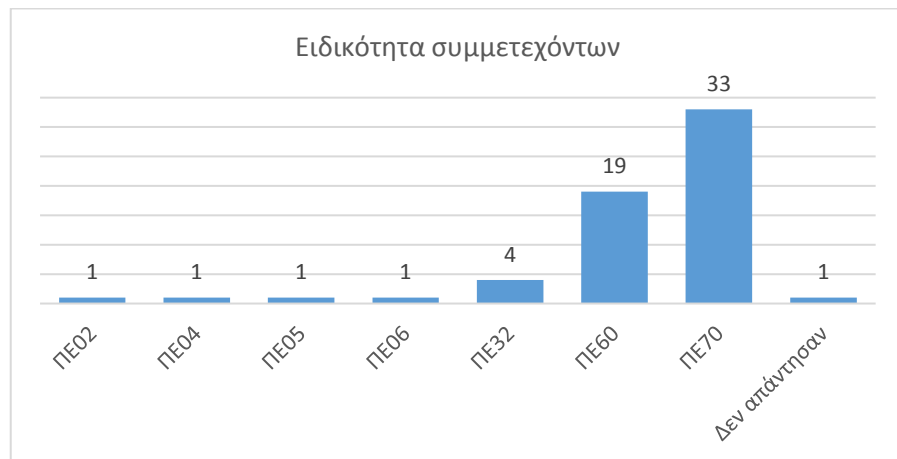
2.1.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Κατά την αξιολόγηση του 1^{ου} έτους εφαρμογής (Ιούνιος 2017), συμμετείχαν εξήντα ένας (61) εκπαιδευτικοί, η μεγάλη πλειοψηφία των

οποίων (56 – 91,8%) ήταν γυναίκες (βλ. γράφημα 1) εκπαιδευτικοί και κυρίως της προσχολικής και δημοτικής βαθμίδας (βλ. γράφημα 2). Ως προς τα έτη υπηρεσίας, τα αποτελέσματα αποτυπώνουν μεγάλο βαθμό εκπαιδευτικής – διδακτικής εμπειρίας των συμμετεχόντων με το 77% να δηλώνει περισσότερα από έντεκα (11) έτη υπηρεσίας και περίπου ένας στους τρεις με περισσότερα από είκοσι ένα (21) έτη υπηρεσίας (βλ. γράφημα 3).

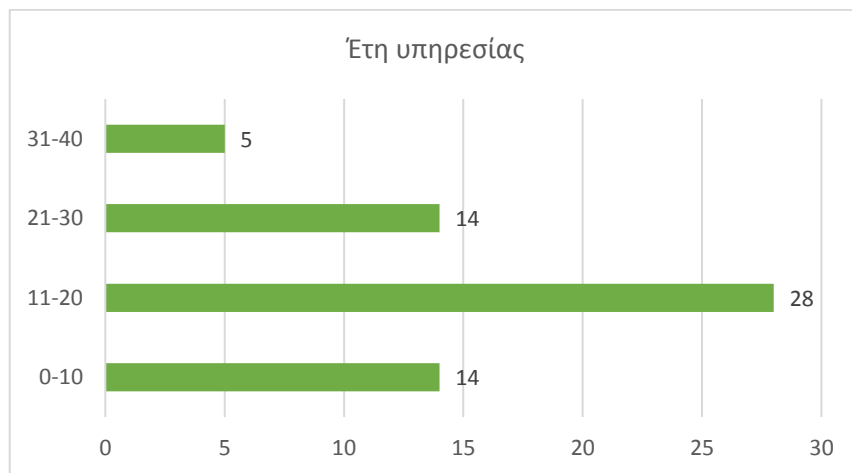
Γράφημα 1: Απόλυτες συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά φύλο, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Γράφημα 2: Απόλυτες συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά ειδικότητα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Σύμφωνα με τα δεδομένα στον πίνακα 1, οι συμμετέχοντες στην αξιολόγηση προέρχονται από τέσσερις ομάδες επιμόρφωσης (μία με τους εκπαιδευτικούς της προσχολικής, δύο με τους εκπαιδευτικούς της

δημοτικής και μία με τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) εκ των οποίων το 61% παρακολούθησε το σύνολο του προγράμματος και το 26% ένα μέρος αυτού.

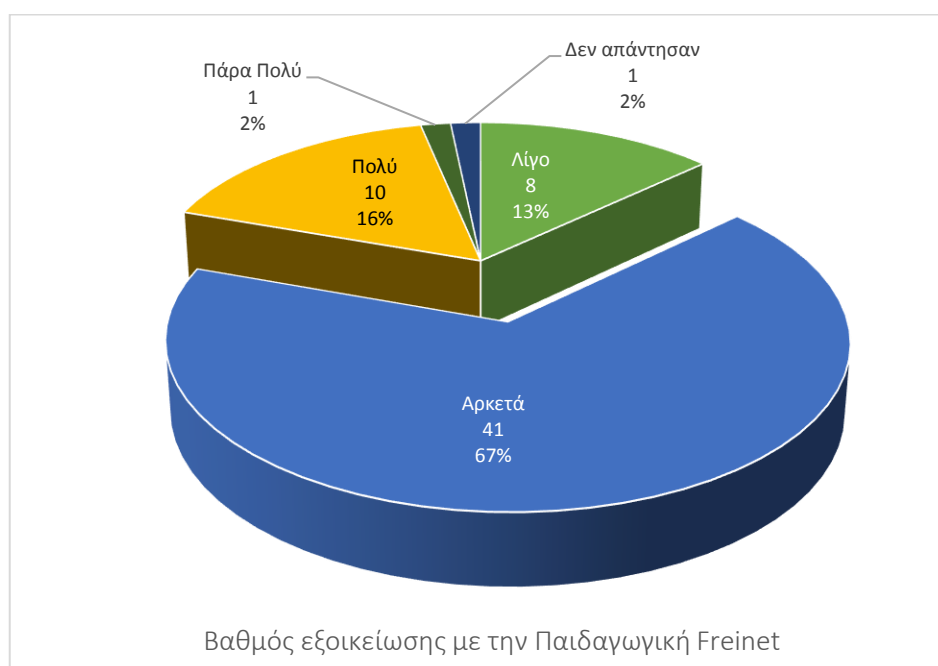
Γράφημα 3: Απόλυτες συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά έτη υπηρεσίας, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Πίνακας 1: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ανά ομάδα επιμόρφωσης, παρακολούθησης και συμμετοχής στην αξιολόγηση, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

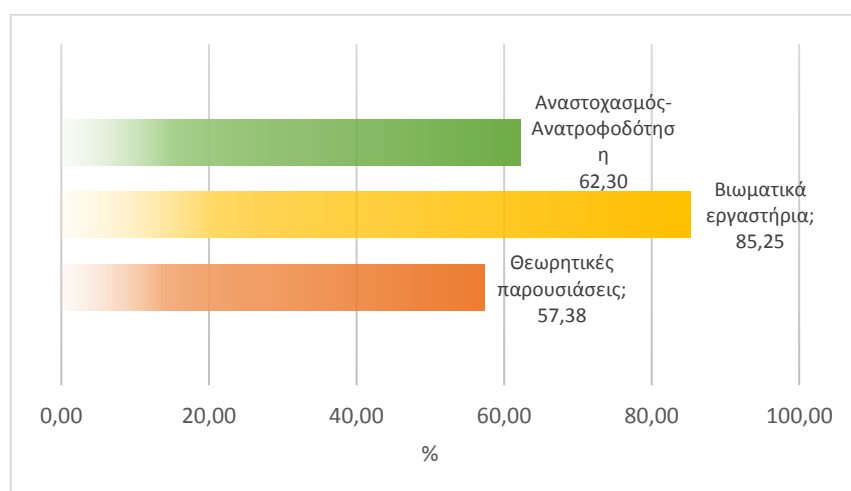
Ομάδα επιμόρφωσης		
	<i>n</i>	%
Προσχολική	18	29,5
Δημοτική Α	24	39,3
Δημοτική Β	13	21,3
Δευτεροβάθμια	2	3,3
Δεν απάντησαν	4	6,6
Σύνολο	61	100,0
Παρακολούθηση		
Όλο το επιμορφωτικό πρόγραμμα	37	60,7
Μέρος του προγράμματος	16	26,2
Δεν απάντησαν	8	13,1
Σύνολο	61	100,0
Συμπλήρωση ερωτηματολογίων αξιολόγησης		
1ου τριημέρου	13	21,3
2ου τριημέρου	4	6,6
1ου και 2ου τριημέρου	34	55,7
Δεν απάντησαν	10	16,4
Σύνολο	61	100,0

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα φαίνεται ότι οι περισσότεροι (67%) γνώρισαν και εξοικειώθηκαν «αρκετά» με το γενικό πλαίσιο της Παιδαγωγικής Freinet αλλά μόνο το 18% (επιλογές «πολύ» και «πάρα πολύ» του γραφήματος 4) δηλώνουν υψηλό βαθμό εξοικείωσης με αυτή. Βασικός παράγοντας του βαθμού εξοικείωσης, όπως φαίνεται και στο γράφημα 5, αποτελεί τόσο η συμμετοχή τους στα βιωματικά εργαστήρια (85,25%) όσο και ο αναστοχασμός-ανατροφοδότηση (62,30%), ενώ οι πραγματοποιήση θεωρητικών παρουσιάσεων λαμβάνει μικρότερο ποσοστό (57,38%).

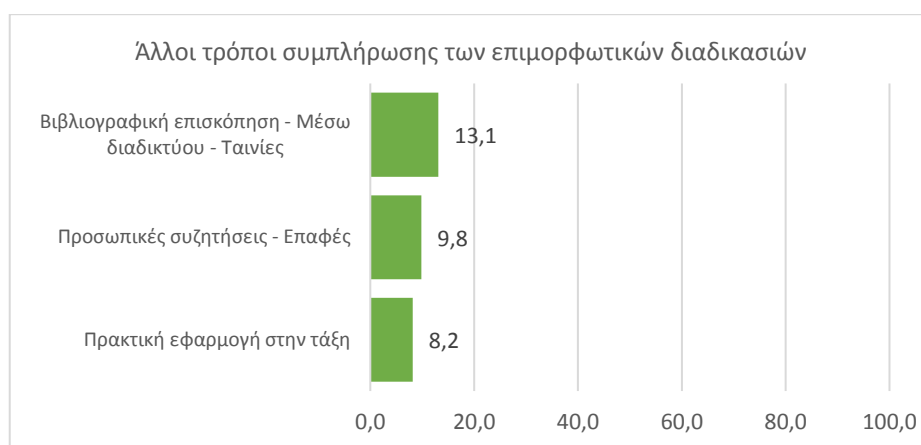
Οι προβλεπόμενες επιμορφωτικές διαδικασίες συμπληρώθηκαν από τους ίδιους τους συμμετέχοντες με «βιβλιογραφική επισκόπηση, αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο και την παρακολούθηση σχετικών ταινιών» ενώ ένας στους δέκα (1/10) δήλωσε επιπλέον τις «συζητήσεις-επαφές» και την «πρακτική εφαρμογή στην σχολική τάξη» στην οποία εργάζονται (βλ. γράφημα 6).

Γράφημα 4: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό εξοικείωσης με την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Γράφημα 5: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους στους οποίους οφείλεται η εξοικείωση με την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

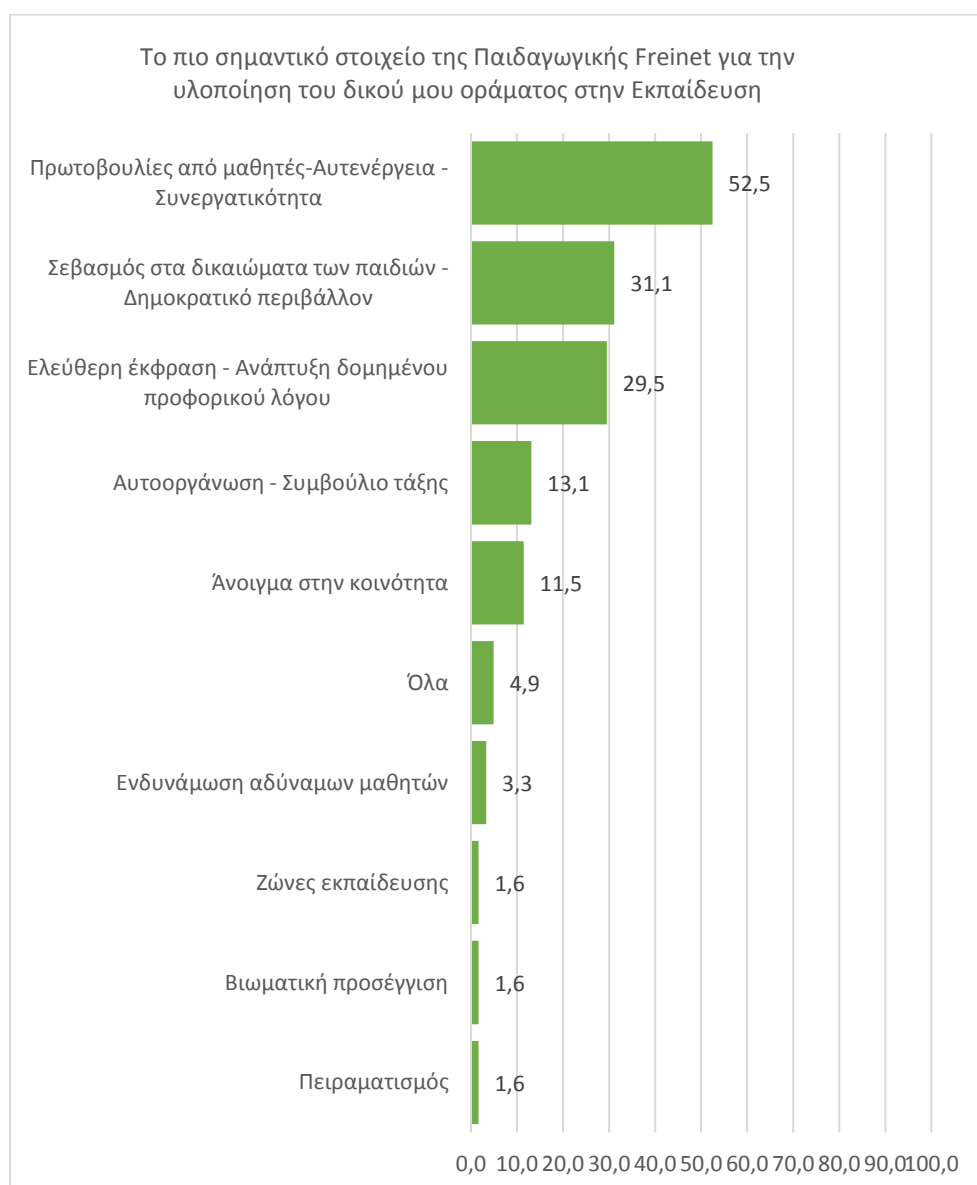

Γράφημα 6: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις προτάσεις συμπλήρωσης των επιμορφωτικών διαδικασιών, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

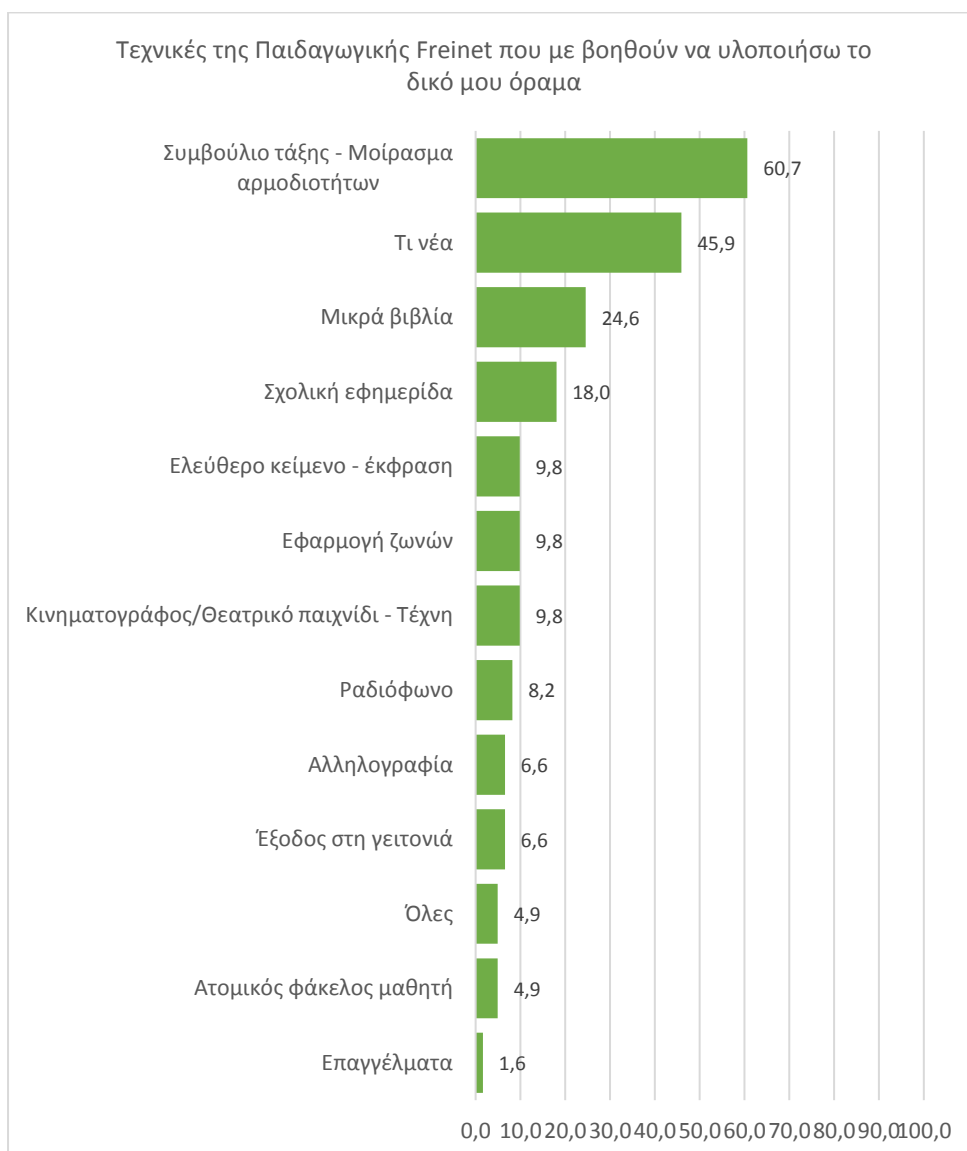
Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα δηλώνουν ότι οι «πρωτοβουλίες του μαθητή, η αυτενέργεια και η συνεργατικότητα» αποτελούν το σημαντικότερο στοιχείο της Παιδαγωγικής Freinet για την υλοποίηση του δικού τους οράματος για στην Εκπαίδευση (βλ. γράφημα 7) ενώ τρεις στους δέκα (3/10) επισημαίνουν παράλληλα και το «σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού εντός ενός δημοκρατικού περιβάλλοντος» καθώς και την ανάπτυξη της «ελεύθερης έκφρασης μέσω δομημένου λόγου». Με μικρότερα ποσοστά αποτυπώνονται οι δηλώσεις

«Αυτοοργάνωση – Συμβούλιο της Τάξης» (το οποίο θα μπορούσε να προσμετρηθεί με την προαναφερόμενη επιλογή της ανάπτυξης δημοκρατικού περιβάλλοντος) και το «άνοιγμα στην κοινότητα».

Οι τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet που θα μπορούσαν κατά κύριο λόγο να στηρίξουν την υλοποίηση του προσωπικού οράματος των συμμετεχόντων για την Εκπαίδευση (βλ. γράφημα 8) είναι: «Συμβούλιο της Τάξης» (60,7%), «Τι Νέα» (45,9%), «Μικρά βιβλία» (24,6%) και «Σχολική Εφημερίδα» (18%).

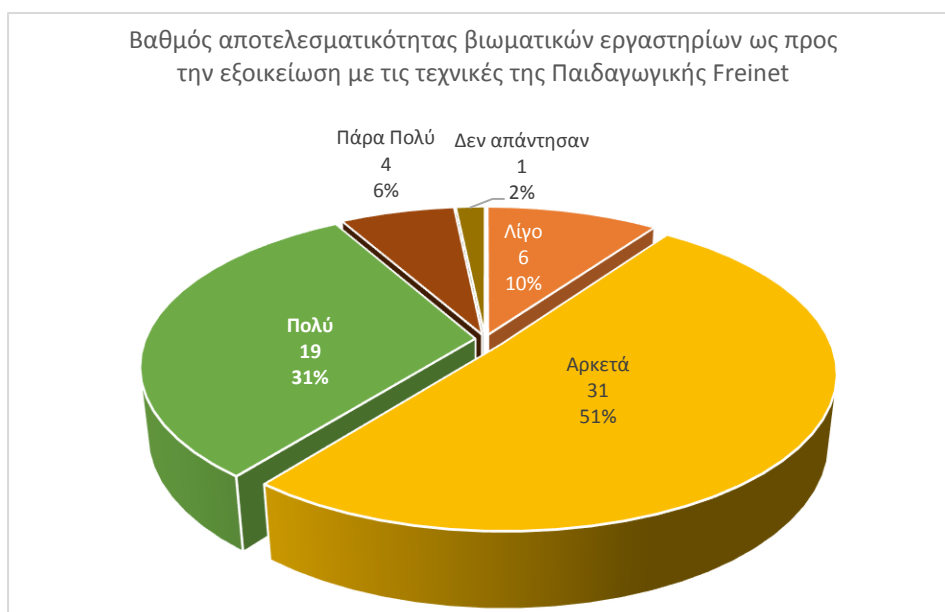
Γράφημα 7: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα σημαντικά στοιχεία της Παιδαγωγικής Freinet για την υλοποίηση του προσωπικού τους οράματος στην Εκπαίδευση, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Γράφημα 8: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet που τους βοηθούν να υλοποιήσουν το προσωπικό τους όραμα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Σύμφωνα με την άποψη των συμμετεχόντων (βλ. γράφημα 9), τα βιωματικά εργαστήρια που πραγματοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος παρουσίασαν αρκετά (επιλογή «αρκετά» 51%) έως πολύ (άθροισμα επιλογών «πολύ» και «πάρα πολύ» 37%) υψηλό βαθμό αποτελεσματικότητας ως προς την εξοικείωσή τους με τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet και επιπλέον, βάση των αιτιολογήσεων της

απάντησής τους (βλ. πίνακα 2) προτείνουν την ενίσχυση της βιωματικής προσέγγισης.

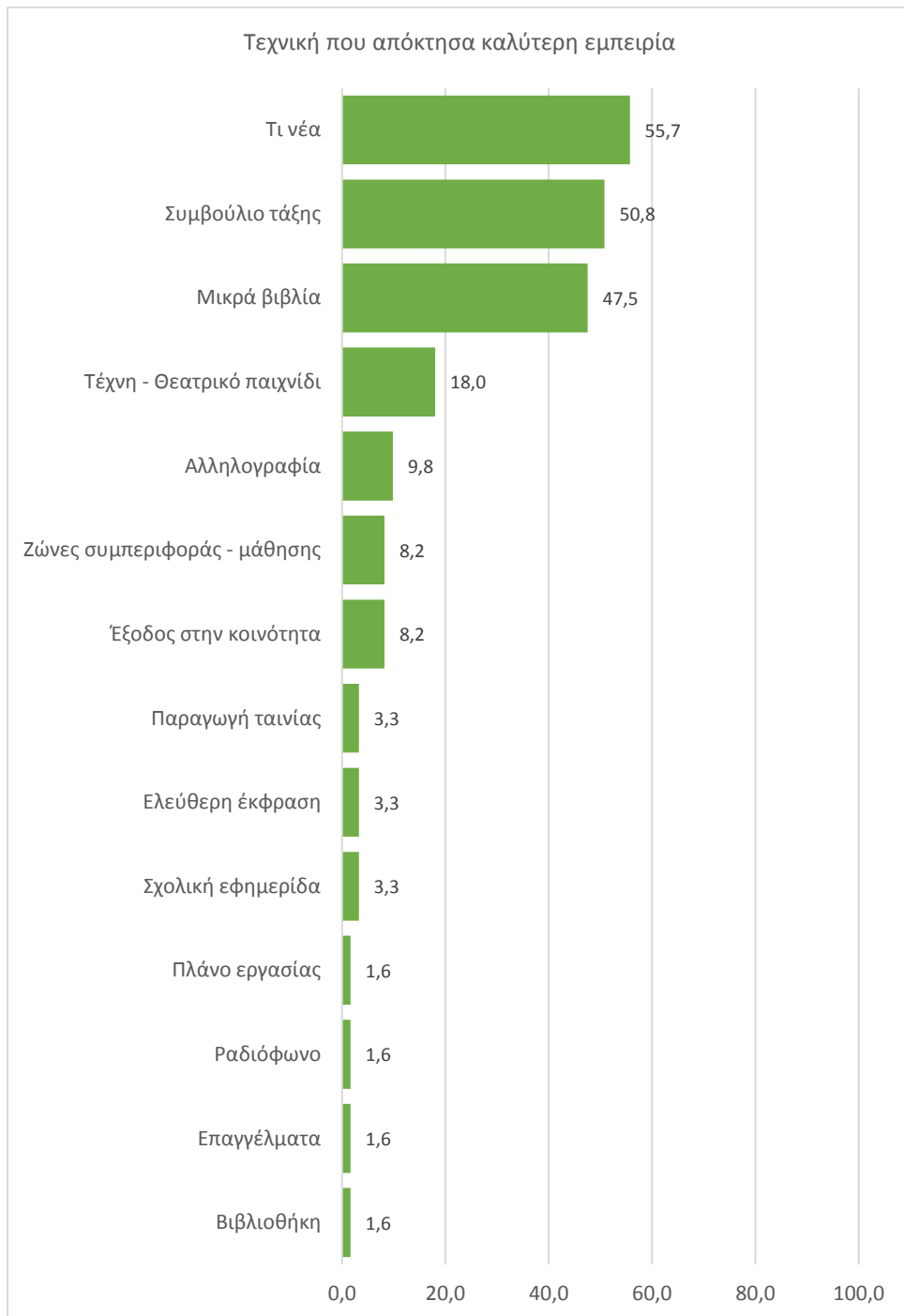
Γράφημα 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό αποτελεσματικότητας των βιωματικών εργαστηρίων για την εξοικείωση με τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Πίνακας 2: Αριθμοί αναφορών των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους που θεωρούν αποτελεσματικά τα βιωματικά εργαστήρια, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

No αναφορών	Αιτιολόγηση του Βαθμού αποτελεσματικότητας βιωματικών εργαστηρίων ως προς την εξοικείωση με τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet
1	Αρκετά γιατί απαιτείται και θεωρητικό υπόβαθρο
1	Αρκετά γιατί τα εργαστήρια μπορούσαν να εφαρμοστούν άμεσα
1	Αρκετά λόγω ανάγκης εξάσκησης
2	Αρκετά λόγω ανάγκης περισσότερων εργαστηρίων
1	Αρκετά λόγω κατανόησης βασικού πλαισίου και τρόπου λειτουργίας
2	Αρκετά λόγω της συμμετοχής και της συνεργασίας
3	Αρκετά, γιατί θα ήθελα κι άλλα βιωματικά εργαστήρια
6	Αρκετά, χρειάζεται περισσότερος χρόνος
1	Αρκετά. Πολύ θεωρία, λίγος χρόνος και μεγάλα τμήματα

1	Λίγο γιατί δόθηκε περισσότερο βάρος στη θεωρία
1	Λίγο γιατί προτιμώ περισσότερη σύνδεση βιωματικών με τη θεωρία
1	Λίγο γιατί τα εργαστήρια δεν ήταν βιωματικά αλλά παρουσιάσεις
1	Λίγο διότι είδα πρακτικές που συναντάς και σε άλλες ημερίδες
1	Λίγο λόγω πίεσης χρόνου στα βιωματικά εργαστήρια
1	Λίγο, ήδη γνώριζα τις τεχνικές
1	Λίγο, λόγω χρόνου
1	Πολύ αν και θα ήθελα περισσότερα βιωματικά εργαστήρια
1	Πολύ γιατί είδα τις δυσκολίες που θα έχω στην τάξη
1	Πολύ γιατί είναι μια προσομοίωση με δυνατότητα πειραματισμού
1	Πολύ γιατί με το βίωμα προχωράς σε βάθος
1	Πολύ γιατί μόνο με τη βιωματική προσέγγιση θα κατανοήσουμε το ρόλο εκπαιδευτικού και μαθητή
1	Πολύ γιατί μπαίνω στη θέση των παιδιών
1	Πολύ καλές εισηγήσεις και εργαστήρια αλλά λίγος ο χρόνος
1	Πολύ λόγω εμπλοκής σε συνεργατικές μορφές μάθησης
6	Πολύ λόγω εφαρμογής βιωματικών πρακτικών
1	Πολύ λόγω ισότιμης συμμετοχής όλων μας
1	Πολύ λόγω της εφαρμογής μιας τεχνικής στην τάξη μας
1	Πολύ, λόγω της δυνατότητας συνδιαμόρφωσης άποψης με ελεύθερη έκφραση και σεβασμό του άλλου
1	Πολύ, λόγω της στάσης επιμορφωτών και των εργαστηρίων

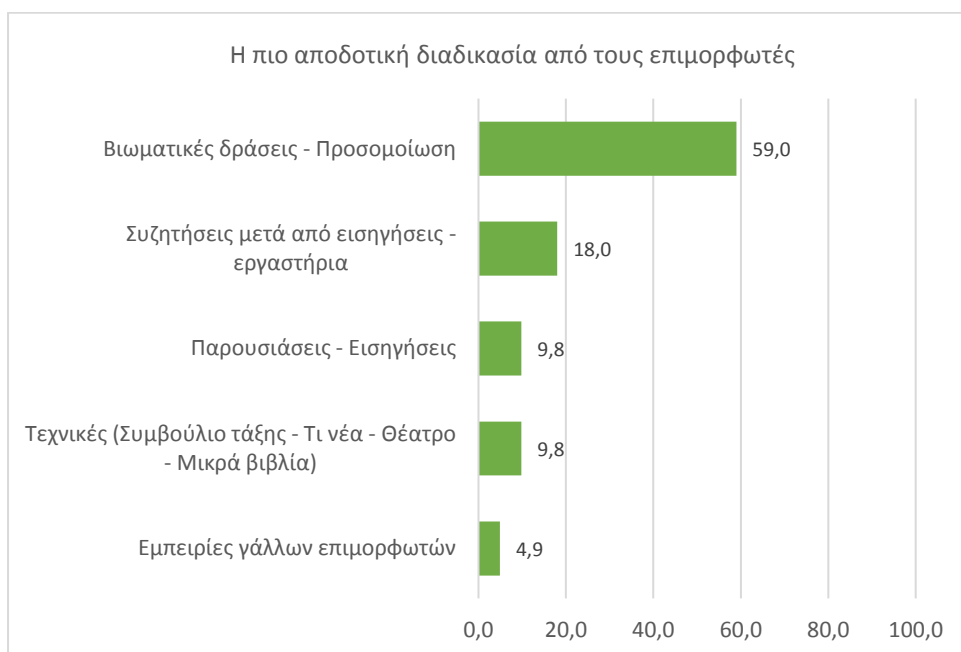
Οι τεχνικές «Τι Νέα», «Συμβούλιο της τάξης» και «Μικρά βιβλία» αποτελούν τις τρεις πρώτες επιλογές των συμμετεχόντων για τις οποίες δηλώνουν ότι αποκτήθηκε μεγαλύτερη εμπειρία (βλ. γράφημα 10) με ποσοστά από 47% έως 56% και ως λόγος απόκτησης αυτής της εμπειρίας, βάσει των αποτελεσμάτων του γραφήματος 11, προκρίνεται η πραγματοποίηση «βιωματικών δράσεων». Αναμενόμενο και σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα ήταν να δηλωθεί ως η πιο αποδοτική διαδικασία από τους επιμορφωτές οι «βιωματικές δράσεις» και οι «συζητήσεις που ακολούθησαν μετά από εισηγήσεις ή/και εργαστήρια» ενώ, αντιστρόφως ανάλογα, η λιγότερο αποδοτική διαδικασία ήταν οι θεωρητικές προσεγγίσεις – εισηγήσεις των επιμορφωτών (βλ. γραφήματα 12 και 13).

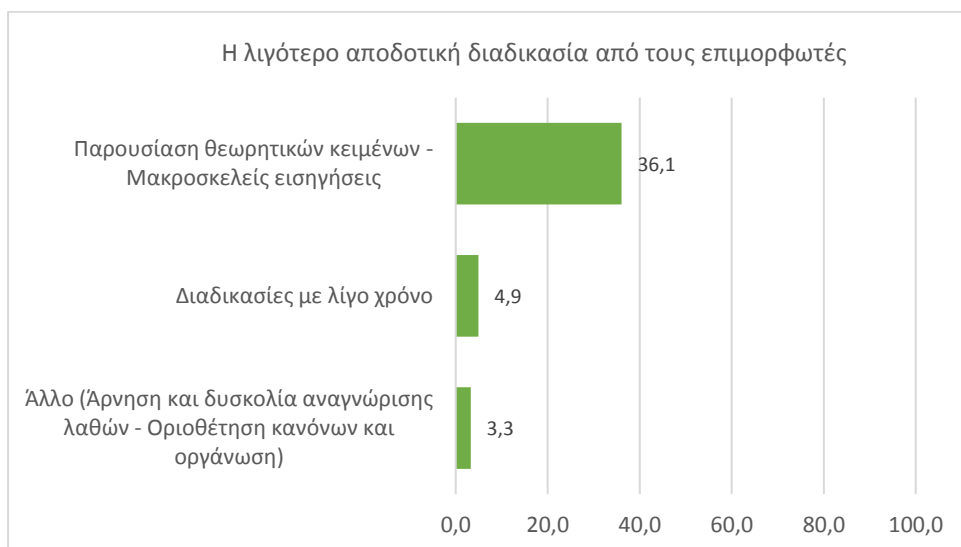
Γράφημα 10: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις τεχνικές για τις οποίες απέκτησαν μεγαλύτερη εμπειρία, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Γράφημα 11: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους απόκτησης καλύτερης εμπειρίας των τεχνικών, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

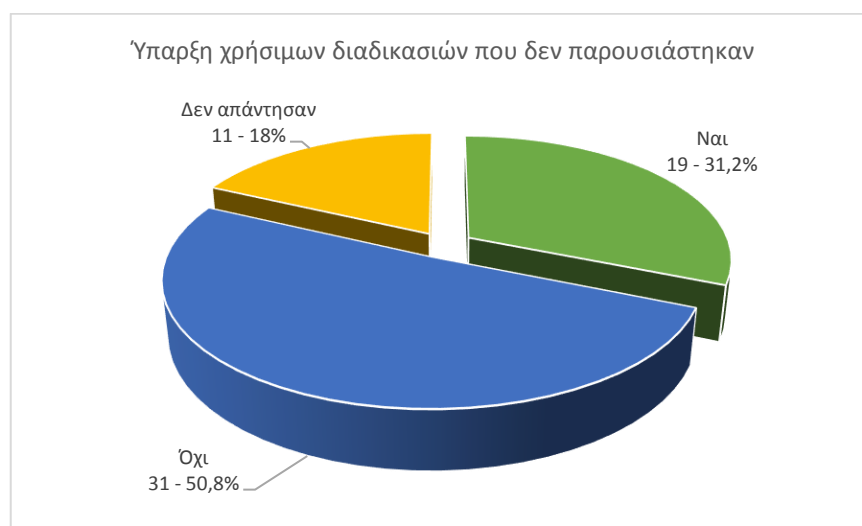

Γράφημα 12: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς την αποδοτικότερη διαδικασία από τους επιμορφωτές, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

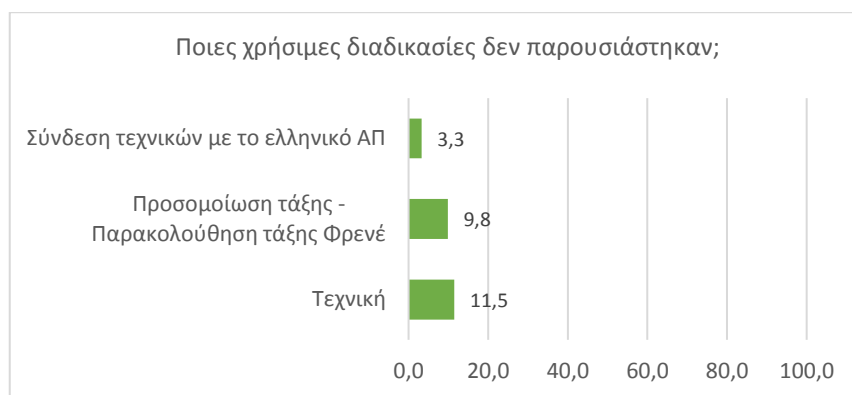

Γράφημα 13: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τη λιγότερο αποδοτική διαδικασία από τους επιμορφωτές, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Πέντε στους δέκα (5/10) συμμετέχοντες θεωρούν ότι υπάρχουν επιπλέον διαδικασίες που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν κατά το Πιλοτικό πρόγραμμα και αναφέρουν τις «Τεχνικές», την «Προσομοίωση τάξης – Παρακολούθηση τάξης Freinet» και τη «σύνδεση τεχνικών με το ελληνικό Α.Π.» (βλ. γραφήματα 14 και 15).

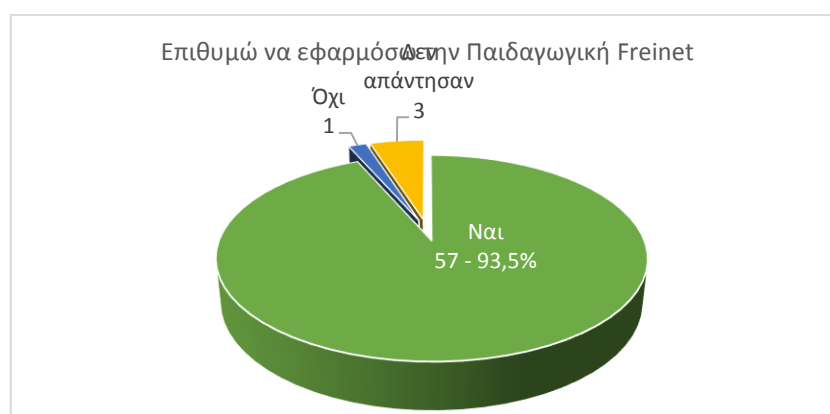

Γράφημα 14: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς την ύπαρξη χρήσιμων διαδικασιών που δεν παρουσιάστηκαν, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

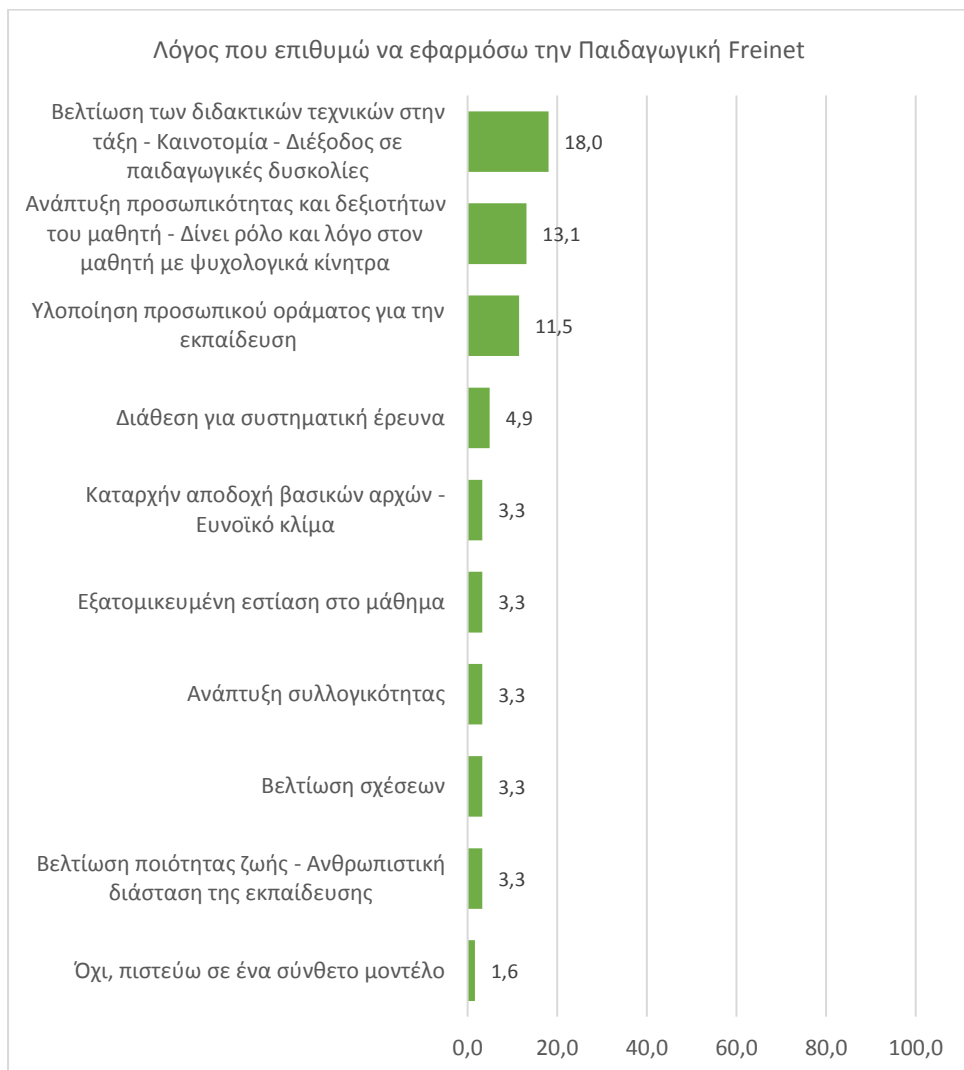

Γράφημα 15: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις χρήσιμες διαδικασίες που δεν παρουσιάστηκαν, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Ενθαρρυντικό στοιχείο και βασικό κριτήριο επιτυχούς διεξαγωγής της πρώτης φάσης του Προγράμματος αποτελεί η δήλωση επιθυμίας εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet από το 93,5% των εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν το Πρόγραμμα (βλ. γράφημα 16) προβάλλοντας ως κύριους λόγους τη «Βελτίωση των διδακτικών τεχνικών στην τάξη - Καινοτομία - Διέξοδος σε παιδαγωγικές δυσκολίες» (18%), την «Ανάπτυξη προσωπικότητας και δεξιοτήτων του μαθητή - Δίνει ρόλο και λόγο στον μαθητή με ψυχολογικά κίνητρα» (13,1) και την «Υλοποίηση προσωπικού οράματος για την εκπαίδευση» (11,5%).

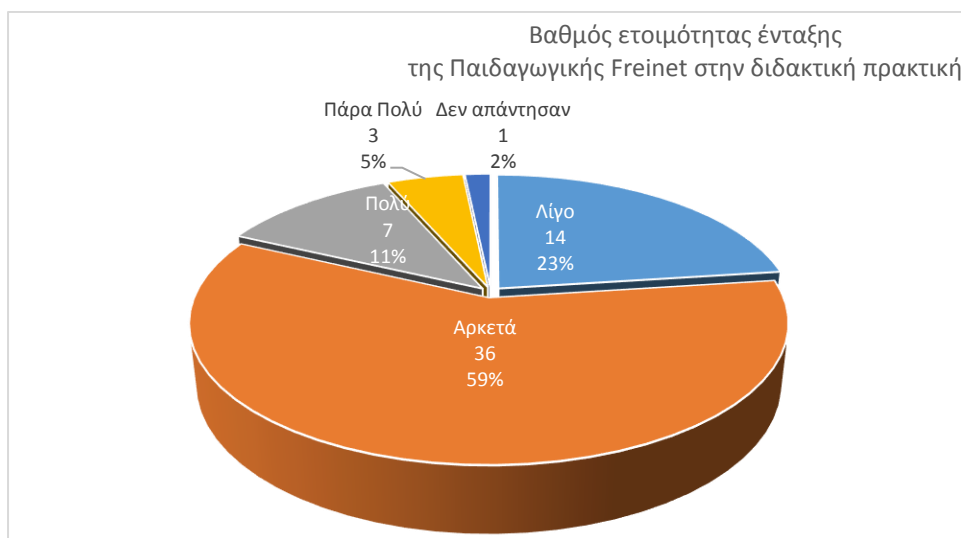

Γράφημα 16: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς την επιθυμία τους να εφαρμόσουν την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

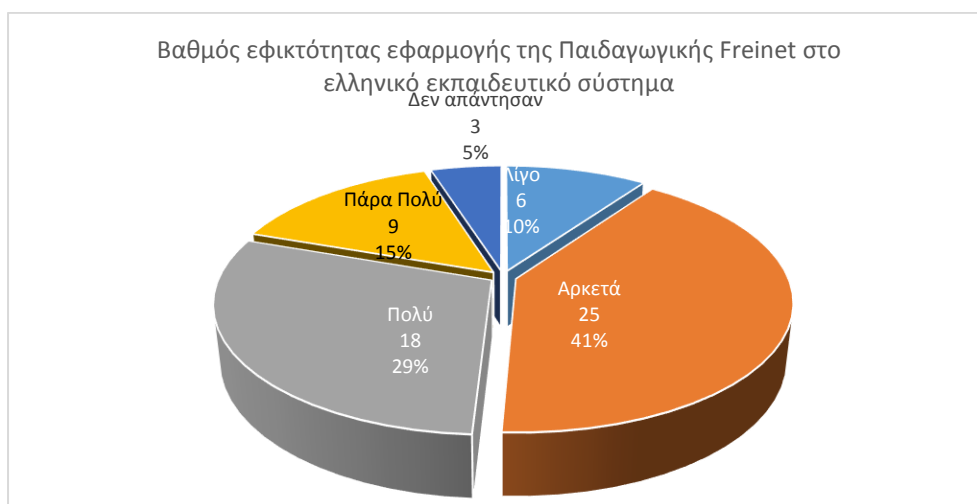

Γράφημα 17: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους λόγους που επιθυμούν να εφαρμόσουν την Παιδαγωγική Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Ως προς το βαθμό ετοιμότητας ένταξης της Παιδαγωγικής Freinet και, παράλληλα, το βαθμό εφικτότητας εφαρμογής στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (βλ. γραφήματα 18 και 19), οι συμμετέχοντες, σε ποσοστό 75%, εκφράζουν μια αισιόδοξη προοπτική θεωρώντας ότι αισθάνονται αρκετά έως πάρα πολύ έτοιμοι να εντάξουν την Παιδαγωγική Freinet στη διδακτική πράξη και το 85% αυτών θεωρούν ότι στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι εφικτό να ενσωματωθούν οι πρακτικές της παιδαγωγικής αυτής προσέγγισης.

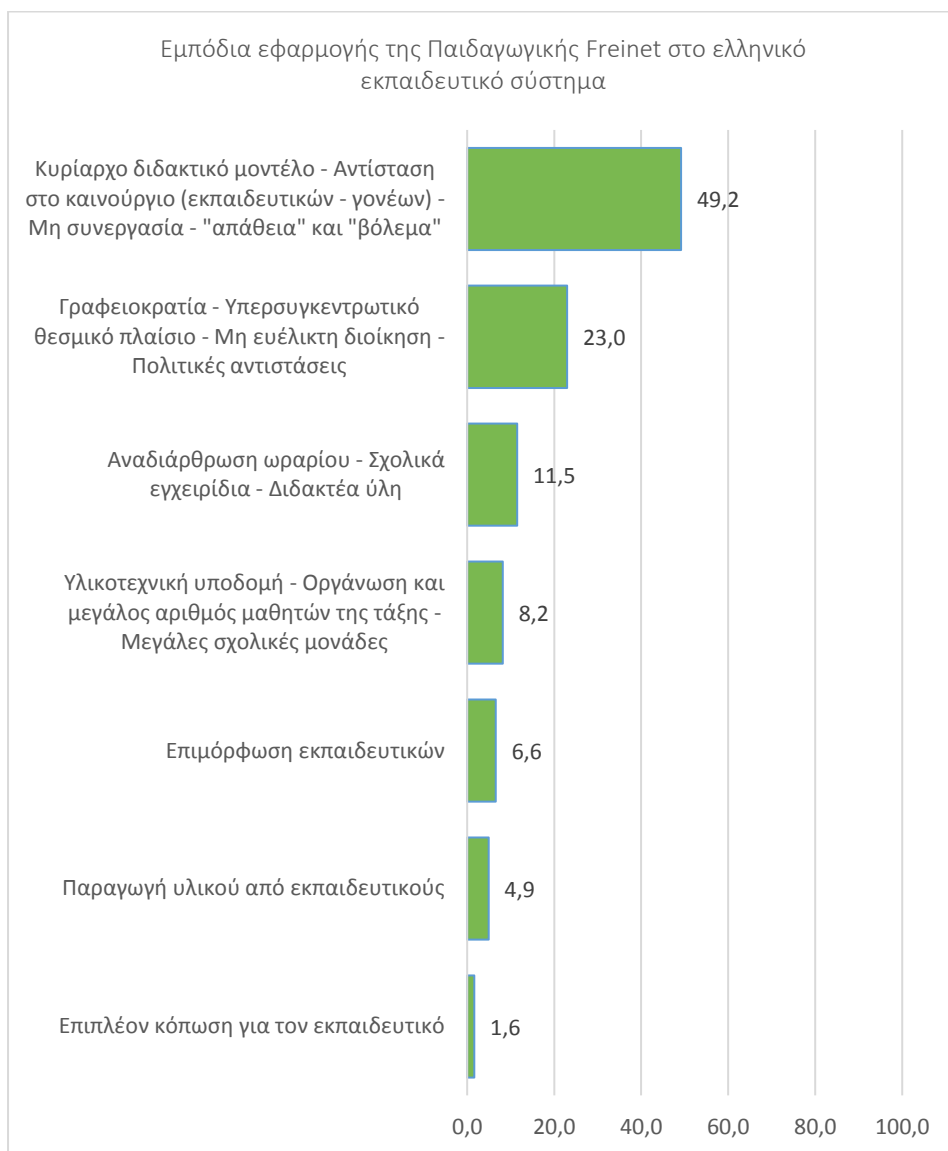
Γράφημα 18: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό ετοιμότητας ένταξης της Παιδαγωγικής Freinet στην διδακτική πρακτική, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

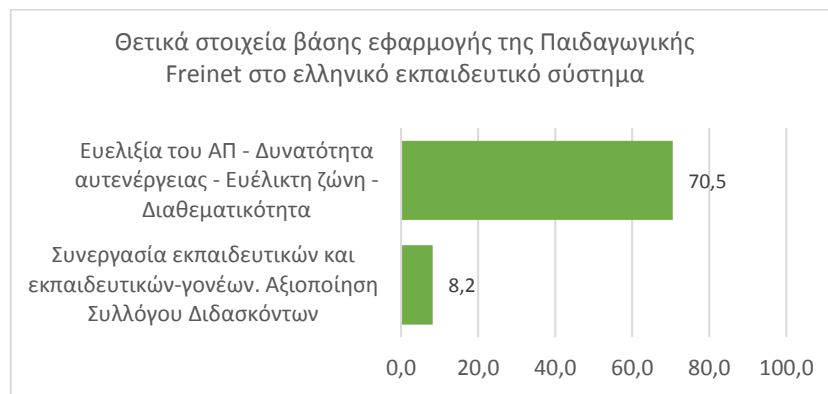
Γράφημα 19: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς το βαθμό εφικτότητας εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ως κυρίαρχο εμπόδιο για την εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα το «Κυρίαρχο διδακτικό μοντέλο - Αντίσταση εκπαιδευτικών - γονέων στο

καινούργιο - Μη συνεργασία - "απάθεια" και "βόλεμα"» (49,2%) ενώ το 23% αυτών δηλώνουν τη «Γραφειοκρατία - Υπερσυγκεντρωτικό θεσμικό πλαίσιο - Μη ευέλικτη διοίκηση - Πολιτικές αντιστάσεις» (βλ. γράφημα 20). Όμως, όπως αποτυπώνεται και στο γράφημα 21, η εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα θα μπορούσε να βασιστεί στην «Ευελιξία του ΑΠ - Δυνατότητα αυτενέργειας - Ευέλικτη ζώνη – Διαθεματικότητα».

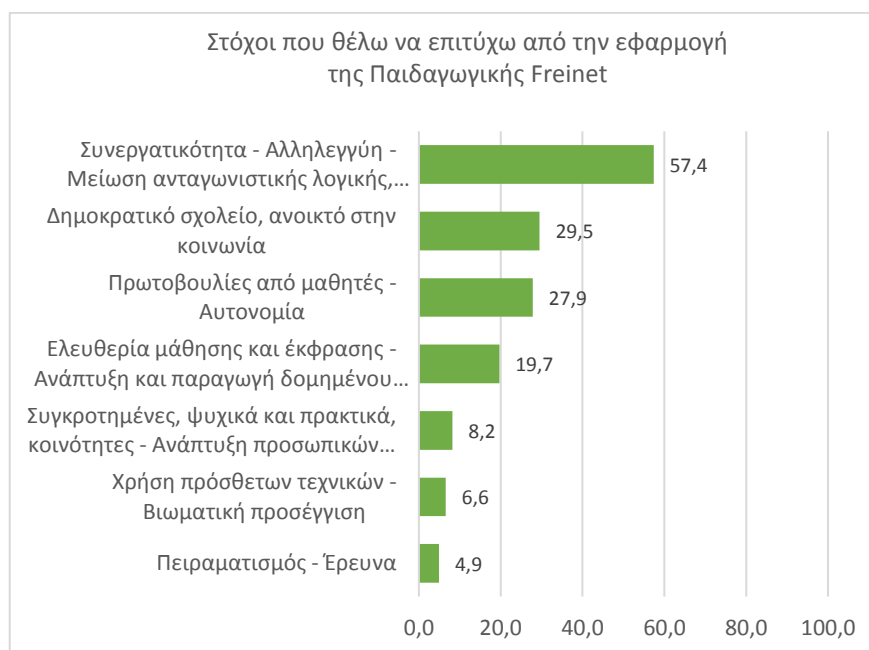

Γράφημα 20: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα εμπόδια εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

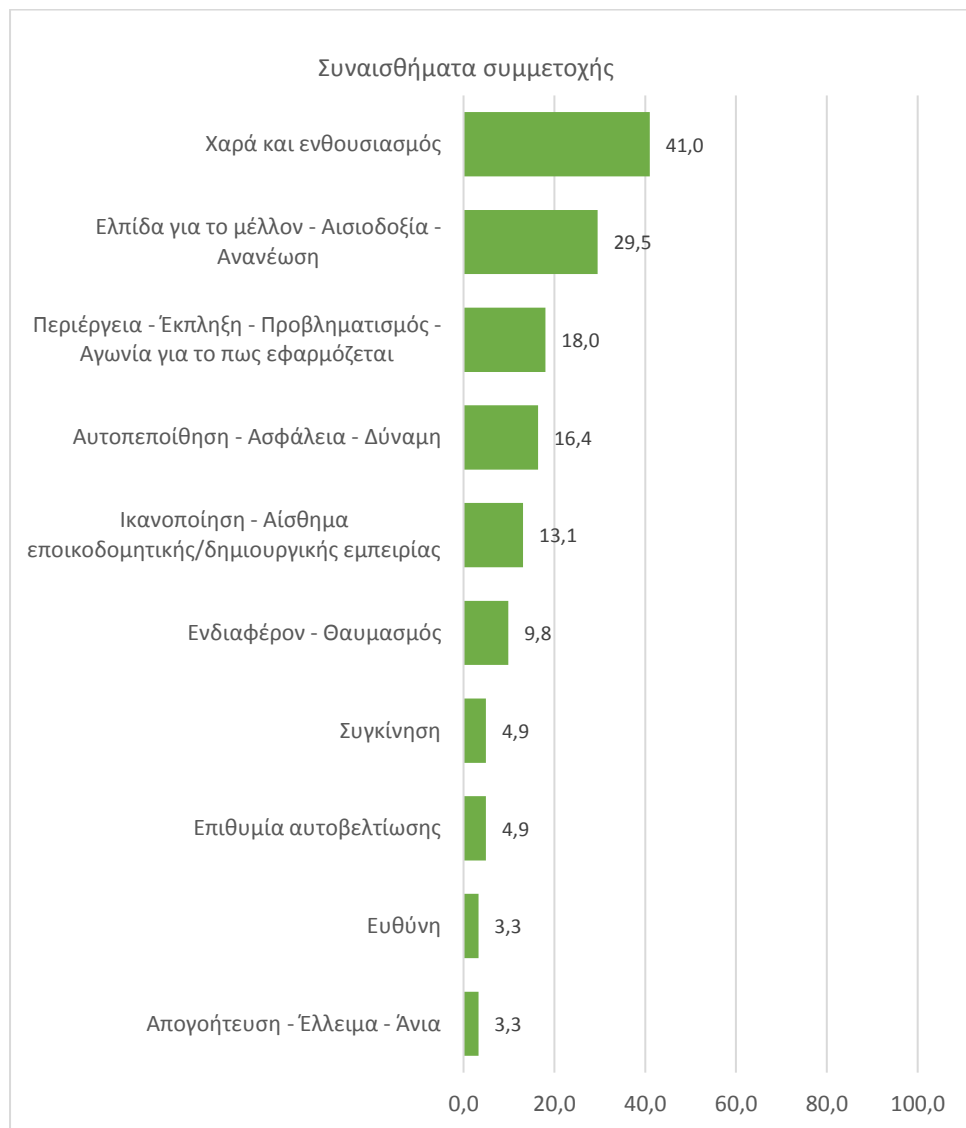
Γράφημα 21: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα θετικά στοιχεία βάσης εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Βασικοί στόχοι των εκπαιδευτικών, από την εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet (βλ. γράφημα 22), είναι η συνεργατικότητα, η αλληλεγγύη, η μείωση ανταγωνιστικής λογικής, ένα δημοκρατικό σχολείο, ανοικτό στην κοινωνία και η αυτονομία και ελευθερία των μαθητών.

Γράφημα 22: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τους στόχους που θέλουν να επιτύχουν από την εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

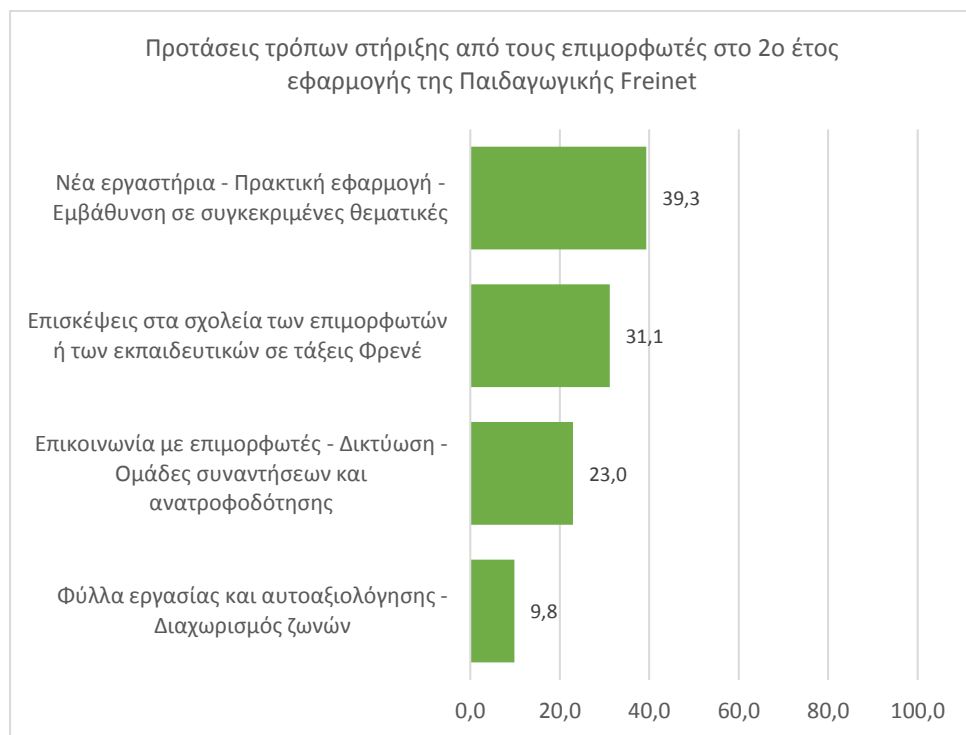
Τα κύρια συναισθήματα των εκπαιδευτικών από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα (βλ. γράφημα 23) ήταν η «Χαρά και ενθουσιασμός», η «Ελπίδα για το μέλλον - Αισιοδοξία – Ανανέωση», η «Περιέργεια - Έκπληξη - Προβληματισμός - Αγωνία για το πως εφαρμόζεται», η «Αυτοπεποίθηση - Ασφάλεια – Δύναμη» και η «Ικανοποίηση - Αίσθημα εποικοδομητικής/δημιουργικής εμπειρίας».

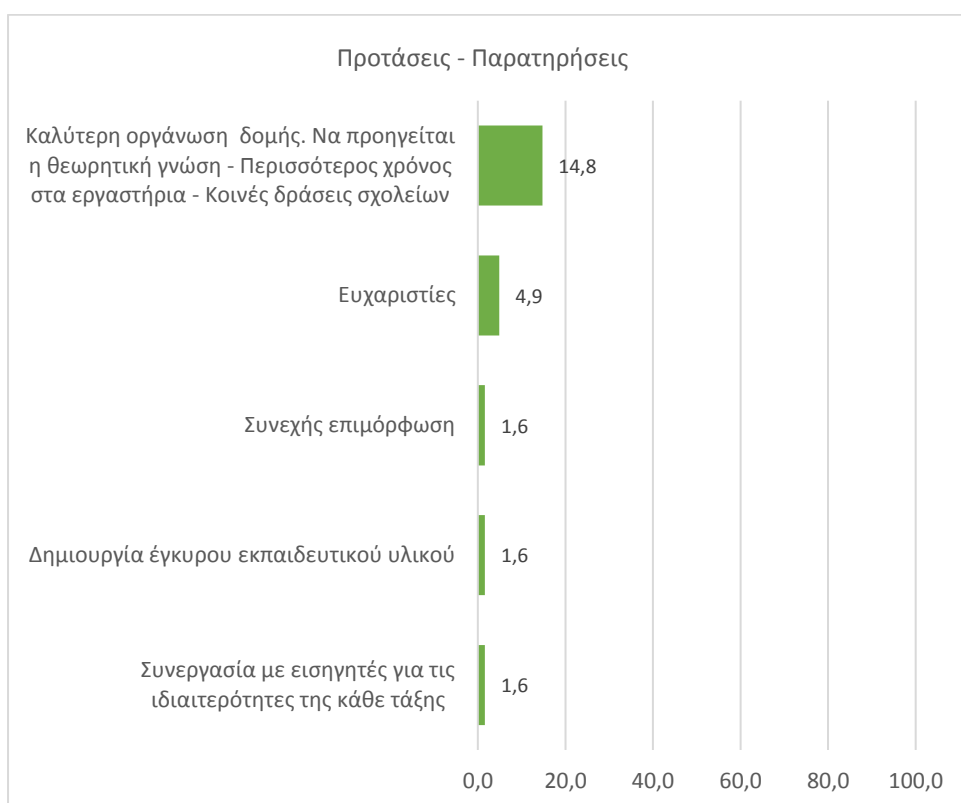
Γράφημα 23: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τα συναισθήματά τους από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Τέλος, στο πλαίσιο του προγραμματισμού του 2^{ου} έτους εφαρμογής του Προγράμματος, οι συμμετέχοντες του 1^{ου} έτους κατέθεσαν και τις προτάσεις τους (βλ. γραφήματα 24 και 25) οι οποίες είναι:

- Νέα εργαστήρια - Πρακτική εφαρμογή
- Εμβάθυνση σε συγκεκριμένες θεματικές
- Επισκέψεις στα σχολεία των επιμορφωτών ή των εκπαιδευτικών σε τάξεις Freinet
- Επικοινωνία με επιμορφωτές - Δικτύωση - Ομάδες συναντήσεων και ανατροφοδότησης
- Καλύτερη οργάνωση δομής.
- Να προηγείται η θεωρητική γνώση - Περισσότερος χρόνος στα εργαστήρια
- Κοινές δράσεις σχολείων

Γράφημα 24: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις προτάσεις των τρόπων στήριξης από τους επιμορφωτές στο 2ο έτος εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

Γράφημα 25: Σχετικές συχνότητες των συμμετεχόντων, ως προς τις γενικές προτάσεις και παρατηρήσεις τους, του 1ου έτους πιλοτικού προγράμματος εφαρμογής Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση

2.1.2 Συμπεράσματα

Κατά την αξιολόγηση του 1^{ου} έτους εφαρμογής του Προγράμματος συμμετείχαν εξήντα ένας (61) εκπαιδευτικοί, η μεγάλη πλειοψηφία των οποίων ήταν γυναίκες και κυρίως της προσχολικής και δημοτικής εκπαίδευσης με διδακτική εμπειρία μεγαλύτερη των έντεκα (11) ετών.

Οι συμμετέχοντες στην αξιολόγηση προέρχονται από τέσσερις ομάδες επιμόρφωσης (μία με τους εκπαιδευτικούς της προσχολικής, δύο με τους εκπαιδευτικούς της δημοτικής και μία με τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) εκ των οποίων το 61% παρακολούθησε το σύνολο του προγράμματος και το 26% ένα μέρος αυτού.

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα φαίνεται ότι γνώρισαν και εξοικειώθηκαν «αρκετά» έως «πάρα πολύ» με το γενικό πλαίσιο της Παιδαγωγικής Freinet δηλώνοντας υψηλό βαθμό εξοικείωσης

με αυτή και κυρίως λόγω της συμμετοχής τους στα βιωματικά εργαστήρια και μέσω αναστοχασμού-ανατροφοδότησης, ενώ η πραγματοποίηση θεωρητικών παρουσιάσεων λαμβάνει μικρότερο ποσοστό.

Η επιμόρφωση στάθηκε αφορμή για περαιτέρω βιβλιογραφική επισκόπηση, αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο και παρακολούθηση σχετικών ταινιών, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό δήλωσε επιπλέον τη συμμετοχή του σε συζητήσεις και επαφές καθώς και εφάρμοσε πρακτικά τη νέα γνώση στη σχολική τάξη στην οποία εργάζεται.

Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα δηλώνουν ότι οι «πρωτοβουλίες του μαθητή, η αυτενέργεια και η συνεργατικότητα» αποτελούν το σημαντικότερο στοιχείο της Παιδαγωγικής Freinet για την υλοποίηση του δικού τους οράματος για στην Εκπαίδευση ενώ τρεις στους δέκα (3/10) επισημαίνουν παράλληλα και το «σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού εντός ενός δημοκρατικού περιβάλλοντος» καθώς και την ανάπτυξη της «ελεύθερης έκφρασης μέσω δομημένου λόγου». Με μικρότερα ποσοστά αποτυπώνονται οι δηλώσεις «Αυτοοργάνωση – Συμβούλιο της Τάξης» (το οποίο θα μπορούσε να προσμετρηθεί με την προαναφερόμενη επιλογή της ανάπτυξης δημοκρατικού περιβάλλοντος) και το «άνοιγμα στην κοινότητα».

Οι τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet που θα μπορούσαν κατά κύριο λόγο να στηρίξουν την υλοποίηση του προσωπικού οράματος των συμμετεχόντων για την Εκπαίδευση είναι το «Συμβούλιο της Τάξης», τα «Τι Νέα», τα «Μικρά βιβλία» και η «Σχολική Εφημερίδα». Οι τεχνικές αυτές αποτελούν και τις τρεις πρώτες επιλογές των συμμετεχόντων για τις οποίες δηλώνουν ότι αποκτήθηκε μεγαλύτερη εμπειρία και ως λόγος απόκτησης αυτής της εμπειρίας, προκρίνεται η πραγματοποίηση «βιωματικών δράσεων».

Πράγματι, και σύμφωνα με την άποψη των συμμετεχόντων, τα βιωματικά εργαστήρια που πραγματοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος παρουσίασαν αρκετά έως πάρα πολύ υψηλό βαθμό αποτελεσματικότητας ως προς την εξοικείωσή τους με τις τεχνικές της Παιδαγωγικής Freinet και προτείνουν την ενίσχυση της βιωματικής προσέγγισης, την οποία θεωρούν ως την πιο αποδοτική διαδικασία από τους επιμορφωτές, ενώ, αντιστρόφως ανάλογα, η λιγότερο αποδοτική διαδικασία ήταν οι θεωρητικές προσεγγίσεις – εισηγήσεις.

Ως προς το βαθμό ετοιμότητας ένταξης της Παιδαγωγικής Freinet και, παράλληλα, το βαθμό εφικτότητας εφαρμογής στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, οι συμμετέχοντες, σε μεγάλο ποσοστό εκφράζουν μια αισιόδοξη προοπτική θεωρώντας ότι αισθάνονται αρκετά έως πάρα πολύ έτοιμοι να εντάξουν την Παιδαγωγική Freinet στη διδακτική πράξη και θεωρούν ότι στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι εφικτό να ενσωματωθούν οι πρακτικές της παιδαγωγικής αυτής προσέγγισης.

Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ως κυρίαρχο εμπόδιο για την εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

το «Κυρίαρχο διδακτικό μοντέλο - Αντίσταση εκπαιδευτικών - γονέων στο καινούργιο - Μη συνεργασία - "απάθεια" και "βόλεμα"» και τη «Γραφειοκρατία – Υπερ-συγκεντρωτικό θεσμικό πλαίσιο - Μη ευέλικτη διοίκηση - Πολιτικές αντιστάσεις». Όμως, η εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα θα μπορούσε να βασιστεί στην «Ευελιξία του Αναλυτικού Προγράμματος - Δυνατότητα αυτενέργειας - Ευέλικτη ζώνη – Διαθεματικότητα».

Βασικοί στόχοι των εκπαιδευτικών, από την εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet, είναι η Συνεργατικότητα, η Αλληλεγγύη, η Μείωση ανταγωνιστικής λογικής, ένα δημοκρατικό σχολείο, ανοικτό στην κοινωνία και η αυτονομία και ελευθερία των μαθητών.

Στο πλαίσιο του προγραμματισμού του 2^{ου} έτους εφαρμογής του Προγράμματος οι συμμετέχοντες του 1^{ου} έτους κατέθεσαν και τις προτάσεις τους οι οποίες είναι: τα νέα εργαστήρια πρακτικής εφαρμογής, η εμβάθυνση σε συγκεκριμένες θεματικές, οι επισκέψεις στα σχολεία των επιμορφωτών ή των εκπαιδευτικών σε τάξεις Freinet, η επικοινωνία με επιμορφωτές (Δικτύωση - Ομάδες συναντήσεων και ανατροφοδότησης), η καλύτερη οργάνωση δομής, να προηγείται η θεωρητική γνώση, περισσότερος χρόνος για εργαστήρια και πραγματοποίηση κοινών δράσεων σχολείων.

Ενθαρρυντικά στοιχεία και βασικά κριτήρια επιτυχούς διεξαγωγής της πρώτης φάσης του Προγράμματος αποτελούν: 1) η δήλωση επιθυμίας εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet από το σύνολο σχεδόν των εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν το Πρόγραμμα προβάλλοντας ως κύριους λόγους τη «Βελτίωση των διδακτικών τεχνικών στην τάξη - Καινοτομία - Διέξοδος σε παιδαγωγικές δυσκολίες», την «Ανάπτυξη προσωπικότητας και δεξιοτήτων του μαθητή - Δίνει ρόλο και λόγο στον μαθητή με ψυχολογικά κίνητρα» και την «Υλοποίηση προσωπικού οράματος για την εκπαίδευση», και 2) τα κύρια συναισθήματα των εκπαιδευτικών από τη συμμετοχή τους που ήταν η «Χαρά και ενθουσιασμός», η «Ελπίδα για το μέλλον - Αισιοδοξία – Ανανέωση», η «Περιέργεια - Έκπληξη - Προβληματισμός - Αγωνία για το πως εφαρμόζεται», η «Αυτοπεποίθηση - Ασφάλεια – Δύναμη» και η «Ικανοποίηση - Αίσθημα εποικοδομητικής/δημιουργικής εμπειρίας».

...

2.2 Αποτίμηση εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος (2017-18)

2.2.1 Σκοπός, στόχοι και ερευνητικές υποθέσεις

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αποτίμηση της πιλοτικής εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό δημόσιο σχολείο. Στόχοι είναι να διερευνηθούν σε ποιο βαθμό έγιναν αποδεκτές και εφαρμόστηκαν οι προτάσεις, ποια ήταν τα αποτελέσματά τους στην σχολική ζωή και τη μάθηση, και τέλος ποιες ήταν οι θετικές συνθήκες και ποια τα εμπόδια και οι δυσκολίες εφαρμογής τους.

Σύμφωνα με τις ερευνητικές υποθέσεις, η εκπαιδευτική κοινότητα προσεγγίζει θετικά τις ιδέες και προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet (ΣΠ-ΠΦ) και επιχειρεί να την εισάγει δυναμικά στο ελληνικό δημόσιο σχολείο. Οι αλλαγές στην καθημερινή μαθησιακή διαδικασία και σχολική ζωή είναι σημαντικές και γίνονται πιο έκδηλες όσο προχωράει ο χρόνος και συστηματοποιούνται οι αρχές και τεχνικές της ΣΠ-ΠΦ. Επηρεάζουν την οργάνωση και λειτουργία της τάξης, τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών και μεταξύ μαθητών και δασκάλων, τον τρόπο προσέγγισης της γνώσης και τον τρόπο ανάπτυξης των δεξιοτήτων. Έμφαση δίνεται στις δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, της ενεργητικής και δημοκρατικής συμμετοχής, της κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας των μαθητών και μαθητριών. Οι δυσκολίες και οι αντιστάσεις είναι αρκετές αλλά μπορούν να ξεπεραστούν όπου υπάρχει θέληση και επιμονή όλων των εμπλεκόμενων.

Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι τα εξής:

1) Η εκπαιδευτική κοινότητα προσεγγίζει θετικά ή όχι τις ιδέες και προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet και την ένταξή τους στο ελληνικό δημόσιο σχολείο; Εδώ θα ερευνήσουμε τις απόψεις και στάσεις της εκπαιδευτικής κοινότητας ως προς την ορθότητα των ιδεών και προτάσεων και ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής τους στο σχολείο. Ως εκπαιδευτική κοινότητα εννοούμε εδώ πρώτα τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην επιμόρφωση και δεύτερον την υπόλοιπη κοινότητα (σύλλογος διδασκόντων, μαθητές και γονείς)

2) Σε ποιο βαθμό οι τάξεις / σχολεία που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα κατάφεραν να εφαρμόσουν τις ιδέες και προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet; Εδώ θα ερευνήσουμε το βαθμό εφαρμογής των τεχνικών

3) Σε ποιο βαθμό με τις ιδέες, προτάσεις και τις τεχνικές της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet που εφάρμοσαν

αλλάζει το ελληνικό δημόσιο σχολείο; Δηλαδή, οδηγούμαστε προς ένα σχολείο ελεύθερο, χειραφετικό και δημοκρατικό; Εδώ θα ερευνήσουμε αν με την παρέμβαση που έγινε, αλλάζει θετικά ή αρνητικά και σε ποιο βαθμό, το παιδαγωγικό κλίμα και ο τρόπος εμπλοκής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Δηλαδή:

4) Σε ποιο βαθμό δημιουργείται το παιδαγωγικό κλίμα και η οργάνωση της τάξης που δημιουργούν:

- κοινοτικό, συνεργατικό, δημοκρατικό, αλληλέγγυο και ειρηνικό πνεύμα σε επίπεδο τάξης (τα παιδιά νοιώθουν την τάξη ως δική τους υπόθεση και συμμετέχουν συλλογικά και με καταμερισμό ρόλων και ευθυνών στις εργασίες – ευθύνες της τάξης, αναπτύσσουν δημοκρατικές διαδικασίες, καλλιεργούν πνεύμα αλληλεγγύης και ισοτιμίας - τα παιδιά καλλιεργούν τη φιλία, την αγάπη, την αλληλοβοήθεια χωρίς αίσθημα ανταγωνισμού, ανωτερότητας ή κατωτερότητας μεταξύ τους, μειώνονται οι διαφορές, οι διαπληκτισμοί, οι επιθετικές συμπεριφορές καθώς και τα αισθήματα φόβου ανάμεσα στα παιδιά ;)
- κοινοτικό πνεύμα σε επίπεδο σχολείου (τα παιδιά νοιώθουν το σχολείο ως δική τους υπόθεση και συμμετέχουν σε συλλογικές ευθύνες σε επίπεδο σχολείου με δημοκρατικές διαδικασίες, λαμβάνεται υπόψη η γνώμη των παιδιών στο σχολείο;)
- πνεύμα δημοκρατίας – ίσων ευκαιριών προς όλα τα παιδιά (δίνονται ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης στο κάθε παιδί μέσα από διαφοροποιημένη μαθησιακή διαδικασία και εξατομικευμένη μάθηση;)
- κλίμα ενεργητικής εμπλοκής, συνεργασίας, υπευθυνότητας ή αυτονομίας στη μαθησιακή διαδικασία (τα παιδιά αναπτύσσουν τη συνεργασία και την αλληλοβοήθεια σε πνεύμα συνεργατικό και όχι ανταγωνιστικό, αποκτούν υπευθυνότητα και αυτενέργεια μέσω της σταδιακής εμπλοκής τους στη μαθησιακή τους ανάπτυξη – με τα πλάνα εργασίας, την αυτοαξιολόγηση, την ατομική εργασία, κλπ.;)
- κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα στο δάσκαλο και τους μαθητές-ριες (αν η σχέση ανάμεσα στο δάσκαλο και τα παιδιά είναι ισότιμη, και δυνατή, αν ο δάσκαλος εμπνέει εμπιστοσύνη και σεβασμό, αν διατηρεί το ρόλο του ως μεταδότη γνώσεων ή γίνεται αυτός που ακούει, καθοδηγεί στους δρόμους της γνώσης, εμπυχώνει και εγγυάται όλων των διαδικασιών;)
- κλίμα αλληλοσεβασμού και εμπιστοσύνης ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τους γονείς (υπάρχει συστηματική

επικοινωνία με διάφορους τρόπους, καλλιεργείται μία σχέση εμπιστοσύνης και αλληλοϋποστήριξης;)

Εδώ θα ερευνήσουμε εν τέλει αν μετά την παρέμβαση το σχολικό σύστημα αναπτύσσει στο μαθητή περισσότερο ή λιγότερο και σε ποιο βαθμό την ικανότητα έκφρασης και επικοινωνίας, το συνεργατικό και δημοκρατικό πνεύμα, την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα των παιδιών και αυριανών πολιτών.

5) Αν η παρέμβαση είχε θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα, πού οφείλονται αυτά; Εδώ θα διερευνήσουμε αν τα αποτελέσματα αποδίδονται σε:

- προηγούμενο θετικό ή αρνητικό κλίμα-προσέγγιση εκπαιδευτικού-ών
- θετικό ή αρνητικό κλίμα γενικότερης εκπαιδευτικής κοινότητας του σχολείου, δηλαδή θετική ανταπόκριση και προσπάθεια παιδιών, δασκάλων, γονέων, διευθυντή-ριας, συλλόγου διδασκόντων
- πρακτικά θέματα (χώρος, χρόνος, υλικοτεχνική υποδομή)
- χρονική διάρκεια προγράμματος
- εκπαίδευση (προηγούμενη γνώση και εμπειρία, βαθμός παρακολούθησης της επιμόρφωσης, πιθανές ελλείψεις επιμόρφωσης σύμφωνα με τον εκπαιδευτικό, υποστήριξη κατά τη διαδικασία εφαρμογής από τους υπευθύνους του προγράμματος)

2.2.2 Μέθοδος συλλογής και ανάλυσης δεδομένων

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με συλλογή και ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων (προερχόμενα από εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς) βάσει συμπλήρωσης τεσσάρων πρωτότυπων αυτοσυμπληρούμενων ερωτηματολογίων (εκπαιδευτικών, μαθητών δημοτικού, μαθητών γυμνασίου και γονέων). Η έρευνα διεξήχθη σε όσες τάξεις και σχολεία επιθυμούσαν να συμμετάσχουν και τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες δεοντολογικές καλύψεις της έρευνας (ενημέρωση και συναίνεση εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων μαθητών). Στην έρευνα, η οποία παρουσιάζεται παρακάτω, πήραν μέρος 57 εκπαιδευτικοί, 192 μαθητές και 57 γονείς μαθητών.

Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων, όπως αυτά κωδικοποιήθηκαν και καταγράφηκαν από τις απαντήσεις-απόψεις των ερευνητικών μονάδων, έγινε με το λογισμικό S.P.S.S.-19. Οι στατιστικές

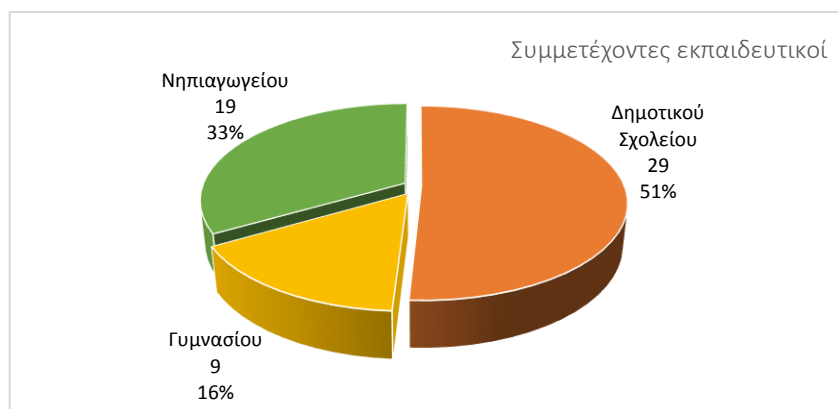
αναλύσεις παρουσιάζονται συνολικά (για το σύνολο των ερευνητικών μονάδων). Η στατιστική επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων είχε σκοπό την παρουσίαση των συχνοτήτων των απαντήσεων (σε απόλυτους αριθμούς ή/και σε ποσοστιαία κατανομή).

Οι αρχικές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου οδήγησαν στον καθορισμό των μεταβλητών της περαιτέρω ανάλυσης, δημιουργώντας έτσι έναν πίνακα με κωδικοποιημένες απαντήσεις, οι οποίες καταχωρίστηκαν αρχικά σε αρχείο Excel, όπου κάθε γραμμή αντιπροσώπευε μια ερευνητική μονάδα και κάθε στήλη μια επιλογή-μεταβλητή. Μετά τον αρχικό έλεγχο ορθής καταχώρισης και εντοπισμού ελλειπόντων δεδομένων, τα δεδομένα μεταφέρθηκαν στην πλατφόρμα στατιστικής ανάλυσης και επεξεργασίας κοινωνικών επιστημών S.P.S.S. 19, από όπου και αντλήθηκαν τα στοιχεία για τη δόμηση των περιγραφικών πινάκων και παραστατικών γραφημάτων, όπως αυτά παρουσιάζονται στα επόμενα μέρη.

2.2.3 Τα αποτελέσματα της έρευνας

2.2.3^α Οι απόψεις των εκπαιδευτικών

Στην έρευνα αποτίμησης πήραν μέρος πενήντα επτά (57) εκπαιδευτικοί προερχόμενοι από την προσχολική (νηπιαγωγείου), πρωτοβάθμια (δημοτικής) και δευτεροβάθμια (Γυμνασίου) εκπαίδευση (βλ. γράφημα 26).

Γράφημα 26: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Ως προς τις μεταβλητές οι οποίες διερευνούν παραμέτρους θετικής προσέγγισης και ένταξης στο ελληνικό δημόσιο σχολείο των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ-ΘΠ), οι εκπαιδευτικοί τοποθετούνται γενικά θετικά βάσει των υψηλότερων ποσοστών που καταγράφονται στις επιλογές «αρκετά» και «πολύ» (βλ. πίνακα 1 στο παράρτημα).

Θετικότερη στάση εκφράζεται από τους/τις νηπιαγωγούς στις μεταβλητές «Πιστεύετε ότι οι ιδέες και οι προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο» και «Αντιμετωπίζουν θετικά οι μαθήτριες/τές σας αυτές τις ιδέες».

Η μεταβλητή «Ο σύλλογος των διδασκόντων του σχολείου σας είναι θετικά διακείμενος σε αυτές τις ιδέες» και στις τρεις υποομάδες του δείγματος αποτυπώνεται μετριοπαθέστερη στάση αφού τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στην επιλογή «αρκετά». Διαφοροποίηση υπάρχει ως προς το εάν «Αντιμετωπίζουν θετικά οι γονείς των μαθητών σας αυτές τις ιδέες» όπου οι εκπαιδευτικοί των Δημοτικών και των Γυμνασίων θεωρούν πολύ θετική την αντιμετώπιση των γονέων ενώ μόνο ένας στους τρεις νηπιαγωγούς δηλώνουν τις επιλογές «πολύ» και «πάρα πολύ».

Ως προς συγκεκριμένες τεχνικές που εφαρμόστηκαν από τους εκπαιδευτικούς, παρατηρείται διαφοροποίηση ανάμεσα στις σχολικές βαθμίδες. Οι εκπαιδευτικοί στο Δημοτικό σχολείο εφαρμόζουν σε μεγάλο βαθμό τις «Τι νέα;» και το «Συμβούλιο τάξης» (άθροισμα των επιλογών «πολύ» και «πάρα πολύ» - βλ. πίνακα 2 στο παράρτημα) και σε μικρότερο βαθμό τα «μικρά βιβλία» και το «ελεύθερο κείμενο».

Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί των Γυμνασίων δίνουν προτεραιότητα στα «μικρά βιβλία» και με μικρότερα ποσοστά εφαρμόζουν το «Συμβούλιο της τάξης» και το «ελεύθερο κείμενο».

Στο νηπιαγωγείο, οι επιλογές εφαρμογής διαφοροποιούνται αφού, εκτός τις τεχνικές «Τι νέα», «Συμβούλιο της τάξης» και «Μικρά βιβλία», οι εκπαιδευτικοί δείχνουν μια προτίμηση και στα «Επαγγέλματα» και στα «Πλάνα Εργασίας» τα οποία καταγράφουν πολύ μικρά ποσοστά επιλογής από τους συναδέλφους τους των Δημοτικών και των Γυμνασίων.

Η εφαρμογή της «Αυτοαξιολόγησης» δεν φαίνεται να εφαρμόζεται αφού περίπου οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς των Δημοτικών σχολείων και οχτώ στους δέκα (8/10) των εκπαιδευτικών των Γυμνασίων και των Νηπιαγωγείων δεν την σημειώνουν ως επιλογή (τα μεγαλύτερα ποσοστά καταγράφονται στη στήλη «δεν απάντησαν»).

Από τους εκπαιδευτικούς που εφάρμοσαν την κάθε τεχνική (ανεξάρτητα από τη συχνότητα εφαρμογής της), αξιολογήθηκε πολύ θετικά η ανταπόκριση που είχαν αυτές στους μαθητές τους (βλ. πίνακα 3 στο παράρτημα) με μικρές διαφοροποιήσεις μόνο ως προς το βαθμό της

θετικής τους στάσης (επιλογές «θετική» ή «πολύ θετική»). Εξάιρεση αποτελεί η τεχνική των «Ζωνών» στο Νηπιαγωγείο όπου και οι πέντε εκπαιδευτικοί που την εφάρμοσαν δηλώνουν ότι δεν είχε καμία ανταπόκριση στους μαθητές τους.

Βάσει των επιλογών των εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό των αλλαγών που θεωρούν ότι θα επιτευχθεί στο ελληνικό δημόσιο σχολείο με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet (βλ. πίνακα 4 στο παράρτημα), διαπιστώνεται ότι, ανεξάρτητα του σχολείου στο οποίο υπηρετούν, πιστεύουν στη θετική και πολύ θετική αλλαγή που θα επέλθει στο δημόσιο σχολείο. Συγκεκριμένα θεωρούν ότι διαμορφώθηκε ένα πιο συνεργατικό κλίμα στην τάξη τους με τους μαθητές να αναπτύσσουν σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ τους και όχι ανταγωνιστικότητας, συμμετέχοντας ενεργά, με κριτική σκέψη και θέτοντας υπόψη της μαθητικής κοινότητας προτάσεις βελτίωσης.

Υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται από τους εκπαιδευτικούς των Δημοτικών σχολείων στον ενεργό ρόλο των μαθητών στο «συμβούλιο της τάξης» όπου και αποφασίζουν για τα θέματα που τις/τους απασχολούν, από τους εκπαιδευτικούς των Γυμνασίων στον ενεργό ρόλο των μαθητών στις μαθησιακές διαδικασίες και τις άλλες δραστηριότητες και, τέλος, από τους εκπαιδευτικούς των Νηπιαγωγείων στο θάρρος των παιδιών να κρίνουν τα κακώς κείμενα και να διατυπώνουν προτάσεις για βελτίωση.

Σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής και τη δημιουργία κλίματος αλληλοσεβασμού με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet (βλ. πίνακα 5 στο παράρτημα) όλοι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν βιωματικές τεχνικές στη διδασκαλία τους, συνδέουν τη διδασκαλία τους με την καθημερινότητα των μαθητών τους και τους εμπλέκουν στη μαθησιακή διαδικασία. Σύμπνοια των εκπαιδευτικών αλλά σε μια πιο ουδέτερη – αρνητική στάση, εμφανίζεται και ως προς την επιλογή τους υπάρχει και στο θέμα της εφαρμογής της μεθόδου της αυτοαξιολόγησης (όπως αποτυπώθηκε και σε προηγούμενο πίνακα).

Ως προς το κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους αλλά και τους γονείς αυτών, οι εκπαιδευτικοί των Δημοτικών σχολείων και των Νηπιαγωγείων παραμένουν στις θετικές επιλογές σε αντίθεση με τους συναδέλφους τους των Γυμνασίων που θεωρούν ότι δεν έχει επιτευχθεί στο επιθυμητό βαθμό το κλίμα αλληλοσεβασμού.

Γενικά, όλοι οι εκπαιδευτικοί, με πολύ υψηλά ποσοστά θεωρούν θετικά τα αποτελέσματα της παρέμβασης (βλ. πίνακα 3) και αυτό οφείλεται κυρίως στην εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος και κατά δεύτερο λόγο στο θετικό κλίμα που έχουν διαμορφώσει με τους μαθητές τους.

Πίνακας 3: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό και το λόγο παραγωγής θετικών αποτελεσμάτων της παρέμβασης.

Δ1	Εκπαιδευτικοί					
	Δημοτικού		Γυμνασίου		Νηπιαγωγείου	
	ν	%	ν	%	ν	%
Θετικά	28	96,6	9	100	19	100
Αρνητικά	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ουδέτερα	1	3,4	0	0,0	0	0,0
Σύνολο	29	100	9	100	19	100

Τα θετικά αποτελέσματα οφείλονται...	Εκπαιδευτικοί					
	Δημοτικού		Γυμνασίου		Νηπιαγωγείου	
	ν	%	ν	%	ν	%
Στο θετικό κλίμα που υπήρχε από πριν στο σχολείο	14	48,3	5	55,6	10	52,6
Στο θετικό κλίμα που είχατε διαμορφώσει με τους μαθητές	17	58,6	7	77,8	11	57,9
Στην υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου	4	13,8	3	33,3	7	36,8
Στην εφαρμογή του Πιλοτικού Προγράμματος	24	82,8	8	88,9	19	100
Σύνολο δείγματος	29	100	9	100	19	100

Παράλληλα, θεωρούν τον χρόνο της επιμόρφωσης «αρκετό» ή/και «επαρκή» (βλ. πίνακα 4) και ζητούν έμμεσα τη δυνατότητα επιπλέον επιμορφωτικών δράσεων – προγραμμάτων ώστε να αποκτήσουν και περισσότερα εφόδια (βλ. πίνακα 5) για να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους.

Πίνακας 4: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό επάρκειας του χρόνου επιμόρφωσης.

Δ2 ...ο χρόνος της επιμόρφωσης ήταν:	Εκπαιδευτικοί					
	Δημοτικού		Γυμνασίου		Νηπιαγωγείου	
	ν	%	N	%	ν	%
Ανεπαρκής	1	3,4	0	0,0	0	0,0
Λίγο επαρκής	2	6,9	1	11,1	6	31,6
Αρκετός	12	41,4	3	33,3	8	42,1
Επαρκής	12	41,4	5	55,6	5	26,3
Πολύ επαρκής	2	6,9	0	0,0	0	0,0
Δεν απάντησε	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Σύνολο	29	100	9	100	19	100

Πίνακας 5: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το εάν απέκτησαν εφόδια για να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους.

Δ3	Εκπαιδευτικοί					
	Δημοτικού		Γυμνασίου		Νηπιαγωγείου	
	ν	%	N	%	ν	%
Καθόλου	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Λίγο	1	3,4	0	0,0	0	0,0
Αρκετά	15	51,7	4	44,4	13	68,4
Σε μεγάλο βαθμό	12	41,4	4	44,4	5	26,3
Σε πολύ μεγάλο βαθμό	1	3,4	1	11,1	1	5,3
Δεν απάντησε	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Σύνολο	29	100	9	100	19	100

Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου, οι εκπαιδευτικοί Δημοτικού Σχολείου δηλώνουν ότι χρησιμοποίησαν και άλλες τεχνικές, κατά την εφαρμογή του Προγράμματος όπως, τα «Επαγγέλματα» (4 εκπαιδευτικοί), την «Τέχνη» (3 εκπαιδευτικοί), την «Τάξη/Αυλή/Κοινότητα» (2 εκπαιδευτικοί), την «Μeteo – Συναισθήματα» (2 εκπαιδευτικοί), τους «Ρόλους – Υπευθυνότητες / Αρμοδιότητες / Καθήκοντα» (4 εκπαιδευτικοί), και επιπλέον, από ένας εκπαιδευτικός, το «Διαθεματικό βιβλίο», τον «Σχολικό Κήπο», τις «Ομαδικές εργασίες», τις «Υπαίθριες διδασκαλίες» και το «Ημερολόγιο τάξης». Δύο εκπαιδευτικοί Γυμνασίου δηλώνουν στο ίδιο ανοιχτό ερώτημα τις «Ομάδες εργασίας – Βιωματική μάθηση» ενώ οι νηπιαγωγοί την «Τεχνολογία», το «Άνοιγμα στην Κοινότητα», το «Ραδιόφωνο», την «Αφήγηση – Τέχνη», τον «Κήπο» και την «Εξοδο στην κοινότητα».

Τις τεχνικές αυτές, οι εκπαιδευτικοί τις εφάρμοσαν με διαφορετικούς τρόπους όπως φαίνεται παρακάτω βάσει ιεραρχικής ταξινόμησης των ανοιχτών απαντήσεων:

15 απαντήσεις «Ομαδικά, συνεργατικά με συναδέλφους», 7 «Ατομικά», 5 «βιωματικά», 3 «Εντός προγράμματος», 2 «στην Κοινότητα» και από μία απάντηση:

- Μικροομάδες
- Διάλογο με τους μαθητές
- Σύμφωνα με τις οδηγίες της επιμόρφωσης
- "Τι νέα: 10 λεπτά στο πρώτο μάθημα, Συμβ. Τάξης: όταν προκύπτει θέμα, Μικρά βιβλία: ανά 2 εβδομάδες, Εφημερίδα: 1 φορά κάθε μήνα
- Περιστασιακά.
- Εφαρμόστηκαν όλες σε ένα τμήμα και τα Τι νέα, Μικρά βιβλία, Εργασία σε ομάδες Ελεύθερο κείμενο σε πολλά τμήματα
- Συστηματική επανάληψη τεχνικών
- Συνεργασία με σχολεία από το εξωτερικό,
- Δημιουργικές διαδικασίες
- Αφορμίσεις και συζητήσεις
- Βάσει της θεσμικής παιδαγωγικής
- Ακούγοντας τις προτάσεις και τα ενδιαφέροντα των παιδιών
- Με συνεργασία και δημοκρατία
- Με μεγαλύτερη σιγουριά και αισιοδοξία
- Με στόχο την ανάπτυξη συνεργασίας, αυτονομίας και δημοκρατίας

Στην ερώτηση πως φαντάζονται να συνεχίσουν οι εκπαιδευτικοί που πήραν μέρος στην έρευνα δηλώνουν κυρίως με εφαρμογή νέων τεχνικών, εμπάθυνση στις τεχνικές, συνέχιση της εφαρμογής τους και καλύτερη οργάνωση (αναλυτικά οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών ανά σχολική βαθμίδα παρουσιάζονται στο Παράρτημα – Κωδ. Ερώτησης Δ4).

Τέλος, ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να αναφέρουν – περιγράψουν την πιο ωραία και την πιο άσχημη στιγμή που ζήσατε με τις/τους μαθήτριες/τές τους. Από τις απαντήσεις τους, όπως αυτές παρουσιάζονται αναλυτικά στο παράρτημα, αποτυπώνονται τρεις βασικοί άξονες θετικών εμπειριών: το ομαδοσυνεργατικό πνεύμα, η αίσθηση ελευθερίας και αυτενέργειας των παιδιών και η ανάπτυξη του κλίματος προσωπικής ευθύνης. Ως προς τις άσχημες στιγμές που περιγράφουν οι εκπαιδευτικοί διακρίνονται οι μικροεντάσεις – διαφωνίες – συγκρούσεις ρόλων μεταξύ των μαθητών καθώς και η δυσκολία προσαρμογής μαθητών και συναδέλφων στα νέα διδακτικά δεδομένα.

2.2.3β Οι απόψεις των μαθητών

Στην έρευνα αξιολόγησης του πιλοτικού προγράμματος συμμετείχαν και 192 μαθητές Δημοτικών σχολείων (από την Α΄, Γ΄, Δ΄ και ΣΤ΄ τάξη) με ισορροπημένη αντιπροσώπευση των δύο φύλων (βλ. πίνακα 6).

Πίνακας 6: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά τάξη, ως προς το φύλο τους.

Φύλο	Αγόρι		Κορίτσι		Σύνολο	
	ν	%	N	%	ν	%
Α' τάξη	7	41,2	10	58,8	17	100
Γ' τάξη	36	46,2	42	53,8	78	100
Δ' τάξη	42	48,3	45	51,7	87	100
ΣΤ' τάξη	6	60,0	4	40,0	10	100
Σύνολο	91	47,4	101	52,6	192	100

Οι τεχνικές «Τι νέα;» και «Αλληλογραφία» λαμβάνουν και στις τέσσερις τάξεις πολύ υψηλά ποσοστά ως προς το βαθμό που τους άρεσαν (βλ. πίνακα 10 στο παράρτημα). Οι τεχνικές «Συμβούλιο τάξης» και «Επαγγέλματα» αποτελούν μία από τις πρώτες επιλογές των Α΄, Γ΄ και Δ΄ τάξης αλλά στην ΣΤ΄ τάξη δεν εμφανίζουν ισχυρά ποσοστά προτίμησης. Οι μαθητές της Γ΄ τάξης δηλώνουν επιπλέον ότι τους άρεσαν και οι τεχνικές «Μικρά βιβλία» και «Ελεύθερο κείμενο» ενώ οι μαθητές της Δ΄ τάξης προτιμούν την «Εφημερίδα και τα «Πλάνα εργασίας». Τέλος, οι μεγαλύτεροι μαθητές, της ΣΤ΄ τάξης δείχνουν να τους άρεσαν, εκτός οι «Τι νέα;» και «Αλληλογραφία», οι τεχνικές του «ελεύθερου κειμένου» και της «εφημερίδας».

Στους μαθητές ζητήθηκε, επίσης, να περιγράψουν γιατί τους άρεσε η κάθε τεχνική και οι απαντήσεις οριοθέτησαν το παρακάτω πλαίσιο απαντήσεων ανά τεχνική:

- **"τι νέα;":** μάθαιναν «πράγματα» για τον/την συμμαθητή/τρια τους γνωρίζοντάς τον καλύτερα και παρουσίαζαν - μοιράζονταν δικά τους πράγματα και παιχνίδια
- **"Συμβούλιο Τάξης":** προέβαλαν τις ιδέες και απόψεις τους εντός ενός δημοκρατικού πλαισίου διαλόγου και αλληλοκατανόησης και έλυναν τα «προβλήματα»

- **"Μικρά Βιβλία"**: έγραφαν ελεύθερα και ζωγράφιζαν τις δικές τους ιστορίες ζωής δημιουργώντας – παράγοντας ένα δικό τους προϊόν
- **"Ελεύθερο Κείμενο"**: μάθαιναν τον τρόπο γραφής αποτυπώνοντας στο χαρτί την προσωπική έμπνευσή τους, σκέψεις και συναισθήματα
- **"Εφημερίδα"**: απαιτούσε συνεργασία, ανάληψη ρόλων – ευθύνης και είχε ανταποδοτικό αποτέλεσμα (χρήματα από την πώληση αντιτύπων)
- **"Αλληλογραφία"**: γνώρισαν άλλα παιδιά, με διαφορετικό τρόπο ζωής και συνήθειες και έκαναν νέους φίλους
- **"Επαγγέλματα"**: αναπτύχθηκε η υπευθυνότητα για τον ρόλο που αναλάμβανε το κάθε παιδί και σε συνεργασία με τους συμμαθητές του και έμαθαν για τα παλιά και τα καινούργια επαγγέλματα
- **"Ζώνες"**: έμαθαν πράγματα και βοηθούσαν τον/την δάσκαλο/α τους
- **"Πλάνα Εργασίας"**: οργάνωναν συνεργατικά και πραγματοποιούσαν «ωραίες» δράσεις μαθαίνοντας «καινούργια πράγματα για το έξω κόσμο»
- **"Αυτοαξιολόγηση"**: αναγνωρίζουν και διορθώνουν τα λάθη τους

Σχετικά με το βαθμό ικανοποίησης/συμφωνίας με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές (βλ. πίνακες 11, 12, 13 και 14), οι μαθητές των τριών μικρότερων τάξεων που συμμετείχαν στην έρευνα (Α΄, Γ΄ και Δ΄) συμφωνούν, με πολύ υψηλά ποσοστά ότι μαθαίνουν πιο πολλά πράγματα, με ευχάριστο τρόπο, νιώθουν υπεύθυνοι αναλαμβάνοντας ρόλους μέσα στην τάξη, συνεργάζονται καλύτερα με τους συμμαθητές τους αναπτύσσοντας σχέσεις κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης, συμμετέχουν σε ομαδικές δράσεις και δημοκρατικές διαδικασίες εκφράζοντας τη γνώμη τους, κάνοντας περισσότερους φίλους που τους αγαπούν για αυτό που είναι και έχοντας άνεση να συζητούν για όσα ζουν έξω από το σχολείο, αγαπώντας περισσότερο το σχολείο και νιώθοντας ασφάλεια μέσα σε αυτό.

Αντίθετα οι μαθητές της ΣΤ΄τάξης παρουσιάζουν μια πιο διαφοροποιημένη εικόνα, τόσο ως προς τις άλλες τάξεις όσο και μεταξύ των μεταβλητών (βλ. πίνακα 14) με κύρια στοιχεία ότι δεν νιώθουν περισσότερο υπεύθυνοι, δεν έχουν κάνει περισσότερους φίλους, δεν νιώθουν ότι οι άλλοι τους αγαπούν γι΄ αυτό που είναι και δεν τους έχει δημιουργηθεί η αίσθηση της ασφάλειας μέσα στο σχολείο.

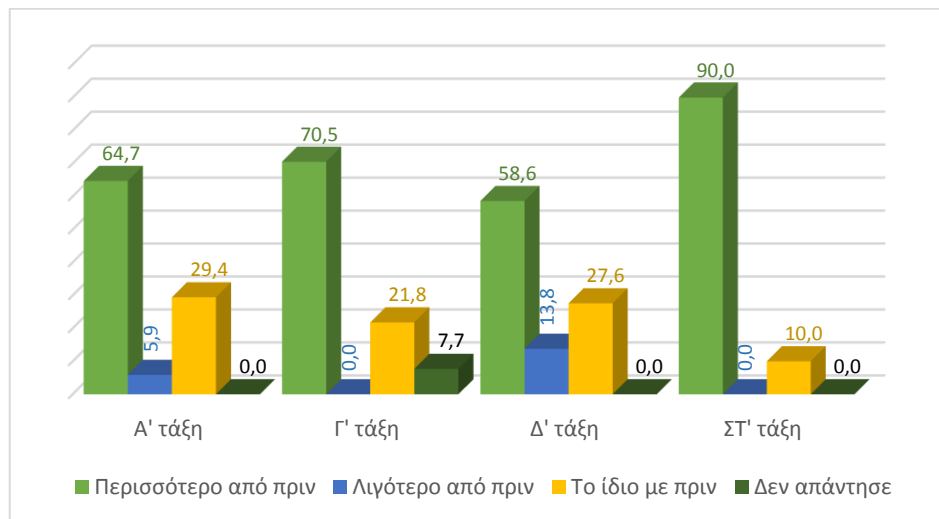
Παρ΄ όλα αυτά οι ίδιοι μαθητές, της ΣΤ΄ τάξης, είναι αυτοί που περισσότερο από τους άλλους (με ποσοστό 90%) εκφράζουν την επιθυμία

να ασχοληθούν «περισσότερο από πριν» με τις δράσεις της τάξης τους μετά την εφαρμογή των τεχνικών Freinet (βλ. πίνακα 7). Ακολουθούν οι μαθητές της Γ' τάξης, με 70% και της Α' τάξης με 65%.

Αντίθετα οι μαθητές της Δ' τάξης, επιλέγουν με πλειοψηφική τάση (59%) να ασχοληθούν «περισσότερο από πριν» με τις δράσεις της τάξης τους μετά την εφαρμογή των τεχνικών Freinet, σε ποσοστό 28% το «ίδιο με πριν» ενώ ένα 14% δηλώνει την επιθυμία του για λιγότερη ενασχόληση, όπως φαίνεται παραστατικά και στο γράφημα 27.

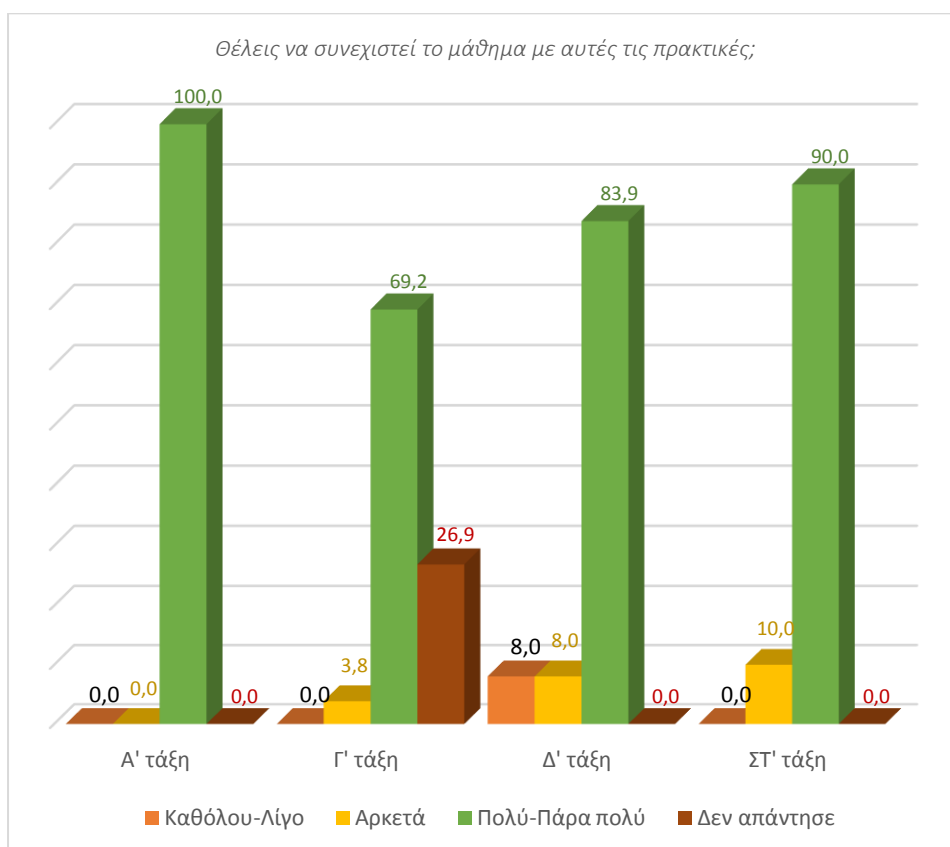
Πίνακας 7: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά τάξη, ως προς το βαθμό επιθυμίας που εκφράζουν να ασχοληθούν με τις δράσεις της τάξης τους μετά την εφαρμογή των τεχνικών Freinet.

6	Τάξη							
	Α' τάξη		Γ' τάξη		Δ' τάξη		ΣΤ' τάξη	
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Περισσότερο από πριν	11	64,7	55	70,5	51	58,6	9	90,0
Λιγότερο από πριν	1	5,9	0	0,0	12	13,8	0	0,0
Το ίδιο με πριν	5	29,4	17	21,8	24	27,6	1	10,0
Δεν απάντησε	0	0,0	6	7,7	0	0,0	0	0,0
Σύνολο	17	100	78	100	87	100	10	100

Γράφημα 27: Σχετικές συχνότητες των μαθητών δημοτικού σχολείου ανά τάξη ως προς το βαθμό που επιθυμούν να ασχοληθούν με τις δράσεις της τάξης τους κάθε ημέρα που πηγαίνουν σχολείο.

Υψηλότερα ποσοστά, από τους μαθητές όλων των τάξεων που συμμετείχαν στην έρευνα, αποτυπώνονται στην δήλωση της επιθυμίας τους να συνεχιστεί το μάθημα με τις πρακτικές της παιδαγωγικής Freinet (βλ. γράφημα 28) δείγμα της μεγάλης αποδοχής που έχουν οι τεχνικές αυτές στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Γράφημα 28: Σχετικές συχνότητες των μαθητών δημοτικού σχολείου ανά τάξη ως προς το βαθμό που επιθυμούν να συνεχιστεί το μάθημα με τις πρακτικές της παιδαγωγικής Freinet.

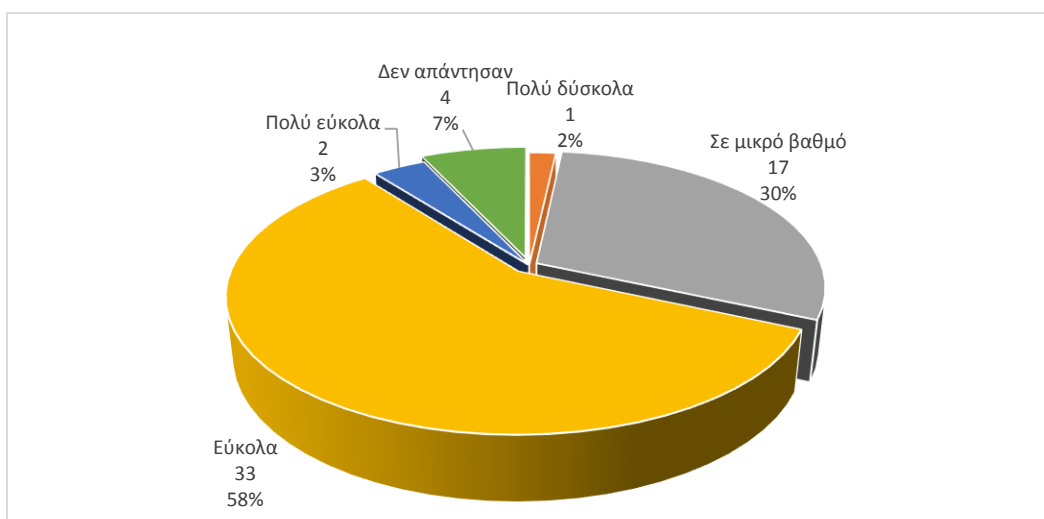
2.2.3γ Οι απόψεις των γονέων

Η τρίτη υποομάδα του δείγματος της έρευνας αξιολόγησης του πιλοτικού προγράμματος, οι γονείς των μαθητών Δημοτικών και Γυμνασίων σχολείων (βλ. πίνακα 8), δηλώνουν σε πολύ μικρό ποσοστό (17,5%) ότι γνώριζαν την παιδαγωγική Freinet πριν την ενημέρωση από τον/την δάσκαλο/δασκάλα του παιδιού τους σχετικά με αυτή. Το 80,7% δηλώνει ότι δεν γνώριζε και το υπόλοιπο 1,8% (ένας εκπαιδευτικός) δεν απάντησε.

Πίνακας 8: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες συμμετοχής γονέων των μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Βαθμίδα	ν	%
Δημοτικό	47	82,5
Γυμνάσιο	10	17,5
Σύνολο	57	100

Η πλειοψηφία (61%) των συμμετεχόντων γονέων πιστεύει ότι οι ιδέες και οι πρακτικές της συνεργατικής παιδαγωγικής-παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν «εύκολα» και «πολύ εύκολα» στο ελληνικό δημόσιο σχολείο (βλ. γράφημα 29) ενώ «πολύ δύσκολα» ή/και «σε μικρό βαθμό» απαντά το 32%. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένας γονέας μαθητών δεν απάντησε ότι θεωρεί «αδύνατον» την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό δημόσιο σχολείο.

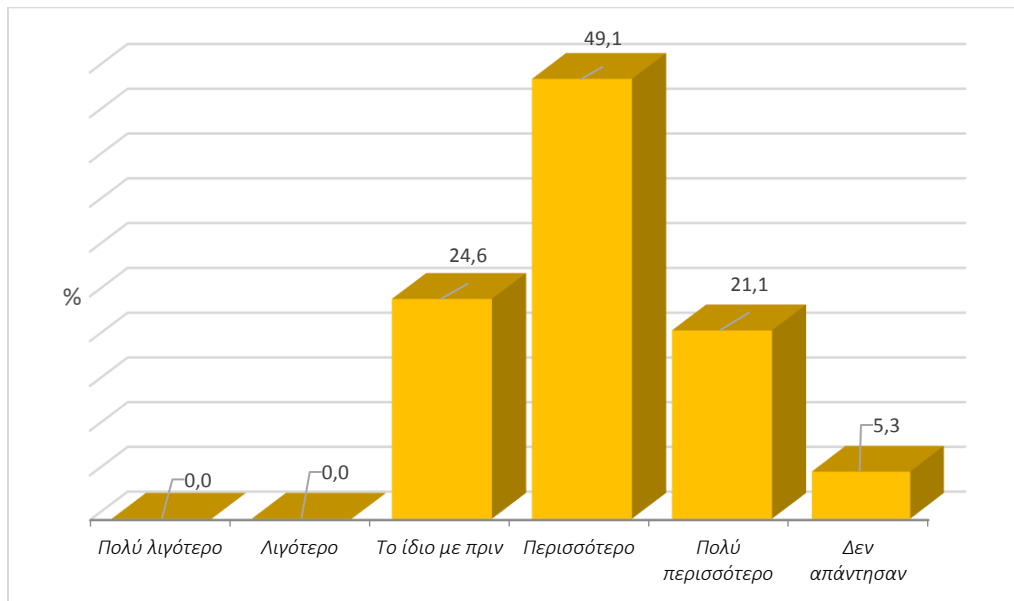
Γράφημα 29: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που πιστεύουν ότι οι ιδέες και οι πρακτικές της συνεργατικής παιδαγωγικής-παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο.

Αξιολογώντας την σημαντικότητα, κατά τους ίδιους, της κάθε τεχνικής, οι γονείς των μαθητών (βλ. πίνακα 17 στο παράρτημα), θεωρούν «πέρα πολύ» σημαντικές την «Τι νέα;», το « Συμβούλιο Τάξης», την «Εφημερίδα», την «Αλληλογραφία», τα «Επαγγέλματα» και την «Αυτοαξιολόγηση». Παρόμοια, αλλά σε χαμηλότερη θέση στην κλίμακα

τοποθετούνται τα «Μικρά Βιβλία» και το «Ελεύθερο Κείμενο» ενώ οι «Ζώνες» και τα «Πλάνα εργασίας» εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά τους στην επιλογή «αρκετά».

Πολύ υψηλότερα ποσοστά αποτυπώνονται στη διερεύνηση της σημαντικότητας των τεχνικών κατά την άποψη των παιδιών (των μαθητών) των γονέων (βλ. πίνακα 18 στο παράρτημα) με τις περισσότερες τεχνικές να λαμβάνουν θετικά ποσοστά (αθροιστικά οι επιλογές «πολύ» και «πάρα πολύ») μεγαλύτερα του 80% εκτός από τα «Μικρά βιβλία», την «Αλληλογραφία» και τις «Ζώνες» οι οποίες παραμένουν με θετική αξιολόγηση (αθροιστικά οι επιλογές «πολύ» και «πάρα πολύ» μεταξύ 61% και 77%) αλλά με χαμηλότερα ποσοστά.

Η ανταπόκριση που έχει στα παιδιά η εφαρμογή των τεχνικών αυτών, πέρα του βαθμού σημαντικότητάς τους, φαίνεται και στην άποψη των γονέων τους ως προς το βαθμό που πιστεύουν ότι τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και χαρά για το σχολείο, μετά την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet μέσα στην τάξη τους (βλ. γράφημα 30). Η μεγάλη πλειοψηφία (70%) εντοπίζεται στις επιλογές «περισσότερο» και «πολύ περισσότερο».

Γράφημα 30: Σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που πιστεύουν ότι τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και χαρά για το σχολείο, μετά την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet μέσα στην τάξη τους

Οι αλλαγές που παρατηρούνται από τους γονείς στα παιδιά τους (βλ. πίνακα 19 στο παράρτημα) αφορούν σε μεγάλο βαθμό το πνεύμα ισοτιμίας, φιλίας και αλληλοβοήθειας μεταξύ των παιδιών και ότι συμμετέχουν πλέον ενεργά και μέσω δημοκρατικών διαδικασιών στην

ανάληψη ευθυνών και ρόλων που αφορούν στη διαμόρφωση της σχολικής τους ζωής.

Το ότι «η γνώση προσεγγίζεται μέσα στην τάξη με τρόπο πιο βιωματικό- δημιουργικό και πιο συναφή με τα ενδιαφέροντα των παιδιών», «ότι οι αξίες της δημοκρατίας, της συνεργασίας και της αλληλεγγύης ενυπάρχουν στη μαθησιακή διαδικασία μέσα στην τάξη έναντι του ανταγωνισμού και κάθε είδους διάκρισης» και «αλλαγές στη προσωπικότητα του παιδιού όσον αφορά στην ελευθερία της έκφρασής του, την αυτοεκτίμηση, την κριτική σκέψη, την συνεργασία και την ενεργή συμμετοχή του και στην ζωή του εκτός σχολείου» συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά τους στην επιλογή «αρκετά».

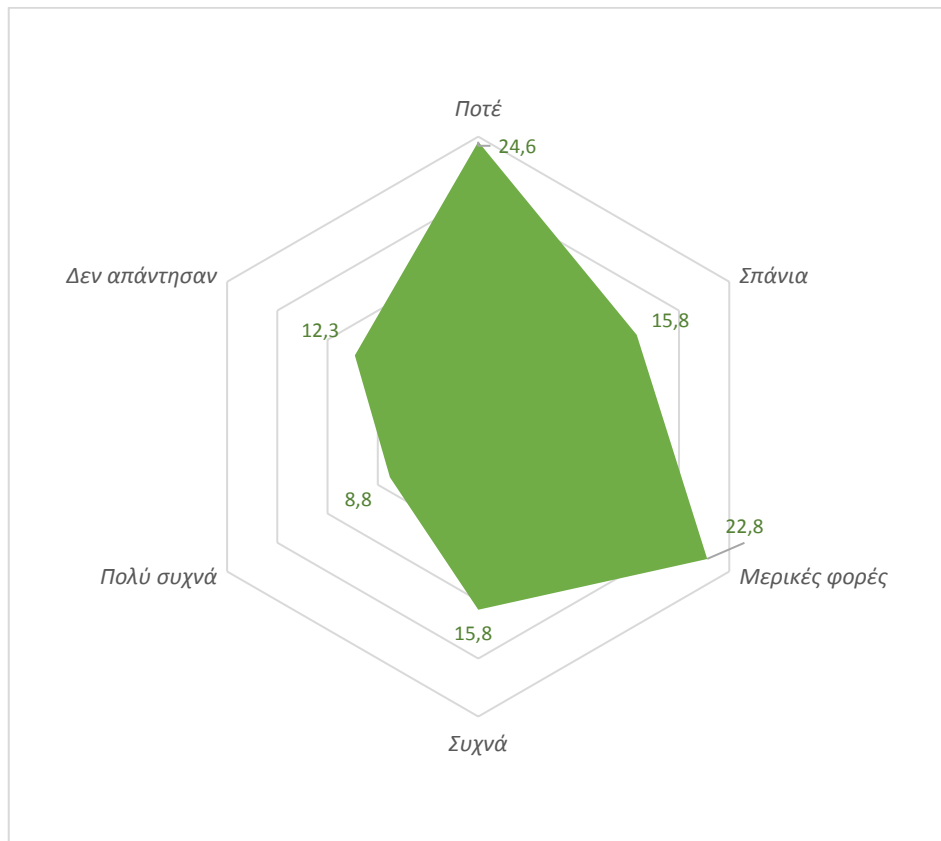
Σημαντικά ερευνητικά ευρήματα, για τη δομή και τον μελλοντικό σχεδιασμό του ίδιου του πιλοτικού προγράμματος, αποτελούν η μικρή συχνότητα συνάντησης με τον/την δάσκαλο/δασκάλα προκειμένου να τους ενημερώσει για την εξέλιξη της εφαρμογής των πρακτικών της παιδαγωγικής Freinet (βλ. πίνακα 9) καθώς και ο σχετικά μικρός βαθμός που ο/η δάσκαλος/δασκάλα του ζητά την ενεργή συμμετοχή των γονέων στην παιδαγωγική διαδικασία (βλ. πίνακα 10 και γράφημα 31).

Πίνακας 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς τη συχνότητα συνάντησης με τον/την δάσκαλο/δασκάλα του παιδιού τους προκειμένου να τους ενημερώσει για την εξέλιξη της εφαρμογής των πρακτικών της παιδαγωγικής Freinet.

<i>1 φορά στο τρίμηνο</i>	30	52,6
<i>1 φορά το μήνα</i>	8	14,0
<i>Άλλο</i>	12	21,1
<i>Δεν απάντησαν</i>	7	12,3
<i>Σύνολο</i>	57	100

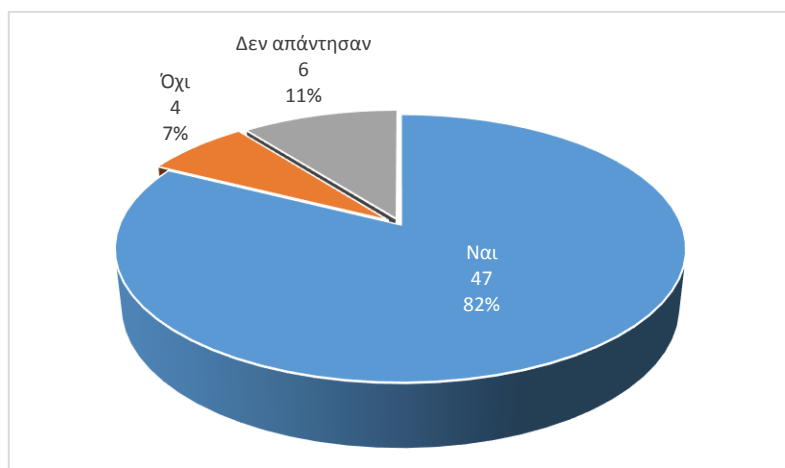
Πίνακας 10: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που ο/η δάσκαλος/δασκάλα του παιδιού τους ζητά την ενεργή συμμετοχή τους στην παιδαγωγική διαδικασία

<i>Ποτέ</i>	14	24,6
<i>Σπάνια</i>	9	15,8
<i>Μερικές φορές</i>	13	22,8
<i>Συχνά</i>	9	15,8
<i>Πολύ συχνά</i>	5	8,8
<i>Δεν απάντησαν</i>	7	12,3
<i>Σύνολο</i>	57	100

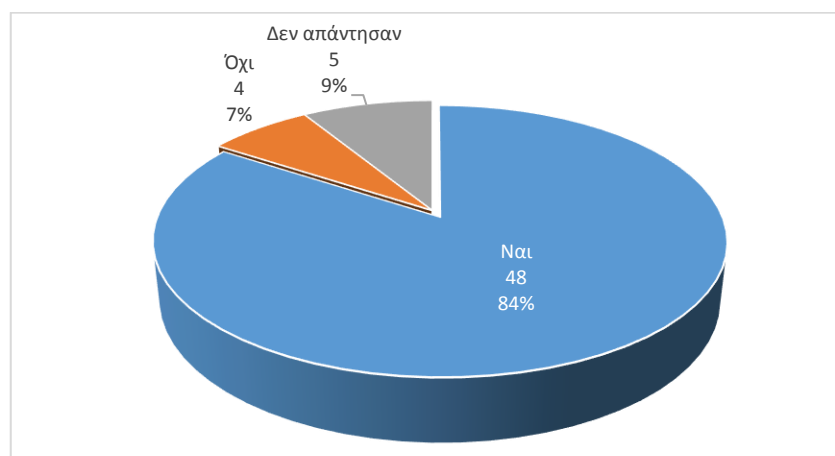

Γράφημα 31: Σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό που ο δάσκαλος/α του παιδιού τους ζητά την ενεργή συμμετοχή τους στην παιδαγωγική διαδικασία.

Η θετική στάση των γονέων αποτυπώνεται και στο υψηλό ποσοστό (82%) που δηλώνουν την επιθυμία τους για τη συνέχιση φοίτησης του παιδιού τους σε τάξεις της παιδαγωγικής Freinet (βλ. γράφημα 32), χωρίς μάλιστα να διατηρούν επιφυλάξεις ή ενστάσεις σχετικά με την παιδαγωγική Freinet αφού στο σχετικό ερώτημα το 72% απάντησε «όχι», το 21% απάντησε «ναι» και το 7% δεν απάντησε. Παράλληλα, οι μισοί γονείς (49,1%) δηλώνουν ότι θα ήθελαν ως μαθητής/μαθήτρια να έχουν φοιτήσει σε μια τάξη Freinet και το 82% προτείνουν την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο σύνολο του ελληνικού δημόσιου σχολείου (βλ. γράφημα 33).

Γράφημα 32: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών ως προς την επιθυμία τους για συνέχιση φοίτησης του παιδιού τους σε τάξεις παιδαγωγικής Freinet.

Γράφημα 33: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες των γονέων των μαθητών σχετικά με εάν προτείνουν την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο σύνολο του ελληνικού δημόσιου σχολείου.

Σε ανοικτού τύπου ερωτήσεις, οι γονείς των μαθητών δηλώνουν ότι γνώριζαν την παιδαγωγική Freinet (πριν την ενημέρωση από τον/την δάσκαλο/δασκάλα του παιδιού σας σχετικά με αυτή) κυρίως από το διαδίκτυο ενώ ενημερώθηκαν σπάνια για την εξέλιξη της εφαρμογής των πρακτικών της παιδαγωγικής Freinet από τον/την δάσκαλο/δασκάλα ενώ

ζητείται η συμμετοχή τους κυρίως στις δράσεις που οργανώνονται (στο Δημοτικό σχολείο) ή σε συνελεύσεις (στο Γυμνάσιο).

Γενικά, δηλώνουν ότι επιθυμούν τη συνέχιση φοίτησης του παιδιού τους σε τάξεις της παιδαγωγικής Freinet γιατί αναπτύσσει την ενεργή συμμετοχή, τη συνεργασία, την ομαδικότητα, την ελεύθερη έκφραση, την αυτοεκτίμηση, το ενδιαφέρον, τη δημιουργική μάθηση, την κοινωνικοποίηση και καλλιεργεί την κριτική σκέψη και την ενσυναίσθηση.

Οι όποιες επιφυλάξεις ή ενστάσεις σχετικά με την παιδαγωγική Freinet απορρέουν από τη μη γνώση των αρχών και πρακτικών του διδακτικού αυτού παραδείγματος και την αμφιβολία ως προς το βαθμό που μπορεί να προσαρμοστεί στην ελληνική πραγματικότητα. Ταυτόχρονα θεωρούν ότι πρόκειται για μια αξιόλογη μέθοδο που θα είχε να προσφέρει στο σύνολο του ελληνικού δημόσιου σχολείου.

Ως καταληκτικά σχόλια σημειώνουν την ανάγκη: 1) πρόσθεσης της συμμετοχής στην παράδοση του μαθήματος με ερωτήσεις για συζήτηση, 2) τη διακίνηση ενημερωτικού φυλλαδίου και πραγματοποίηση σεμιναρίων στην αρχή της χρονιάς, τόσο για την εφαρμογή όσο και για τα εργαλεία μέτρησης της αποτελεσματικότητας της μεθόδου, 3) στήριξης και απόδοσης συγχαρητηρίων στους εκπαιδευτικούς «που νοιάζονται και αγαπούν τα παιδιά μας».

2.2.4 Συμπεράσματα

Στην παρούσα έρευνα αξιολόγησης πήραν μέρος πενήντα επτά (57) εκπαιδευτικοί, εκατόν ενενήντα δύο (192) μαθητές και πενήντα επτά (57) γονείς μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί προέρχονται από την προσχολική (νηπιαγωγείου), πρωτοβάθμια (δημοτικής) και δευτεροβάθμια (Γυμνασίου) εκπαίδευση. Οι μαθητές ήταν Δημοτικών σχολείων (από την Α' , Γ' , Δ' και ΣΤ' τάξη) και οι γονείς είχαν παιδιά στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο.

Ως προς τις μεταβλητές οι οποίες διερευνούν παραμέτρους της **θετικής προσέγγισης** και ένταξης στο ελληνικό δημόσιο σχολείο των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet, οι εκπαιδευτικοί τοποθετούνται γενικά θετικά. Θετικότερη στάση εκφράζεται από τους/τις νηπιαγωγούς στις μεταβλητές «Πιστεύετε ότι οι ιδέες και οι προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο» και «Αντιμετωπίζουν θετικά οι μαθήτριες/τές σας αυτές τις ιδέες». Η μεταβλητή «Ο σύλλογος των διδασκόντων του σχολείου σας είναι θετικά

διακείμενος σε αυτές τις ιδέες» και στις τρεις υποομάδες του δείγματος αποτυπώνεται με μια μετριοπαθέστερη στάση αφού τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στην επιλογή «αρκετά». Διαφοροποίηση υπάρχει ως προς το εάν «Αντιμετωπίζουν θετικά οι γονείς των μαθητών σας αυτές τις ιδέες» όπου οι εκπαιδευτικοί των Δημοτικών και των Γυμνασίων θεωρούν πολύ θετική την αντιμετώπιση των γονέων ενώ μόνο ένας στους τρεις νηπιαγωγούς δηλώνουν τις επιλογές «πολύ» και «πάρα πολύ».

Για τις συγκεκριμένες **τεχνικές** που εφαρμόστηκαν από τους εκπαιδευτικούς, παρατηρείται διαφοροποίηση ανάμεσα στις σχολικές βαθμίδες. Οι εκπαιδευτικοί στο Δημοτικό σχολείο εφαρμόζουν σε μεγάλο βαθμό τις «Τι νέα;» και το «Συμβούλιο τάξης» (άθροισμα των επιλογών «πολύ» και «πάρα πολύ») και σε μικρότερο βαθμό τα «μικρά βιβλία» και το «ελεύθερο κείμενο». Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί των Γυμνασίων δίνουν προτεραιότητα στα «μικρά βιβλία» και με μικρότερα ποσοστά εφαρμόζουν το «Συμβούλιο της τάξης» και το «ελεύθερο κείμενο». Στο νηπιαγωγείο, οι επιλογές εφαρμογής διαφοροποιούνται αφού, εκτός τις τεχνικές «Τι νέα», «Συμβούλιο της τάξης» και «Μικρά βιβλία», οι εκπαιδευτικοί δείχνουν μια προτίμηση και στα «Επαγγέλματα» και «Πλάνα Εργασίας» τα οποία καταγράφουν πολύ μικρά ποσοστά επιλογής από τους συναδέλφους τους, των Δημοτικών και των Γυμνασίων. Η εφαρμογή της «Αυτοαξιολόγησης» δεν φαίνεται να εφαρμόζεται αφού περίπου οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς των Δημοτικών σχολείων και οχτώ στους δέκα (8/10) των εκπαιδευτικών των Γυμνασίων και των Νηπιαγωγείων δεν την σημειώνουν ως επιλογή (τα μεγαλύτερα ποσοστά καταγράφονται στη στήλη «δεν απάντησαν»).

Από τους εκπαιδευτικούς που εφάρμοσαν την κάθε τεχνική (ανεξάρτητα από τη συχνότητα εφαρμογής της), αξιολογήθηκε πολύ θετικά η **ανταπόκριση** που είχαν αυτές στους μαθητές τους με μικρές διαφοροποιήσεις μόνο ως προς το βαθμό της θετικής τους στάσης (επιλογές «θετική» ή «πολύ θετική»). Εξαιρεση αποτελεί η τεχνική των «Ζωνών» στο Νηπιαγωγείο όπου και οι πέντε εκπαιδευτικοί που την εφάρμοσαν δηλώνουν ότι δεν είχε καμία ανταπόκριση στους μαθητές τους. Βάσει των επιλογών των εκπαιδευτικών, ως προς το **βαθμό των αλλαγών** που θεωρούν ότι θα επιτευχθεί στο ελληνικό δημόσιο σχολείο με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet, διαπιστώνεται ότι, ανεξάρτητα του σχολείου στο οποίο υπηρετούν, πιστεύουν στη θετική και πολύ θετική αλλαγή που θα επέλθει στο δημόσιο σχολείο. Συγκεκριμένα θεωρούν ότι διαμορφώθηκε ένα πιο συνεργατικό κλίμα στην τάξη τους με τους μαθητές να αναπτύσσουν σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ τους και όχι ανταγωνιστικότητας, συμμετέχοντας ενεργά, με κριτική σκέψη και θέτοντας υπόψη της μαθητικής κοινότητας προτάσεις βελτίωσης. Υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται από τους εκπαιδευτικούς των

Δημοτικών σχολείων στον ενεργό ρόλο των μαθητών στο συμβούλιο της τάξης όπου και αποφασίζουν για τα θέματα που τις/τους απασχολούν, από τους εκπαιδευτικούς των Γυμνασίων στον ενεργό ρόλο των μαθητών στις μαθησιακές διαδικασίες και τις άλλες δραστηριότητες και, τέλος, από τους εκπαιδευτικούς των Νηπιαγωγείων, στο θάρρος των παιδιών να κρίνουν τα κακώς κείμενα και να διατυπώνουν προτάσεις για βελτίωση.

Σχετικά με τον **τρόπο εφαρμογής** και τη δημιουργία κλίματος αλληλοσεβασμού με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet, όλοι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν βιωματικές τεχνικές στη διδασκαλία τους, συνδέουν τη διδασκαλία τους με την καθημερινότητα των μαθητών τους και τους εμπλέκουν στη μαθησιακή διαδικασία. Σύμπνοια των εκπαιδευτικών αλλά σε μια πιο ουδέτερη – αρνητική στάση, εμφανίζεται και ως προς την επιλογή τους στο θέμα της εφαρμογής της αυτοαξιολόγησης.

Ως προς το **κλίμα αλληλοσεβασμού** ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους αλλά και τους γονείς αυτών, οι εκπαιδευτικοί των Δημοτικών σχολείων και των Νηπιαγωγείων παραμένουν στις θετικές επιλογές σε αντίθεση με τους συναδέλφους τους των Γυμνασίων που θεωρούν ότι δεν έχει επιτευχθεί στο επιθυμητό βαθμό το κλίμα αλληλοσεβασμού.

Γενικά, όλοι οι εκπαιδευτικοί, με πολύ υψηλά ποσοστά θεωρούν θετικά τα αποτελέσματα της παρέμβασης και αυτό οφείλεται κυρίως στην εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος και κατά δεύτερο λόγο στο θετικό κλίμα που έχουν διαμορφώσει με τους μαθητές τους. Παράλληλα, δεν θεωρούν πολύ επαρκή τον χρόνο επιμόρφωσης, ζητώντας έμμεσα τη δυνατότητα επιπλέον επιμορφωτικών δράσεων – προγραμμάτων ώστε να αποκτήσουν και περισσότερα εφόδια (τα οποία τα θεωρούν μόνο «αρκετά») για να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους.

Βάσει των απαντήσεων-απόψεων των μαθητών, οι **τεχνικές** «Τι νέα;» και «Αλληλογραφία» λαμβάνουν και στις τέσσερις τάξεις πολύ υψηλά ποσοστά ως προς το βαθμό που τους άρεσαν. Οι τεχνικές «Συμβούλιο τάξης» και «Επαγγέλματα» αποτελούν μία από τις πρώτες επιλογές των Α', Γ' και Δ' τάξης αλλά στην ΣΤ' τάξη δεν εμφανίζουν ισχυρά ποσοστά προτίμησης. Οι μαθητές της Γ' τάξης δηλώνουν επιπλέον ότι τους άρεσαν και οι τεχνικές «Μικρά βιβλία» και «Ελεύθερο κείμενο» ενώ οι μαθητές της Δ' τάξης προτιμούν την «Εφημερίδα και τα «Πλάνα εργασίας». Τέλος, οι μεγαλύτεροι μαθητές, της ΣΤ' τάξης δείχνουν να τους άρεσαν, εκτός των «Τι νέα;» και «Αλληλογραφία», οι τεχνικές του «ελεύθερου κειμένου» και της «εφημερίδας».

Σχετικά με το **βαθμό ικανοποίησης/συμφωνίας** με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές, οι μαθητές των τριών μικρότερων τάξεων που συμμετείχαν στην έρευνα (Α', Γ' και Δ')

συμφωνούν, με πολύ υψηλά ποσοστά ότι μαθαίνουν πιο πολλά πράγματα, με ευχάριστο τρόπο, νιώθουν υπεύθυνοι αναλαμβάνοντας ρόλους μέσα στην τάξη, συνεργάζονται καλύτερα με τους συμμαθητές τους αναπτύσσοντας σχέσεις κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης, συμμετέχουν σε ομαδικές δράσεις και δημοκρατικές διαδικασίες εκφράζοντας τη γνώμη τους, κάνοντας περισσότερους φίλους που τους αγαπούν για αυτό που είναι και έχοντας άνεση να συζητούν για όσα ζουν έξω από το σχολείο, αγαπώντας περισσότερο το σχολείο και νιώθοντας ασφάλεια μέσα σε αυτό. Αντίθετα οι μαθητές της ΣΤ΄ τάξης παρουσιάζουν μια πιο διαφοροποιημένη εικόνα, τόσο ως προς τις άλλες τάξεις όσο και μεταξύ των μεταβλητών με κύρια στοιχεία ότι δεν νιώθουν περισσότερο υπεύθυνοι, δεν έχουν κάνει περισσότερους φίλους, δεν νιώθουν ότι οι άλλοι τους αγαπούν γι' αυτό που είναι και δεν τους έχει δημιουργηθεί η αίσθηση της ασφάλειας μέσα στο σχολείο. Παρ' όλα αυτά οι ίδιοι μαθητές, της ΣΤ΄ τάξης, είναι αυτοί που περισσότερο από τους άλλους (με ποσοστό 90%) εκφράζουν την επιθυμία να ασχοληθούν «περισσότερο από πριν» με τις δράσεις της τάξης τους μετά την εφαρμογή των τεχνικών Freinet. Ακολουθούν οι μαθητές της Γ΄ τάξης, με 70% και της Α΄ τάξης με 65%. Αντίθετα οι μαθητές της Δ΄ τάξης, παρά την πλειοψηφική τάση (59%) που επιθυμεί να ασχοληθεί «περισσότερο από πριν» με τις δράσεις της τάξης τους μετά την εφαρμογή των τεχνικών Freinet επιλέγουν σε ποσοστό 28% το «ίδιο με πριν» ενώ ένα 14% δηλώνει την επιθυμία του για λιγότερη ενασχόληση.

Υψηλότερα ποσοστά, από τους μαθητές όλων των τάξεων που συμμετείχαν στην έρευνα, αποτυπώνονται στη δήλωση της **επιθυμίας τους να συνεχιστεί** το μάθημα με τις πρακτικές της παιδαγωγικής Freinet, δείγμα της μεγάλης αποδοχής που έχουν οι τεχνικές αυτές στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι γονείς των μαθητών δηλώνουν σε πολύ μικρό ποσοστό (17,5%) ότι γνώριζαν την παιδαγωγική Freinet πριν την ενημέρωση από τον/την δάσκαλο/δασκάλα του παιδιού τους σχετικά με αυτή. Η πλειοψηφία (61%) των συμμετεχόντων γονέων πιστεύει ότι οι ιδέες και οι πρακτικές της συνεργατικής παιδαγωγικής-παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν «εύκολα» και «πολύ εύκολα» στο ελληνικό δημόσιο σχολείο ενώ «πολύ δύσκολα» ή/και «σε μικρό βαθμό» απαντά το 32%. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένας γονέας μαθητών δεν απάντησε ότι θεωρεί «αδύνατον» την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο ελληνικό δημόσιο σχολείο.

Αξιολογώντας την σημαντικότητα, κατά τους ίδιους, της κάθε τεχνικής, οι γονείς των μαθητών, θεωρούν «πάρα πολύ» σημαντικές την τεχνική «Τι νέα;», το «Συμβούλιο Τάξης», την «Εφημερίδα», την «Αλληλογραφία», τα «Επαγγέλματα» και την «Αυτοαξιολόγηση». Παρόμοια, αλλά σε χαμηλότερη θέση στην κλίμακα τοποθετούνται τα

«Μικρά Βιβλία» και το «Ελεύθερο Κείμενο» ενώ οι «Ζώνες» και τα «Πλάνα εργασίας» εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά τους στην επιλογή «αρκετά».

Πολύ υψηλότερα ποσοστά αποτυπώνονται στη διερεύνηση της **σημαντικότητας των τεχνικών κατά την άποψη των παιδιών** (των μαθητών) των γονέων με τις περισσότερες τεχνικές να λαμβάνουν θετικά ποσοστά (αθροιστικά οι επιλογές «πολύ» και «πάρα πολύ») μεγαλύτερα του 80% εκτός από τα «Μικρά βιβλία», την «Αλληλογραφία» και τις «Ζώνες» οι οποίες παραμένουν με θετική αξιολόγηση αλλά με χαμηλότερα ποσοστά.

Η ανταπόκριση που έχει στα παιδιά η εφαρμογή των τεχνικών αυτών, πέρα του βαθμού σημαντικότητάς τους, φαίνεται και στην άποψη των γονέων τους ως προς το βαθμό που πιστεύουν ότι τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και χαρά για το σχολείο, μετά την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet μέσα στην τάξη τους. Η μεγάλη πλειοψηφία εντοπίζεται στις επιλογές «περισσότερο» και «πολύ περισσότερο».

Οι **αλλαγές που παρατηρούνται**, από τους γονείς στα παιδιά τους, αφορούν σε μεγάλο βαθμό το πνεύμα ισοτιμίας, φιλίας και αλληλοβοήθειας μεταξύ των παιδιών και ότι συμμετέχουν πλέον ενεργά και μέσω δημοκρατικών διαδικασιών στην ανάληψη ευθυνών και ρόλων που αφορούν στη διαμόρφωση της σχολικής τους ζωής. Το ότι «η γνώση προσεγγίζεται μέσα στην τάξη με τρόπο πιο βιωματικό- δημιουργικό και πιο συναφή με τα ενδιαφέροντα των παιδιών», «ότι οι αξίες της δημοκρατίας, της συνεργασίας και της αλληλεγγύης ενυπάρχουν στη μαθησιακή διαδικασία μέσα στην τάξη έναντι του ανταγωνισμού και κάθε είδους διάκρισης» και «αλλαγές στη προσωπικότητα του παιδιού όσον αφορά στην ελευθερία της έκφρασής του, την αυτοεκτίμηση, την κριτική σκέψη, την συνεργασία και την ενεργή συμμετοχή του και στην ζωή του εκτός σχολείου» συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά τους στην επιλογή «αρκετά».

Σημαντικά ερευνητικά ευρήματα, για τη δομή αλλά και τον μελλοντικό σχεδιασμό του ίδιου ή σχετικού πιλοτικού προγράμματος, αποτελούν η **μικρή συχνότητα συνάντησης** με τον/την δάσκαλο/δασκάλα προκειμένου να τους ενημερώσει για την εξέλιξη της εφαρμογής των πρακτικών της παιδαγωγικής Freinet καθώς και ο σχετικά μικρός βαθμός που ο/η δάσκαλος/δασκάλα του ζητά την **ενεργή συμμετοχή των γονέων** στην παιδαγωγική διαδικασία.

Γενικότερα, η **θετική στάση των γονέων** αποτυπώνεται και στο υψηλό ποσοστό (82%) που δηλώνουν την επιθυμία τους για τη συνέχιση φοίτησης του παιδιού τους σε τάξεις της παιδαγωγικής Freinet, χωρίς μάλιστα να διατηρούν επιφυλάξεις ή ενστάσεις σχετικά με την παιδαγωγική Freinet. Παράλληλα, οι μισοί γονείς δηλώνουν ότι θα ήθελαν ως μαθητής/μαθήτρια να έχουν φοιτήσει σε μια τάξη Freinet και ακόμα περισσότεροι προτείνουν την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο σύνολο του ελληνικού δημόσιου σχολείου.

Συνολικά, τα αποτελέσματα καταδεικνύουν τη θετική στάση της εκπαιδευτικής κοινότητας, των εκπαιδευτικών, των παιδιών και των γονέων όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής και τα οφέλη της ΠΦ/ΘΠ στα ελληνικά σχολεία. Η εισαγωγή της ΠΦ/ΘΠ υλοποιήθηκε επιτυχώς και οι αλλαγές στη μαθησιακή διαδικασία και στη σχολική ζωή ήταν προφανείς και θετικές σύμφωνα με τους εμπλεκόμενους. Οι υποθέσεις της έρευνας επαληθεύτηκαν σε μεγάλο βαθμό και συνεπώς είμαστε σε θέση να πούμε ότι το πιλοτικό πρόγραμμα κατάφερε να πετύχει τους στόχους του: να εκπαιδεύσει, να εμπνεύσει και να ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να εφαρμόσουν την ΠΦ/ΘΠ και τις τεχνικές για να μετατρέψουν σταδιακά την τάξη τους σε μία συνεταιριστική, ελεύθερη, ανοικτή και δημοκρατική τάξη.

2.3 Κριτική ανάλυση συλλογικών κειμένων και μονογραφιών εκπαιδευτικών για την παρουσίαση των παιδαγωγικών εμπειριών

Στο τέλος του προγράμματος, οι επιμορφούμενοι κλήθηκαν να καταθέσουν συλλογικά κείμενα ή μονογραφίες για να παρουσιάσουν τις εμπειρίες τους με την ΠΦ στην τάξη ή στα σχολεία τους. Οι εκπαιδευτικοί κατέθεσαν, λοιπόν, ένα πολύ χρήσιμο υλικό, εκθέτοντας, εικονογραφώντας και αναλύοντας τις δράσεις τους.

Τριάντα (30) συνολικά κείμενα αποτέλεσαν ένα συλλογικό έργο που δημοσιεύτηκε σε τρία τεύχη, ένα για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης (Αλεξιάδη, Λάχλου, Παπαδόπουλος, επιμ., 2019). Τα κείμενα παρουσιάζουν τη συμβολή της ΠΦ/ΘΠ «σε σχέση με δύο πολύ καίρια ζητήματα της παιδαγωγικής θεωρίας και πράξης: αφενός τη βίωση της δημοκρατίας και την εκπαίδευση των παιδιών σε αυτήν εντός του μικρόκοσμου της τάξης και του σχολείου τους, μέσα από την εφαρμογή θεσμών, όπως το Συμβούλιο της τάξης και η ανάληψη αρμοδιοτήτων και αφετέρου τη νοηματοδότηση της εργασίας των παιδιών στο σχολείο.» (ό.π., σ. 6).

Στα κείμενα καταγράφονται τα βήματα για την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet και την ανάπτυξη της συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας, της επικοινωνίας και της λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού σχολείου ανοιχτού στην κοινωνία. Περιγράφονται επίσης οι διαδικασίες εφαρμογής των τεχνικών και εργαλείων της ΠΦ και τα αποτελέσματά τους.

Στα κείμενα αυτά, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται πράγματι να εκτιμούν τα θετικά αποτελέσματα της ΠΦ/ΘΠ στους μαθητές τους. Τα οφέλη που επαναλαμβάνονται είναι η χαρά και ο ενθουσιασμός των παιδιών όταν παίρνουν το λόγο και αναλαμβάνουν ρόλους και αρμοδιότητες, η σταδιακή συμμετοχή και των πιο αδύναμων παιδιών στις ώρες έκφρασης, επικοινωνίας και δημοκρατίας και η βελτίωση των σχέσεων των παιδιών μεταξύ τους. Επίσης, η εργασία των παιδιών αποκτά νόημα διότι αποσκοπεί σ' ένα χειροπιαστό αποτέλεσμα όπως η συγγραφή και η επιμέλεια κειμένων που θα δημοσιευτούν στη σχολική εφημερίδα, το

ευανάγνωστο μιας επιστολής για την αλληλογραφία, η συγγραφή και εικονογράφηση των μικρών βιβλίων που θα ανταλλάξουν μεταξύ τους και θα εκτεθούν στο σχολείο.

Η Μάγδα Βασιλακάκου και η Γεωργία Μούση γράφουν χαρακτηριστικά για τα **οφέλη** των παιδιών στο 5^ο Νηπιαγωγείο Δάφνης: «Αξίζει να παρατηρήσω ότι η εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet στην τάξη μου, βοήθησε πολύ στην καλλιέργεια της συνεργασίας σε επίπεδο ομάδων, αλλά και συνόλου τάξης. Ο συνεχής χωρισμός σε ομάδες, ο ορισμός υπεύθυνου ή υπεύθυνων μέσα στην τάξη, η ανάληψη υπευθυνοτήτων, πρωτοβουλιών και αποφάσεων από τα ίδια τα παιδιά και η όλο και λιγότερη δική μου εμπλοκή ήταν μια καινοτομία μέσα στην τάξη, με αποτέλεσμα τη σταδιακή αύξηση του επιπέδου συνεργασίας και δημιουργικότητας. Δεν έλειψαν βέβαια τα προβλήματα μεταξύ των "δυναμικών" μελών κάποιων ομάδων, αλλά δε στάθηκαν ικανά να μειώσουν το δημιουργικό και ευχάριστο αποτέλεσμα της δράσης, που ήταν τα "μικρά τους βιβλία". Επίσης, η δράση συνέβαλε στην ανάπτυξη της προφορικής και καλλιτεχνικής έκφρασης με τρόπο βιωματικό και μαθητοκεντρικό. Ειδικά στον τομέα της γλώσσας τα παιδιά εξασκήθηκαν μέσα από τη σύνταξη του περιεχομένου, δημιουργώντας μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος, αλλά και μέσα από την αφήγηση της ιστορίας στις υπόλοιπες ομάδες, συμμετέχοντας ενεργά στη διαδικασία αυτή και δείχνοντας απόλυτα ικανοποιημένα.. Θεωρώ ότι η δράση "λειτουργήσε" καλύτερα από το αναμενόμενο.»

Τα οφέλη είναι φανερά και για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Όπως γράφει στο κείμενο της η Κατερίνα Κωστακιώτη από το 1^ο 12/θέσιο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών (Μαράσλειο) από «τη διετής επιμόρφωση του Πιλοτικού Προγράμματος πάνω στην Παιδαγωγική Freinet και τη Θεσμική Παιδαγωγική, που έδεσαν με τις επιθυμίες και τις ανάγκες μου και εμπύχωσαν σημαντικά το καθημερινό έργο μου, δίνοντας πιο δημιουργική και δημοκρατική πνοή μέσα στην τάξη».

Στο ίδιο κείμενο διαβάζουμε για τη διαδικασία, το χώρο και τον χρόνο υλοποίησης των δράσεων: «...Έτσι προχώρησα στο πρώτο σημαντικό βήμα, που ήταν η ενημέρωση κι ευαισθητοποίηση γονέων και μαθητών για την παιδαγωγική Freinet, παρουσιάζοντας παράλληλα το πλάνο εργασίας και τους στόχους της χρονιάς. Οι 25 μαθητές της τάξης μου είχαν ήδη προηγούμενη εμπειρία, καθώς στο σχολείο μας κι άλλοι συνάδελφοι ακολουθούν την παιδαγωγική Freinet. Αυτό που φέτος με

βοήθησε σημαντικά ήταν ο καθορισμός των δραστηριοτήτων στο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων: κάθε Δευτέρα πρωί 20 λεπτά η ώρα της υποδοχής, κάθε Τρίτη και Τετάρτη, η μέρα ξεκινά με 15-20 λεπτά «Τι νέα;», κάθε Παρασκευή 2 ώρες ελεύθερο κείμενο και 1 ώρα συμβούλιο τάξης, Τρίτη και Πέμπτη παρουσιάσεις, έρευνες μαθητών και 1 φορά την εβδομάδα υπαίθρια διδασκαλία. Ο αρχικός προγραμματισμός ενίσχυσε τη δέσμευση μας. Επίσης, το γεγονός ότι όλοι ξέραμε πότε γίνεται τι, βοήθησε, ώστε οι τεχνικές να αποκτήσουν μόνιμο χαρακτήρα, με το συμβούλιο τάξης να αποτελεί τον πυρήνα της ολοένα πιο συνεργατικής, πιο επικοινωνιακής, αλλά και πιο ελεύθερης ζωή μας.». Περιγράφει αναλυτικά σε 17 σελίδες την εφαρμογή των τεχνικών στην τάξη της και καταλήγει «Είναι φανερό ότι πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να ξεφύγουμε από την παθητική και χειριστική παιδαγωγική που καθηλώνει τη φαντασία και πλάθει πειθήνια και άβουλα καταναλωτικά όντα, τα οποία μοιραία οδηγούνται στη μοναξιά του ανταγωνισμού. Η παιδαγωγική Freinet ανοίγει τον δρόμο για ένα σχολείο με διαφορετική κουλτούρα που προετοιμάζει αληθινά ελεύθερους, υπεύθυνους και δημοκρατικούς πολίτες με κοινωνικές αξίες, μα πάνω απ' όλα ευτυχισμένους ανθρώπους.»

Βλέπουμε, επίσης, ότι τα οφέλη είναι εξίσου σημαντικά για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς στο κείμενο της Αναστασίας Ροδόλφου από το 3^ο Γυμνάσιο Γέρακα: «Η ενεργοποίηση των μαθητών μου ήταν και είναι πάντα το «στοίχημά» μου. Όχι των «καλών μαθητών», όλων των μαθητών. [...] Η γνωριμία με την παιδαγωγική Freinet, αρχικά μέσω του Δικτύου των σχολείων και στη συνέχεια μέσω του Πιλοτικού Προγράμματος, όχι μόνο επιβεβαίωσε τις σκέψεις μου και τους προβληματισμούς μου, όχι μόνο δικαίωσε τις ανησυχίες μου και τους πειραματισμούς μου όλα αυτά τα χρόνια, αλλά και μου έδωσε τα εργαλεία, τόσο τα θεωρητικά όσο και τα πρακτικά, κυρίως τα πρακτικά για να συνεχίσω, ενισχύοντας τις πρακτικές μου μέσα στην τάξη». Αφού περιγράφει βήμα-βήμα τη διαδικασία εφαρμογής της δράσης της, εξηγεί σχετικά με το ελεύθερο κείμενο: «...σχετικά με το «Ελεύθερο Κείμενο». Όταν τα παιδιά ξεπέρασαν την πρώτη δυσκολία του τι να γράψουν και πώς να το γράψουν, - αφού πάντα κατά τη συμβατική εκπαιδευτική διαδικασία, έχουν μια συγκεκριμένη οδηγία, που καλούνται να ακολουθήσουν, και συγκεκριμένες οδηγίες γραφής! - στη συνέχεια έγραψαν όλα ένα κείμενο. Και εδώ θέλω να σταθώ ιδιαίτερα: έγραψαν αξιόλογα κείμενα παιδιά, που ποτέ «δεν μπορούν να γράψουν κάτι

ενδιαφέρον και ολοκληρωμένο». Και όμως μπόρεσαν και έγραψαν! Τα παιδιά ένιωσαν ελεύθερα να εκφραστούν. Δεν είχαν να σκεφτούν για το «ορθό» και την αξιολόγηση των κειμένων τους από τον καθηγητή (αυτό το είχαμε συμφωνήσει από την αρχή) και έτσι βρήκαν χώρο (P. Freire), τον δικό τους χώρο, για να εκφραστούν ελεύθερα. Στο πλαίσιο αυτό γράφτηκαν κείμενα από καρδιάς, που αιφνιδίασαν την ολομέλεια της τάξης. Η «διαφορετικότητα», την οποία προσεγγίσαμε ως θεωρητική έννοια στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας, έγινε πραγματική εμπειρία μέσα από τα κείμενα-ντοκουμέντα κάποιων συμμαθητών τους. Και τα παιδιά κλήθηκαν, μετά από δική τους απόφαση, που πάρθηκε με ψηφοφορία, να συζητήσουν δύσκολα θέματα.». Συνεχίζει: «...Στο άκουσμα των κειμένων, η τάξη ξέσπασε σε ένα παρατεταμένο χειροκρότημα με πολύ, συναισθηματικά, φορτισμένη ατμόσφαιρα, το οποίο, κι αυτό έχει μεγάλη αξία κατά την γνώμη μου, ξεκίνησε από τον πιο «αδιάφορο» μαθητή της τάξης. Έτσι το «Ελεύθερο Κείμενο» έφερε τον πραγματικό κόσμο μέσα στην τάξη και αυτός ο κόσμος είναι που ενδιαφέρει τα παιδιά, τα οποία δεν ενδιαφέρθηκαν ούτε να κάνουν διάλειμμα εκείνη την ώρα! Μιλήσαμε για αξίες, όπως η εχεμύθεια και η υπευθυνότητα, και για αλλαγή στάσης απέναντι σε κάποιους συμμαθητές τους. Τα παιδιά είπαν πως αν γνώριζαν την αλήθεια των καταστάσεων θα μπορούσαν να λειτουργήσουν διαφορετικά. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι τα παιδιά οφείλουμε να τα εμπλέκουμε στην αλήθεια και τότε φαίνεται η υπευθυνότητά τους και η σοβαρότητά τους. Τα παιδιά μισούν το «φαίνεσθαι», το αντιλαμβάνονται με ένα ένστικτο αξιοθαύμαστο και τότε αντιδρούν σε αυτό, με τον τρόπο που η εφηβεία αντιδρά. Όλη αυτή η διαδικασία έδωσε κίνητρο για γνώση. Η θεωρία νοηματοδοτήθηκε από την ίδια τη ζωή και έτσι απέκτησε ενδιαφέρον και αξία για τα παιδιά.»

Ωστόσο, τα κείμενα δεν εξιδανικεύουν την ΠΦ/ΘΠ ούτε ωραιοποιούν τη σύνθετη και δύσκολη πραγματικότητα της τάξης. Στα κείμενα παρουσιάζονται τόσο οι επιτεύξεις όσο και **οι δυσκολίες και τα εμπόδια** στο ελληνικό σχολικό πλαίσιο. Οι δυσκολίες που εντοπίζονται αφορούν κατά κύριο λόγο το ωρολόγιο πρόγραμμα, το ένα διδακτικό βιβλίο, τη νοοτροπία των άλλων συναδέλφων και των γονέων, τη στάση των στελεχών της εκπαίδευσης, το φόρτο εργασίας αλλά και τους δισταγμούς και τις ανεπάρκειες των ίδιων των εκπαιδευτικών.

Σχετικά με τη δυσκολία εφαρμογής της εξατομικευμένης εργασίας και των ζωνών δεξιοτήτων της Θεσμικής παιδαγωγικής, η Αναστασία Ροδόλφου γράφει: «Όμως στην όλη διαδικασία υπάρχει μια μεγάλη

δυσκολία: ο υπερβολικός φόρτος εργασίας. Συχνά είναι αδύνατο να προλάβει κανείς τον χρόνο των 7 ημερών για να διορθώσει τόσες ασκήσεις και να φτιάξει αυτές, που απαιτούνται για το κάθε παιδί, ειδικά όταν έχει τόσα παιδιά (στη φετινή χρονιά προσπάθησα να εφαρμόσω την τεχνική αυτή σε 75 παιδιά. 75 διαφορετικοί φάκελοι είναι αδύνατον να ελέγχονται και να ανανεώνονται με νέο εξατομικευμένο υλικό). Επιπλέον χρειάζεται περισσότερος διδακτικός χρόνος για την όλη διαδικασία.».

Η Ελένη Παπαδάκου από το 2^ο Γυμνάσιο Γέρακα γράφει σχετικά με δυσκολίες που αντιμετώπισε στο «Τι νέα»: «Τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να καταλάβουν ότι δεν πρόκειται για παιχνίδι σε ελεύθερη ώρα, αλλά για μια διδακτική πρακτική ισάξια με το μάθημα και ίσως και πιο αποτελεσματική από αυτό. Δυσκολεύτηκαν επίσης να αποδεχτούν ότι το TN δεν διαρκεί όλη τη διδακτική ώρα ούτε την αντικαθιστά, επομένως έχει χρονικό όριο που οφείλουμε να τηρούμε. Κάποιοι μαθητές δεν αποδέχτηκαν εύκολα την τήρηση του χρόνου και πιστεύω ότι δεν τους έπεισα τελείως. Ήθελαν να μιλούν περισσότερο χρόνο και μάλιστα ένας μαθητής δεν συμμετείχε, αν δεν του έδινα περισσότερο από τον προβλεπόμενο χρόνο. Αυτό βέβαια δεν έγινε. Άλλωστε και η υπόλοιπη τάξη εξέφρασε τη διαφωνία της.».

Και συνεχίζει με γενικότερα εμπόδια – δυσκολίες στο υπάρχον σύστημα: «Υπάρχει η δυσκολία της διαχείρισης του χρόνου της διδασκαλίας της οριζόμενης ύλης, η μη ανάλογη αντιμετώπιση των παιδιών από άλλους συναδέλφους που διδάσκουν άλλα μαθήματα και είναι περισσότερο «τυπικοί ή αυστηροί», με αποτέλεσμα ό,τι χτίζουμε, εύκολα να γκρεμίζεται. [...] Τέλος, αναρωτιέμαι, αν δεν συνεχίσω τη διδασκαλία στο ίδιο τμήμα, τι τύχη θα έχει αυτή μου η πρακτική. Υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να «παγώσει».».

Οι εκπαιδευτικοί διατυπώνουν, τέλος, **προτάσεις**. Η Ελένη Παπαδάκου από το 2^ο Γυμνάσιο Γέρακα γράφει: «Κάθε διδακτική παρέμβαση είναι ωφέλιμο να έχει καθολική ισχύ στο σχολείο από όλες τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών και να υποστηρίζεται συλλογικά από εκπαιδευτικούς και γονείς. Είναι απαραίτητο να ξεκινά η εφαρμογή της από το Δημοτικό σχολείο και να συνεχίζεται αδιάλειπτα, και όχι κατά βούληση, στις υπόλοιπες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Είναι επίσης χρήσιμο να ενημερώνονται γι' αυτές οι γονείς στην αρχή κάθε σχολικού έτους από έναν επίσημο κρατικό φορέα. Αυτό θα γίνει πράξη μόνον όταν υπάρξει θεσμική πολιτική και κυβερνητική κάλυψη και ίσως μια ριζική αλλαγή της δομής και της στοχοθεσίας του παρόντος εκπαιδευτικού συστήματος. Οι επιμορφώσεις κατά τη γνώμη μου πρέπει να είναι υποχρεωτικές και να

παρέχονται κίνητρα στους εκπαιδευτικούς για να τις παρακολουθούν. Σε διαφορετική περίπτωση πιστεύω ότι λειτουργούμε σαν να δουλεύουμε ο καθένας σε διαφορετικό εκπαιδευτικό σύστημα, σε διαφορετικό σχολείο, να ζούμε ο καθένας στον δικό του διαφορετικό « εκπαιδευτικό κόσμο».». Μέσα από τα κείμενα μοιραζόμαστε επίσης τους πολύ ενδιαφέροντες προβληματισμούς των εκπαιδευτικών σχετικά με την εμπειρία που απέκτησαν. Γράφει η Κλεάνθη Ανδρέου από το 8^ο Γυμνάσιο Πειραιά: «Το ερώτημα είναι ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός δασκάλου που θα μπορούσε σήμερα να εργαστεί προς την κατεύθυνση αυτή. Αρκεί να εφαρμόζει ένα σύνολο τεχνικών; Αρκεί να επικαλείται μια τυπική «ισότητα ευκαιριών» που αφορά παιδιά με απολύτως άνισο πολιτισμικό και οικονομικό κεφάλαιο; Σύμφωνα με τον Η. Giroux (2004), ο δάσκαλος αυτός δεν μπορεί να είναι απλός «διεκπεραιωτής» της νεοφιλελεύθερης στοχοθεσίας, αλλά αυτός που λειτουργεί ως «διανοούμενος της κοινωνικής πραγματικότητας», που αντιλαμβάνεται τα κοινωνικά προβλήματα των μαθητών και τα συνδέει με την καθημερινότητα της σχολικής τάξης, που αναστοχάζεται συνεχώς πάνω στις επιπτώσεις των δικών του –συχνά, μη συνειδητών- πρακτικών. Αυτός ο δάσκαλος επιλέγει συνειδητά τις παιδαγωγικές αρχές του Freinet, όχι για να τις εφαρμόσει εργαλειακά σε «κοινωνικό κενό» αλλά για να βοηθήσει τους μαθητές του να αναγνωρίσουν τη θέση τους στον κόσμο και να αρθρώσουν τον δικό τους κριτικά συνειδητοποιημένο λόγο, έτσι ώστε το όραμα ενός δικαιότερου κόσμου να παραμένει, παρά τις σημερινές αντιξοότητες, ζωντανό και επίκαιρο.»

Όλα τα κείμενα μαζί και το κάθε ένα ξεχωριστά φωτίζουν το δύσκολο αλλά επιτυχημένο τελικά εγχείρημα της εισαγωγής της συνεργατικής παιδαγωγικής -ΠΦ/ΘΠ στο ελληνικό δημόσιο σχολείο, στη πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Φαίνεται ότι είναι πολλές οι προσδοκίες αλλά και πολλά τα οφέλη τόσο για τους εκπαιδευτικούς που εμπνεύστηκαν, εμπυχώθηκαν, αντάλλαξαν και μοιράστηκαν εμπειρίες όσο και για τους μαθητές/μαθήτριες που βίωσαν τη συνεργασία, την ενεργή συμμετοχή και των πιο αδύναμων, την αλληλεγγύη και τη δημοκρατία στο σχολείο τους. Η περιγραφή των διαδικασιών μέσα από τα κείμενα μπορεί να αποτελέσει πράγματι ένα πολύ χρήσιμο υλικό για όποιον/α επιθυμεί να γνωρίσει τον τρόπο εφαρμογής, τους στόχους, τα βήματα και τα αποτελέσματα των τεχνικών της ΠΦ/ΘΠ.

Η ανάλυση των κειμένων των εκπαιδευτικών επιβεβαίωσε αλλά και συμπλήρωσε τα αποτελέσματα της έρευνας μέσω ερωτηματολογίων καθώς μας επέτρεψε να μελετήσουμε σε βάθος τις απόψεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών καθώς και τις διαδικασίες εφαρμογής της ΠΦ/ΘΠ στο ελληνικό δημόσιο σχολείο.

Τελικά, μπορούμε να πούμε ότι οι εκπαιδευτικοί κατόρθωσαν να ακολουθήσουν και να εφαρμόσουν με επιτυχία τη φιλοσοφία, τις αρχές και τις τεχνικές της συνεργατικής παιδαγωγικής -ΠΦ/ΘΠ. Η εικόνα που αποκομίζουμε είναι αυτή μιας αισιόδοξης, ελπιδοφόρας και ταυτόχρονα γόνιμης προσέγγισης και μιας προσπάθειας για αλλαγή των εκπαιδευτικών μας πραγμάτων στην κατεύθυνση ενός ελεύθερου, συνεργατικού και δημοκρατικού σχολείου.

2.4. Αποτίμηση αναγκών επιμορφούμενων και προοπτικών εμπάθυνσης και διάχυσης της Παιδαγωγικής Freinet

Ένα χρόνο μετά την έρευνα αποτίμησης του Πιλοτικού προγράμματος, κρίθηκε σημαντική η διεξαγωγή μίας ακόμη έρευνας για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος. Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση των αναγκών των επιμορφούμενων του Πιλοτικού προγράμματος και των απόψεών τους σχετικά με τη διάχυση της ΠΦ στα δημόσια σχολεία και την ορατότητα των αποτελεσμάτων σε αυτά με την πάροδο του χρόνου. Για το σκοπό αυτό, απευθύναμε ένα ερωτηματολόγιο 18 ερωτήσεων στους επιμορφούμενους του πιλοτικού προγράμματος (συγκεκριμένα 12 ερωτήσεις κλειστού τύπου και 6 ερωτήσεις ανοικτού τύπου). Η έρευνα διεξήχθη τον Ιούνιο του 2019 με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο καθώς η αποστολή του ερωτηματολογίου και η συλλογή των δεδομένων έγινε με την χρήση των φορμών της Google. Οι ερωτήσεις αφορούσαν τις τρέχουσες τεχνικές Freinet μέσα στα σχολεία, την βελτίωση της διάχυσης στην εκπαιδευτική κοινότητα, την ορατότητα των αποτελεσμάτων προς τους μαθητές και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών για περαιτέρω εμπάθυνση, επικοινωνία, ανταλλαγή και ανατροφοδότηση.

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 42 εκπαιδευτικοί, 14 (33,3%) της προσχολικής αγωγής, 18 (42,9%) της δημοτικής εκπαίδευσης και 10 (23,8%) της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βλ. πίνακα 11). Ως προς το φύλο, συμμετείχαν 40 γυναίκες και 2 άντρες.

Πίνακας 11: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς τη βαθμίδα του σχολείου που υπηρετούν.

<i>Εκπαιδευτική βαθμίδα</i>		
<i>Βαθμίδα</i>	<i>v</i>	<i>%</i>
<i>Δημοτικό</i>	16	38,1
<i>Γυμνάσιο</i>	8	19,0
<i>Νηπιαγωγείο</i>	16	38,1
<i>ΕΠΑΛ</i>	2	4,8
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Ως προς την εμπειρία τους στην εκπαίδευση, το 92% των ερωτηθέντων έχει 10 και άνω χρόνια υπηρεσίας και μόνο το 7,1% έχει 5 έως 10 χρόνια υπηρεσίας.

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι συνεχίζουν να εφαρμόζουν την ΠΦ στην τάξη τους τη σχολική χρονιά 2018-2019, «αρκετά» σε ποσοστό 42,9% και «πολύ» έως «πάρα πολύ» σε ποσοστό 42,8% (βλ. πίνακα 12). Μια μικρή μειοψηφία δηλαδή μόνο 4 εκπαιδευτικοί (9,5%) δήλωσαν ότι συνεχίζουν σε μικρό βαθμό και 2 εκπαιδευτικοί (4,8%) ότι δε συνεχίζει καθόλου.

Πίνακας 12: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό που συνεχίζουν να εφαρμόζουν την παιδαγωγική Freinet.

Συνεχίζετε να εφαρμόζετε την παιδαγωγική Freinet τη φετινή χρονιά στην τάξη σας;		
<i>Βαθμός</i>	<i>v</i>	<i>%</i>
<i>Καθόλου</i>	2	4,8
<i>Λίγο</i>	4	9,5
<i>Αρκετά</i>	18	42,9
<i>Πολύ</i>	10	23,8
<i>Πάρα πολύ</i>	8	19,0
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Επίσης, το 59,6% των ερωτηθέντων (βλ. πίνακα 13) ανέφερε ότι εφαρμόζει τις τεχνικές της ΠΦ το ίδιο και περισσότερο από την περσινή χρονιά ενώ το 40,5% ανέφερε ότι εφαρμόζει σε μικρότερο βαθμό.

Πίνακας 13: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς την ένταση-συχνότητα που εφαρμόζουν την τις τεχνικές της παιδαγωγικής Freinet.

Εφαρμόζετε τις τεχνικές της παιδαγωγικής Freinet		
<i>Επιλογή</i>	<i>v</i>	<i>%</i>
<i>Λιγότερο</i>	17	40,5
<i>Το ίδιο</i>	12	28,6
<i>Περισσότερο</i>	13	31
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Ως προς την αποδοχή και εμπλοκή της εκπαιδευτικής κοινότητας στην εφαρμογή της ΠΦ στο σχολείο, (βλ. πίνακα 14) η πλειοψηφία (52,4%) δήλωσε ότι υπάρχει μικρή ή καθόλου αποδοχή/εμπλοκή. Το 28,6% ανέφερε ότι υπάρχει αρκετή, ενώ μόνο το 11,9% δήλωσε ότι υπάρχει μεγάλη ή πολύ μεγάλη αποδοχή/εμπλοκή. Παράλληλα, ως προς την αποδοχή και ανταπόκριση των γονέων στο έργο των εκπαιδευτικών, το 40,5% ανέφερε ότι είδε «αρκετά» μεγάλη βελτίωση στην αποδοχή και ανταπόκριση, το 16,7% «πολύ» και «πάρα πολύ» μεγάλη βελτίωση, ενώ το 33,3% είδε «λίγο» ή «καθόλου» βελτίωση.

Πίνακας 14: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό βελτίωσης στην αποδοχή και εμπλοκή των υπόλοιπων εκπαιδευτικών του σχολείου.

Βλέπετε βελτίωση στην αποδοχή και εμπλοκή των υπόλοιπων εκπαιδευτικών του σχολείου;		
<i>Βαθμός</i>	<i>ν</i>	<i>%</i>
<i>Καθόλου</i>	9	21,4
<i>Λίγο</i>	13	31,0
<i>Αρκετά</i>	12	28,6
<i>Πολύ</i>	2	4,8
<i>Πάρα πολύ</i>	3	7,1
<i>δ.α.</i>	2	4,8
<i>Το ίδιο</i>	1	2,4
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Πίνακας 15: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό βελτίωσης στην αποδοχή και ανταπόκριση των γονέων.

Βλέπετε βελτίωση στην αποδοχή και ανταπόκριση των γονέων;		
<i>Βαθμός</i>	<i>ν</i>	<i>%</i>
<i>Καθόλου</i>	3	7,1
<i>Λίγο</i>	11	26,2
<i>Αρκετά</i>	17	40,5
<i>Πολύ</i>	5	11,9
<i>Πάρα πολύ</i>	2	4,8
<i>δ.α.</i>	2	4,8
<i>Το ίδιο</i>	2	4,8
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν τη φετινή χρονιά, δήλωσαν ανάμεσα στα άλλα την αλλαγή σχολείου, την έλλειψη καλού κλίματος και συνεργασίας εκπαιδευτικών στο σχολείο, τις αντιστάσεις γονέων για τις προτάσεις εξόδου στην κοινότητα, την έλλειψη χρόνου στις μεγάλες τάξεις λόγω φόρτου ύλης και απουσίας ευέλικτης ζώνης, τον μεγάλο αριθμό παιδιών στην τάξη και την έλλειψη τεχνολογικών υποδομών.

Ωστόσο, παρόλες τις μικρές ή μεγάλες δυσκολίες τις οποίες ανέφεραν, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν στην μεγάλη πλειοψηφία τους ότι συνεχίζουν να εφαρμόζουν τις τεχνικές έκφρασης, επικοινωνίας και συνεργασίας που διδάχτηκαν κατά την επιμόρφωση όπως το *Τι νέα, το Συμβούλιο τάξης, την αλληλογραφία, τα ελεύθερα κείμενα, τα μικρά βιβλία των παιδιών*. Συνέχισαν επίσης να εφαρμόζουν τη *σχολική βιβλιοθήκη, την σχολική εφημερίδα και την έξοδο στην κοινότητα*, τεχνικές που αποβλέπουν στο άνοιγμα του σχολείου προς τα έξω.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων συμφώνησαν ότι το ενδιαφέρον και τα οφέλη των μαθητών αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου. Συγκεκριμένα, τα οφέλη αυξάνονται «πολύ» έως «πάρα πολύ» σύμφωνα με το 38,1% και «αρκετά» σύμφωνα με το 40,5% (βλ. πίνακα 16). Μόνο το 7,1 % απάντησε «λίγο» και κανένας «καθόλου». Ανέφεραν χαρακτηριστικά ότι (βλ. και σχετικό πίνακα στο παράρτημα):

«τα παιδιά ζητούν από μόνα τους τις τεχνικές διότι αποτελούν μέρος της καθημερινότητάς τους»,

«το ενδιαφέρον τους αυξάνεται και την κατανόηση της ιδέας ότι μπορούν να διαμορφώσουν το μάθημα με τα ενδιαφέροντά τους»,

«Το ενδιαφέρον και τα οφέλη αυξάνονται γιατί τα παιδιά οικοδομούν γνώσεις και διαμορφώνουν συμπεριφορές μέσα σ' ένα κλίμα συνεργασίας, αποδοχής, ελευθερίας και δημιουργικότητας»,

«Σέβονται ο ένας τον άλλο, γίνονται πιο υπεύθυνοι, ακολουθούν δημοκρατικές διαδικασίες στις μεταξύ τους σχέσεις και στην επίλυση διαφορών, μαθαίνουν να ακούν, καλλιεργείται η ενσυναίσθηση, το συνεργατικό πνεύμα».

Πίνακας 16: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς το βαθμό που αυξάνονται το ενδιαφέρον και τα οφέλη των μαθητών.

Σε ποιο βαθμό αυξάνονται το ενδιαφέρον και τα οφέλη των μαθητών;		
<i>Βαθμός</i>	<i>ν</i>	<i>%</i>
<i>Καθόλου</i>	0	0,0
<i>Λίγο</i>	3	7,1
<i>Αρκετά</i>	17	40,5
<i>Πολύ</i>	12	28,6
<i>Πάρα πολύ</i>	4	9,5
<i>δ.α.</i>	6	14,3
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Σχετικά με το πώς οι ίδιοι βλέπουν την επαγγελματική τους ζωή (αλλαγές και εξέλιξη) ένα χρόνο μετά το Πιλοτικό πρόγραμμα, οι απόψεις τους παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Πολλοί είναι αυτοί, οι οποίοι εκφράζουν πραγματικά συναισθήματα επαγγελματικής ικανοποίησης και αισιοδοξίας, καλύτερες σχέσεις με τα παιδιά και μεγαλύτερη προσπάθεια συνεργασίας με εκπαιδευτικούς και γονείς. Αναφέρουν « *Με τις τεχνικές Freinet διαπίστωσα ότι έρχομαι πιο κοντά με τα παιδιά και βελτιώνονται οι μεταξύ μας σχέσεις. Αλλά και τα παιδιά συνεργάζονται πιο αποτελεσματικά*», «*Ηθική ικανοποίηση κι αυτοπραγμάτωση από τον τρόπο δουλειάς μέσα στην τάξη*», «*Προσπαθώ περισσότερο να εμπλέξω σε συνεργασία, εκπαιδευτικούς και γονείς*». Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι κανένας εκπαιδευτικός δεν ερμήνευσε τον όρο εξέλιξη ως καλύτερη επαγγελματική θέση, αντιθέτως όλοι/όλες αναφέρθηκαν σε ουσιαστικές αλλαγές για να ανταποκριθούν στο εκπαιδευτικό τους έργο.

Ως προς τις ανάγκες και τις προτάσεις τους για βελτίωση, έχει ενδιαφέρον το ότι εκφράζουν την ανάγκη για ελάφρυνση της διδακτέας ύλης, θεσμοθετημένη ώρα Freinet για τεχνικές και συμβούλια μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα και προτείνουν επιμόρφωση σε όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, παρακολούθηση δράσεων σε πραγματικές συνθήκες - δειγματικές διδασκαλίες αλλά και εργαστήρια και συνεργασία με ειδικούς παιδοψυχολόγους για την πρόληψη ειδικά στις περιπτώσεις των παιδιών με αυτισμό ή άλλες διαταραχές.

Ως προς τις ανάγκες των εκπαιδευτικών για περαιτέρω επιμόρφωση και εμπάθυνση, οι επιμορφούμενοι δήλωσαν (βλ. πίνακα 17) στην πλειοψηφία τους ότι θα επιθυμούσαν να συμμετέχουν στις

συναντήσεις του Δικτύου συνεργατικών σχολείων με την παιδαγωγική Freinet και πρότειναν τακτές συναντήσεις μηνιαίες ή διμηνιαίες.

Πίνακας 17: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών συμμετεχόντων στην έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος ως προς εάν επιθυμούν να συμμετέχουν στο Δίκτυο των Συνεργατικών σχολείων με την ομάδα των Πιλοτικών 2018 και 2019.

Θα θέλατε να συμμετέχετε στο Δίκτυο των Συνεργατικών σχολείων με την ομάδα των Πιλοτικών 2018 και 2019;		
<i>Επιλογή</i>	<i>ν</i>	<i>%</i>
<i>Ναι</i>	26	61,9
<i>Όχι/δ.α.</i>	16	38,1
<i>Σύνολο</i>	42	100,0

Πρότειναν, επίσης, να πραγματοποιηθούν ειδικές επιμορφώσεις, παρεμβάσεις και δειγματικές διδασκαλίες στα σχολεία τους με όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου και τους διευθυντές αλλά και γονείς για την προώθηση της συνεργασίας όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Κατά συνέπεια, παρά τις αναφερόμενες δυσκολίες τις οποίες αντιμετώπισαν μέσα στο υπάρχον εκπαιδευτικό πλαίσιο, οι επιμορφούμενοι κατάφεραν σε μεγάλο βαθμό να εφαρμόσουν την ΠΦ, με τις αρχές και τις τεχνικές που διδάχτηκαν και εισήγαγαν στις τάξεις τους κατά τη διάρκεια του πιλοτικού προγράμματος. Κατάφεραν να εφαρμόσουν τις τεχνικές αυτές, οι οποίες αποτελούν το βασικό κορμό για την ανάπτυξη της έκφρασης, της επικοινωνίας, της συνεργασίας και της ανάπτυξης της κριτικής ικανότητας των μαθητών και συνέχισαν δράσεις συνεργασίας, πολιτειότητας και δημοκρατικής εκπαίδευσης. Διαπίστωσαν θετικότερα αποτελέσματα στους μαθητές και μαθήτριες και ανάλογα με τις βαθμίδες και τις περιπτώσεις, η διάχυση σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα (συνεργασία συναδέλφων και γονέων) ήταν μικρότερη ή μεγαλύτερη από το επιθυμητό. Φαίνεται πάντως ότι στις περισσότερες περιπτώσεις την μικρότερη πρόοδο σημείωσε η διάχυση προς τα μέλη του συλλόγου διδασκόντων δηλαδή τους εκπαιδευτικούς του σχολείου ενώ καλύτερη διάχυση και επικοινωνία υπήρξε με τους γονείς.

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν συναισθήματα επαγγελματικής ικανοποίησης και αισιοδοξίας ειδικά στις περιπτώσεις

όπου υπάρχει μεγαλύτερη συγκέντρωση εκπαιδευτικών που εφαρμόζουν την ΠΦ στο σχολείο τους και φάνηκαν να επιθυμούν σε μεγάλο βαθμό να επεκτείνουν και να εμβαθύνουν στις γνώσεις και τις δεξιότητές τους στην ΠΦ προτάσσοντας την αξία της δια ζώσης επικοινωνίας, ανταλλαγής και ανατροφοδότησης (βλ. πίνακα 14 στο παράρτημα).

3. Ερμηνεία αποτελεσμάτων - Συνολικά συμπεράσματα

Οι έρευνες που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του Πιλοτικού προγράμματος – η έρευνα στο πέρας της επιμόρφωσης και η έρευνα στο πέρας της εφαρμογής- αλλά και η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ένα χρόνο μετά το τέλος του προγράμματος, παρουσίασαν ενδιαφέροντα αποτελέσματα, χρήσιμα για την κατανόηση των αναγκών και των προοπτικών αυτού του παιδαγωγικού εγχειρήματος.

Πρώτον, τα αποτελέσματα κατέδειξαν τον πρωταρχικό ρόλο της επιμόρφωσης για την ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων των εκπαιδευτικών ώστε να υποστηρίξουν την ΠΦ/ΘΠ στις τάξεις τους. Η παρουσίαση, η συζήτηση και ο προβληματισμός πάνω στις αρχές της ΠΦ αλλά και η παρουσίαση των τεχνικών και τα βιωματικά εργαστήρια που έγιναν από Γάλλους και Έλληνες έμπειρους παιδαγωγούς αναδείχθηκαν αναγκαία και καθοριστικά στοιχεία για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Η προβολή ταινιών και βίντεο από τάξεις ΠΦ, η παρουσίαση εμπειριών από γαλλικές και ελληνικές τάξεις ΠΦ, οι προσομοιώσεις χρήσης των εργαλείων και τεχνικών ΠΦ κρίθηκαν σημαντικά και αναγκαία από τους επιμορφούμενους.

Δεύτερον, έγινε φανερή η σημασία της εφαρμογής της ΠΦ στα σχολεία και της δια ζώσης ανταλλαγής εμπειρίας και ανατροφοδότησης. Η στήριξη των εκπαιδευτικών για ένα μεγάλο διάστημα εφαρμογής, για ένα σχολικό έτος, με δια ζώσης συναντήσεις παρουσίασης και ανάλυσης εφαρμογών στις τάξεις κρίθηκαν ουσιαστικές και απολύτως αναγκαίες από τους εκπαιδευτικούς του προγράμματος.

Πράγματι, μετά το τέλος της επιμόρφωσης το 93,5 % των εκπαιδευτικών δήλωσαν ότι επιθυμούσαν να εφαρμόσουν την ΠΦ στις τάξεις τους. Οι βασικοί τους στόχοι από την εφαρμογή της ΠΦ ήταν η συνεργατικότητα, η αλληλεγγύη, η μείωση της ανταγωνιστικής λογικής, η δημιουργία ενός δημοκρατικού σχολείου, ανοικτού στην κοινωνία και η αυτονομία και ελευθερία των μαθητών/μαθητριών. Τα κύρια συναισθήματα των εκπαιδευτικών από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ήταν: «χαρά και ενθουσιασμός», «ελπίδα για το μέλλον -

αισιοδοξία – ανανέωση», «περιέργεια - έκπληξη - προβληματισμός - αγωνία για το πώς εφαρμόζεται», «αυτοπεποίθηση - ασφάλεια – δύναμη» και τέλος «ικανοποίηση - αίσθημα επικοινωνιακής /δημιουργικής εμπειρίας». Οι εκπαιδευτικοί του προγράμματος, γυναίκες και άντρες, ξεκίνησαν, λοιπόν, το πρόγραμμα με πολλές προσδοκίες και αισιόδοξα συναισθήματα ότι θα γνωρίσουν εργαλεία και μεθόδους που θα τους βοηθήσουν να «πραγματοποιήσουν το όραμά τους για το σχολείο».

Στη συνέχεια, μετά την επιμόρφωση αλλά και την εφαρμογή της ΠΦ στις τάξεις τους, η μεγάλη πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι είναι εφικτή η εισαγωγή της ΠΦ στο ελληνικό δημόσιο σχολείο. Οι ίδιοι εφάρμοσαν την ΠΦ και τις τεχνικές που διδάχτηκαν στο πιλοτικό πρόγραμμα συστηματικά και σε μεγαλύτερο βαθμό με την πάροδο του χρόνου και κατέδειξαν τα οφέλη για τους μαθητές/μαθήτριες της τάξης τους. Τα οφέλη αυτά αναγνώρισαν και οι ίδιοι οι μαθητές/ μαθήτριες αλλά και οι γονείς, οι οποίοι πήραν μέρος στην έρευνα. Η εκπαιδευτική κοινότητα υπογράμμισε το θετικότερο κλίμα στο σχολείο, το πνεύμα συνεργασίας και αλληλεγγύης και τη μείωση του ανταγωνισμού και της βίας. Επίσης, υπογραμμίστηκε η νοηματοδότηση της σχολικής εργασίας μέσα από τις δράσεις που αναδύονται από τα ίδια τα παιδιά και τα ενδιαφέροντά τους, η αυτενέργεια των μαθητών και η αλληλοβοήθεια. Αναδείχθηκε επίσης από εκπαιδευτικούς, μαθητές /μαθήτριες και γονείς η αξία της έκφρασης, της κριτικής σκέψης και της δημοκρατικής εκπαίδευσης μέσα από τα συμβούλια και το σεβασμό στους κανόνες της τάξης-κοινότητας. Τα οφέλη ήταν ακόμη πιο ορατά με την πάροδο του χρόνου σύμφωνα με την τελευταία έρευνα αποτίμησης της διάχυσης της ΠΦ/ΘΠ στα σχολεία του προγράμματος.

Ωστόσο, οι δυσκολίες ήταν και συνεχίζουν να είναι μεγάλες στο ελληνικό σχολικό πλαίσιο. Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, η διάχυση στην εκπαιδευτική κοινότητα είναι δύσκολη υπόθεση και χρειάζεται περαιτέρω προσπάθεια μέσα σε κάθε σχολείο, με επιμορφώσεις σε όλους τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, δειγματικές διδασκαλίες και ανατροφοδότηση. Η πολύ απαιτητική σχολική ύλη παραμένει σημαντικό εμπόδιο στην εφαρμογή της ΠΦ, για το λόγο αυτό και οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι θα ήταν απαραίτητη η μείωση της ύλης και η θεσμοθέτηση ωρών ΠΦ μέσα στο ωρολόγιο πρόγραμμα.

Τέλος, η παρακολούθηση της πορείας της εφαρμογής της ΠΦ στα σχολεία του προγράμματος και η στήριξη των ήδη επιμορφωμένων

εκπαιδευτικών στην εφαρμογή κρίνεται κρίσιμη και είναι ζητούμενο από τους εκπαιδευτικούς του προγράμματος.

Ο ρόλος του Δικτύου των συνεργατικών σχολείων με την ΠΦ φαίνεται ότι θα είναι καθοριστικός για τις συναντήσεις και την αλληλο-υποστήριξη των εκπαιδευτικών. Το Δίκτυο των Συνεργατικών σχολείων, το οποίο δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της παιδαγωγικής ομάδας «Το Σκασιαρχείο» τον Απρίλιο του 2016 και λειτουργεί μέχρι σήμερα με τα χαρακτηριστικά και τις δομές της συνεργατικής τάξης Freinet, απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων που εφαρμόζουν ή ενδιαφέρονται να εφαρμόσουν την ΠΦ και έχει στόχο αφενός την ανταλλαγή εμπειρίας και αφετέρου τη βιωματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Οι συναντήσεις λαμβάνουν χώρα στο Μαράσλειο Δημοτικό Σχολείο με συχνότητα περίπου μια φορά τον μήνα. Στους κόλπους του Δικτύου, μπορεί να λειτουργήσει μία επιπλέον ομάδα εμπάθυνσης με τους εκπαιδευτικούς των Πιλοτικού προγράμματος. Αυτή είναι η πρόταση την οποία αποδέχθηκαν με μεγάλο ενθουσιασμό οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην τελευταία έρευνα διερεύνησης αναγκών και προοπτικών των επιμορφούμενων. Η ομάδα αυτή θα λειτουργεί για την ανταλλαγή και το μοίρασμα εμπειρίας, τη συζήτηση, συνεργασία και ανάδειξη κρίσιμων ερωτημάτων και απαντήσεων στην ΠΦ/ΘΠ καθώς και για τη δημιουργία νέων υλικών και εργαλείων για το ελληνικό σχολείο. Τέλος, η ομάδα αυτή του Δικτύου θα λειτουργεί και για την ανάδειξη νέων έμπειρων επιμορφωτών στην ΠΦ/ΘΠ για την περαιτέρω διάχυση και πολλαπλασιασμό της εμπειρίας.

Σημαντική κρίνεται, επίσης, από τα αποτελέσματα των ερευνών και ειδικότερα από τα ευρήματα της πρόσφατης έρευνας διερεύνησης των αναγκών και προοπτικών των επιμορφούμενων, η στόχευση για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, τους διευθυντές και τους γονείς. Προτείνεται, λοιπόν, να πραγματοποιηθούν ειδικές επιμορφώσεις και παρεμβάσεις στα σχολεία του Πιλοτικού προγράμματος ώστε να επιτευχθεί καλύτερη επικοινωνία, και συνεργασία στην εκπαιδευτική κοινότητα και κατά συνέπεια ανάδειξη καλύτερων αποτελεσμάτων.

Σε μελλοντική έρευνα θα ήταν καλό να διερευνηθεί κατά πόσο οι επιπτώσεις και αλλαγές στο σχολικό κλίμα διατηρούνται και μετά την παρέμβαση και σε ποιο βαθμό, να ερευνηθεί, δηλαδή, πόσα σχολεία από

αυτά που συμμετείχαν στο πρόγραμμα συνεχίζουν να εφαρμόζουν ή όχι την ΠΦ/ΘΠ και αν έχει γίνει μεγαλύτερη διάχυση στη σχολική κοινότητα.

Στις περιπτώσεις των σχολείων που συνεχίζουν και αναπτύσσουν ακόμη περισσότερο την εφαρμογή, θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθεί σε ποιο βαθμό αναπτύχθηκαν όλα τα παραπάνω, αν δηλαδή ο χρόνος επέδρασε θετικά στην περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργατικής παιδαγωγικής – ΠΦ/ΘΠ.

Αντί επιλόγου

Το παιδαγωγικό εγχείρημα για την Πιλοτική επιμόρφωση και εφαρμογή της ΠΦ στη δημόσια εκπαίδευση ήταν εξ' αρχής ένα δύσκολο εγχείρημα. Οι σκοποί και οι στόχοι του προγράμματος ήταν υψηλοί (αλλαγή σχολικού κλίματος και παιδαγωγικής προσέγγισης, εισαγωγή πολλών νέων τεχνικών, εξοικείωση με πολλά εργαλεία και μεθόδους εφαρμογής των τεχνικών), αλλά το στοίχημα και η πρόκληση πολύ μεγάλη τόσο για τους εισηγητές και διοργανωτές του προγράμματος όσο και για τους εκπαιδευτικούς που το παρακολούθησαν. Πολλοί εκπαιδευτικοί αφοσιώθηκαν πραγματικά σε ένα πολύ απαιτητικό έργο για την επιτυχία των σκοπών του προγράμματος. Οι διοργανωτές και οι επιμορφωτές από την Παιδαγωγική ομάδα «Το Σκασιαρχείο» και από τους συνεργαζόμενους φορείς και τα Πανεπιστήμια πρόσφεραν εθελοντικά αυτό το έργο και κατάφεραν να εμπνεύσουν και να μεταδώσουν στους επιμορφούμενους το όραμά τους για ένα καλύτερο σχολείο, δημιουργικό, συνεργατικό, και δημοκρατικό. Η εμπειρία τους και η προσπάθειά τους έγινε παράδειγμα για πολλούς εκπαιδευτικούς που είχαν και οι ίδιοι αισιόδοξη στάση, μεράκι και όραμα για το σχολείο και αφοσιώθηκαν σε αυτό, συνεχίζοντας και την επόμενη χρονιά με την ίδια και μεγαλύτερη πολλές φορές αφοσίωση. Όπως είπαν «είναι σαν να κύλησε ένας βράχος, δε μπορούμε να γυρίσουμε πλέον πίσω». Με τις απαντήσεις τους στις έρευνες, με τα κείμενά και τα υλικά που κατέθεσαν από τα σχολεία τους καθώς και τη συμμετοχή τους σε ειδικές Ημερίδες του προγράμματος, έδειξαν ότι είναι και οι ίδιοι παιδαγωγοί - ερευνητές για ένα ελεύθερο, ανοιχτό, συνεργατικό, και χειραφετικό σχολείο με την ΠΦ.

Τα συνολικά αποτελέσματα των ερευνών που διεξήχθησαν επιβεβαίωσαν τη θετική στάση της εκπαιδευτικής κοινότητας, εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής αλλά και ως προς τα οφέλη της ΠΦ-ΘΠ στο ελληνικό σχολείο. Όλα τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν είναι, λοιπόν, ενθαρρυντικά για τη συνέχιση του Πιλοτικού Προγράμματος για τους εκπαιδευτικούς του

ελληνικού δημόσιου σχολείου με τη στήριξη της πολιτείας και όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Τέλος, κρίνεται σκόπιμη η συνέχιση της έρευνας με συνδυασμό και άλλων μεθοδολογικών εργαλείων, όπως επιτόπιες-συμμετοχικές παρατηρήσεις και συνεντεύξεις για την καταγραφή και μελέτη περιπτώσεων, εργαλεία που αναμφισβήτητα θα φέρουν στο φως και άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία αυτής της ξεχωριστής εμπειρίας.

Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφικές αναφορές

Αλεξιάδη, Λάχλου, Παπαδόπουλος, επιμ., 2019, *Ξεκινώντας με την παιδαγωγική Freinet στο ελληνικό δημόσιο σχολείο. Αποτύπωση της εκπαιδευτικής εμπειρίας και πρακτικής*, Αθήνα: Παιδαγωγική ομάδα Σκασιαρχείου.

Blais M. C., Gauchet, M. et Ottavi, D., 2002, *Pour une philosophie politique de l'éducation*. Paris : Hachette.

Francomme, O., 2009, Histoire du mouvement Freinet. Son action internationale. *Revue française d'éducation comparée* n°5, p. 159 - 176.

Freire, P., 1974, *Pédagogie des opprimés*. Paris: Éditions Maspéro. Giroux, H., 1988, *Teachers as intellectuals: towards a critical pedagogy of learning*, New York: Bergin & Garvey.

Λάχλου, Σ., Μπαλτάς Χ., Καρακατσάνη, Δ. (επ.) (2017). Célestin Freinet, Θεσμική και κριτική παιδαγωγική. Για ένα ελεύθερο, ανοικτό και συνεργατικό σχολείο, Αθήνα: Εκδόσεις των συναδέλφων.

Lèmery, J., Bizieau, Ch., 2002, *La pédagogie Freinet. Des principes, des pratiques*, Nantes: Éditions ICEM, Collection Pratiques et Recherches, n° 31.

Παγώνη, Μ. (2007). Παιδαγωγική Freinet: έρευνα γύρω από ένα νεωτεριστικό σχολείο στη Γαλλία, *Σύγχρονα Θέματα*, 99, 5-8.

Reuter, Y. (dir.), 2007, *Une École Freinet. Fonctionnement et effets d'une pédagogie alternative en milieu populaire*, Paris: L'Harmattan.

Freinet, Σ., (1977). Το σχολείο του λαού, Αθήνα: Οδυσσέας

Χαρίτου-Φατούρου, Μ. (2000). Η βία στα σχολεία. Έκθεση προς το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Αθήνα.

Διαδικτυακές πηγές

<http://pilotikofreinet.weebly.com/>

<https://skasiarxeio.wordpress.com/>

<https://diktyofreinetgr.wixsite.com/diktyofreinet>

Παράρτημα

Αναλυτικοί πίνακες δεδομένων

Πίνακας 1: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, σε μεταβλητές θετικής προσέγγισης και ένταξης στο ελληνικό δημόσιο σχολείο των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet

Εκπαιδευτικοί Δημοτικού Σχολείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
A101	0	0,0	1	3,4	13	44,8	11	37,9	4	13,8	0	0,0	29	100
A102	1	3,4	2	6,9	16	55,2	8	27,6	2	6,9	0	0,0	29	100
A103	0	0,0	0	0,0	2	6,9	14	48,3	13	44,8	0	0,0	29	100
A104	0	0,0	2	6,9	11	37,9	13	44,8	3	10,3	0	0,0	29	100
Εκπαιδευτικοί Γυμνασίου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
A101	0	0,0	0	0,0	4	44,4	4	44,4	1	11,1	0	0,0	9	100
A102	0	0,0	3	33,3	5	55,6	0	0,0	1	11,1	0	0,0	9	100
A103	0	0,0	0	0,0	3	33,3	6	66,7	0	0,0	0	0,0	9	100
A104	0	0,0	1	11,1	2	22,2	5	55,6	0	0,0	1	11,1	9	100
Εκπαιδευτικοί Νηπιαγωγείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
A101	0	0,0	0	0,0	3	15,8	8	42,1	8	42,1	0	0,0	19	100
A102	1	5,3	3	15,8	7	36,8	5	26,3	3	15,8	0	0,0	19	100
A103	0	0,0	0	0,0	2	10,5	7	36,8	10	52,6	0	0,0	19	100
A104	1	5,3	4	21,1	8	42,1	5	26,3	1	5,3	0	0,0	19	100

A101: Πιστεύετε ότι οι ιδέες και οι προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο;

A102: Ο σύλλογος των διδασκόντων του σχολείου σας είναι θετικά διακείμενος σε αυτές τις ιδέες;

A103: Αντιμετωπίζουν θετικά οι μαθήτριες/τές σας αυτές τις ιδέες;

A104: Αντιμετωπίζουν θετικά οι γονείς των μαθητών σας αυτές τις ιδέες;

Πίνακας 2: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό εφαρμογής στις τάξεις/σχολεία που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet

Εκπαιδευτικοί Δημοτικού Σχολείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	2	6,9	3	10,3	7	24,1	16	55,2	1	3,4	29	100
Συμβούλιο Τάξης	1	3,4	2	6,9	2	6,9	8	27,6	14	48,3	2	6,9	29	100
Μικρά Βιβλία	2	6,9	7	24,1	7	24,1	5	17,2	5	17,2	3	10,3	29	100
Ελεύθερο Κείμενο	2	6,9	6	20,7	8	27,6	5	17,2	4	13,8	4	13,8	29	100
Εφημερίδα	10	34,5	7	24,1	4	13,8	2	6,9	1	3,4	5	17,2	29	100
Αλληλογραφία	9	31,0	2	6,9	4	13,8	7	24,1	1	3,4	6	20,7	29	100
Επαγγέλματα	7	24,1	8	27,6	2	6,9	5	17,2	2	6,9	5	17,2	29	100
Ζώνες	19	65,5	3	10,3	0	0,0	1	3,4	0	0,0	6	20,7	29	100
Πλάνα Εργασίας	10	34,5	5	17,2	5	17,2	2	6,9	2	6,9	5	17,2	29	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	2	6,9	3	10,3	5	17,2	5	17,2	14	48,3	29	100

Εκπαιδευτικοί Γυμνασίου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	4	44,4	2	22,2	2	22,2	1	11,1	0	0,0	9	100
Συμβούλιο Τάξης	1	11,1	1	11,1	5	55,6	1	11,1	1	11,1	0	0,0	9	100
Μικρά Βιβλία	1	11,1	1	11,1	2	22,2	2	22,2	2	22,2	1	11,1	9	100
Ελεύθερο Κείμενο	1	11,1	2	22,2	3	33,3	1	11,1	2	22,2	0	0,0	9	100
Εφημερίδα	3	33,3	2	22,2	0	0,0	2	22,2	0	0,0	2	22,2	9	100
Αλληλογραφία	5	55,6	0	0,0	0	0,0	1	11,1	0	0,0	3	33,3	9	100
Επαγγέλματα	4	44,4	0	0,0	2	22,2	0	0,0	0	0,0	3	33,3	9	100
Ζώνες	3	33,3	2	22,2	2	22,2	0	0,0	0	0,0	2	22,2	9	100
Πλάνα Εργασίας	1	11,1	3	33,3	1	11,1	1	11,1	0	0,0	3	33,3	9	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	11,1	1	11,1	7	77,8	9	100

Εκπαιδευτικοί Νηπιαγωγείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	2	10,5	4	21,1	4	21,1	9	47,4	0	0,0	19	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	1	5,3	3	15,8	6	31,6	8	42,1	1	5,3	19	100
Μικρά Βιβλία	0	0,0	3	15,8	2	10,5	6	31,6	7	36,8	1	5,3	19	100
Ελεύθερο Κείμενο	8	42,1	3	15,8	1	5,3	1	5,3	1	5,3	5	26,3	19	100
Εφημερίδα	6	31,6	3	15,8	2	10,5	3	15,8	2	10,5	3	15,8	19	100
Αλληλογραφία	5	26,3	4	21,1	3	15,8	3	15,8	2	10,5	2	10,5	19	100
Επαγγέλματα	1	5,3	1	5,3	1	5,3	5	26,3	10	52,6	1	5,3	19	100
Ζώνες	15	78,9	1	5,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	15,8	19	100
Πλάνα Εργασίας	2	10,5	2	10,5	2	10,5	5	26,3	6	31,6	2	10,5	19	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	21,1	15	78,9	19	100

Πίνακας 3: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς την ανταπόκριση από τις/τους μαθήτριες/τές στις εφαρμοζόμενες τεχνικές.

Εκπαιδευτικοί Δημοτικού Σχολείου	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου θετική		Λίγο θετική		Ουδέτερη		Θετική		Πολύ θετική			
	ν	%	N	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	1	3,6	1	3,6	7	25,0	19	67,9	28	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	26,9	19	73,1	26	100
Μικρά Βιβλία	0	0,0	2	8,0	0	0,0	14	56,0	9	36,0	25	100
Ελεύθερο Κείμενο	0	0,0	1	4,3	3	13,0	9	39,1	10	43,5	23	100
Εφημερίδα	0	0,0	1	7,1	2	14,3	9	64,3	2	14,3	14	100
Αλληλογραφία	0	0,0	1	7,1	1	7,1	5	35,7	7	50,0	14	100
Επαγγέλματα	0	0,0	1	5,9	4	23,5	7	41,2	5	29,4	17	100
Ζώνες	1	25,0	0	0,0	1	25,0	2	50,0	0	0,0	4	100
Πλάνα Εργασίας	1	7,1	1	7,1	2	14,3	7	50,0	3	21,4	14	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	42,9	8	57,1	14	100
Εκπαιδευτικοί Γυμνασίου	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου θετική		Λίγο θετική		Ουδέτερη		Θετική		Πολύ θετική			
	ν	%	N	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	1	12,5	1	12,5	3	37,5	3	37,5	8	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	0	0,0	1	14,3	5	71,4	1	14,3	7	100
Μικρά Βιβλία	0	0,0	1	14,3	0	0,0	2	28,6	4	57,1	7	100
Ελεύθερο Κείμενο	0	0,0	1	12,5	1	12,5	2	25,0	4	50,0	8	100
Εφημερίδα	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	100	0	0,0	2	100
Αλληλογραφία	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	100	1	100
Επαγγέλματα	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	100	0	0,0	2	100
Ζώνες	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	100	0	0,0	3	100
Πλάνα Εργασίας	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	100	0	0,0	3	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	50,0	1	50,0	2	100
Εκπαιδευτικοί Νηπιαγωγείου	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου θετική		Λίγο θετική		Ουδέτερη		Θετική		Πολύ θετική			
	ν	%	N	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	1	5,3	0	0,0	6	31,6	12	63,2	19	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	61,1	7	38,9	18	100
Μικρά Βιβλία	0	0,0	1	5,9	2	11,8	2	11,8	12	70,6	17	100
Ελεύθερο Κείμενο	2	28,6	1	14,3	0	0,0	3	42,9	1	14,3	7	100
Εφημερίδα	0	0,0	2	18,2	0	0,0	4	36,4	5	45,5	11	100
Αλληλογραφία	1	8,3	1	8,3	0	0,0	6	50,0	4	33,3	12	100
Επαγγέλματα	0	0,0	0	0,0	1	5,9	5	29,4	11	64,7	17	100
Ζώνες	5	100	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	100
Πλάνα Εργασίας	2	11,1	1	5,6	1	5,6	9	50,0	5	27,8	18	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	25,0	3	75,0	4	100

Πίνακας 4: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς το βαθμό αλλαγής που θεωρούν ότι θα επιτευχθεί στο ελληνικό δημόσιο σχολείο με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet.

Εκπαιδευτικοί Δημοτικού Σχολείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου θετική		Λίγο θετική		Ουδέτερη		Θετική		Πολύ θετική		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Γ101	0	0,0	0	0,0	0	0,0	19	65,5	10	34,5	0	0,0	29	100
Γ102	0	0,0	0	0,0	0	0,0	19	65,5	6	20,7	4	13,8	29	100
Γ103	0	0,0	0	0,0	0	0,0	18	62,1	10	34,5	1	3,4	29	100
Γ104	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	31,0	19	65,5	1	3,4	29	100
Γ105	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	69,0	9	31,0	0	0,0	29	100
Γ106	0	0,0	1	3,4	2	6,9	22	75,9	4	13,8	0	0,0	29	100

Εκπαιδευτικοί Γυμνασίου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου θετική		Λίγο θετική		Ουδέτερη		Θετική		Πολύ θετική		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Γ101	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	66,7	2	22,2	1	11,1	9	100
Γ102	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	55,6	2	22,2	2	22,2	9	100
Γ103	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	66,7	3	33,3	0	0,0	9	100
Γ104	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	66,7	1	11,1	2	22,2	9	100
Γ105	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	55,6	2	22,2	2	22,2	9	100
Γ106	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	55,6	2	22,2	2	22,2	9	100

Εκπαιδευτικοί Νηπιαγωγείο υ	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου θετική		Λίγο θετική		Ουδέτερη		Θετική		Πολύ θετική		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Γ101	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	73,7	5	26,3	0	0,0	19	100
Γ102	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	78,9	4	21,1	0	0,0	19	100
Γ103	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	78,9	4	21,1	0	0,0	19	100
Γ104	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	68,4	6	31,6	0	0,0	19	100
Γ105	0	0,0	0	0,0	0	0,0	18	94,7	1	5,3	0	0,0	19	100
Γ106	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	63,2	6	31,6	1	5,3	19	100

Γ101: Θεωρείτε ότι με τις συγκεκριμένες τεχνικές ή/και δράσεις που εφαρμόσατε διαμορφώθηκε ένα πιο συνεργατικό κλίμα στην τάξη σας;

Γ102: Οι μαθήτριες/τές ανέπτυξαν σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ τους και όχι ανταγωνιστικότητας;

Γ103: Οι μαθήτριες/τές συμμετέχουν ενεργά στις μαθησιακές διαδικασίες και τις άλλες δραστηριότητες;

Γ104: Οι μαθήτριες/τές παίρνουν ενεργό ρόλο στο συμβούλιο της τάξης και αποφασίζουν για τα θέματα που τις/τους απασχολούν;

Γ105: Οι μαθήτριες/τές έχουν το θάρρος να κριτικάρουν τα κακώς κείμενα και να διατυπώνουν προτάσεις για βελτίωση;

Γ106: Οι μαθήτριες/τές ενδιαφέρονται για τον χώρο του σχολείου και προσπαθούν να τον βελτιώσουν;

Πίνακας 5: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες εκπαιδευτικών, ως προς τον τρόπο εφαρμογής και τη δημιουργία κλίματος αλληλοσεβασμού με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet.

Εκπαιδευτικοί Δημοτικού Σχολείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Σχετικά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	v	%	v	%	v	%	N	%	v	%	v	%	v	%
Γ107	0	0,0	0	0,0	8	27,6	11	37,9	10	34,5	0	0,0	29	100
Γ108	0	0,0	2	6,9	4	13,8	13	44,8	10	34,5	0	0,0	29	100
Γ109	0	0,0	0	0,0	7	24,1	15	51,7	7	24,1	0	0,0	29	100
Γ110	0	0,0	6	20,7	10	34,5	8	27,6	5	17,2	0	0,0	29	100
Γ111	0	0,0	0	0,0	10	34,5	8	27,6	11	37,9	0	0,0	29	100
Γ112	0	0,0	1	3,4	9	31,0	9	31,0	10	34,5	0	0,0	29	100
Εκπαιδευτικοί Γυμνασίου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Σχετικά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	v	%	v	%	v	%	N	%	v	%	v	%	v	%
Γ107	0	0,0	1	11,1	2	22,2	1	11,1	5	55,6	0	0,0	9	100
Γ108	0	0,0	0	0,0	2	22,2	3	33,3	4	44,4	0	0,0	9	100
Γ109	0	0,0	1	11,1	1	11,1	3	33,3	4	44,4	0	0,0	9	100
Γ110	0	0,0	1	11,1	5	55,6	3	33,3	0	0,0	0	0,0	9	100
Γ111	0	0,0	0	0,0	4	44,4	2	22,2	3	33,3	0	0,0	9	100
Γ112	0	0,0	2	22,2	2	22,2	3	33,3	2	22,2	0	0,0	9	100
Εκπαιδευτικοί Νηπιαγωγείου	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Σχετικά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	v	%	v	%	v	%	N	%	v	%	v	%	v	%
Γ107	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	26,3	14	73,7	0	0,0	19	100
Γ108	0	0,0	0	0,0	2	10,5	3	15,8	14	73,7	0	0,0	19	100
Γ109	0	0,0	0	0,0	2	10,5	7	36,8	10	52,6	0	0,0	19	100
Γ110	0	0,0	3	15,8	5	26,3	6	31,6	5	26,3	0	0,0	19	100
Γ111	0	0,0	0	0,0	2	10,5	10	52,6	7	36,8	0	0,0	19	100
Γ112	0	0,0	0	0,0	4	21,1	8	42,1	7	36,8	0	0,0	19	100

Γ107: ...χρησιμοποιείτε βιωματικές τεχνικές στη διδασκαλία σας;

Γ108: ...συνδέετε τη διδασκαλία σας με την καθημερινότητα των μαθητών/τριών;

Γ109: ...εμπλέκονται οι μαθήτριες/τές στη μαθησιακή διαδικασία;

Γ110: ...εφαρμόζετε τη μέθοδο της αυτοαξιολόγησης;

Γ111: ...νομίζετε ότι έχει διαμορφωθεί κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε εσάς και τις μαθήτριες/τές σας;

Γ112: ...νομίζετε ότι έχει διαμορφωθεί κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε εσάς και τους γονείς των μαθητριών/των σας;

Πίνακας 6: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δημοτικού σχολείου ανά τάξη, ως προς το βαθμό που τους άρεσαν οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στην τάξη τους.

Α' τάξη	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	0	0,0	1	5,9	2	11,8	14	82,4	17	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	29,4	12	70,6	17	100
Αλληλογραφία	0	0,0	0	0,0	3	17,6	2	11,8	12	70,6	17	100
Επαγγέλματα	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	5,9	16	94,1	17	100
Γ' τάξη	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	3	3,8	6	7,7	11	14,1	58	74,4	78	100
Συμβούλιο Τάξης	5	6,5	8	10,4	6	7,8	15	19,5	43	55,8	77	100
Μικρά Βιβλία	5	6,5	6	7,8	9	11,7	8	10,4	49	63,6	77	100
Ελεύθερο Κείμενο	2	2,7	5	6,8	5	6,8	9	12,3	52	71,2	73	100
Εφημερίδα	4	16,7	4	16,7	3	12,5	5	20,8	8	33,3	24	100
Αλληλογραφία	1	4,2	0	0,0	2	8,3	2	8,3	19	79,2	24	100
Επαγγέλματα	2	2,8	7	9,7	2	2,8	13	18,1	48	66,7	72	100
Πλάνα Εργασίας	2	8,3	0	0,0	3	12,5	6	25,0	13	54,2	24	100
Δ' τάξη	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	1	1,2	1	1,2	11	12,8	29	33,7	44	51,2	86	100
Συμβούλιο Τάξης	1	1,1	15	17,2	12	13,8	11	12,6	48	55,2	87	100
Μικρά Βιβλία	8	9,8	15	18,3	15	18,3	11	13,4	33	40,2	82	100
Ελεύθερο Κείμενο	1	1,3	9	11,7	17	22,1	14	18,2	36	46,8	77	100
Εφημερίδα	5	6,7	5	6,7	14	18,7	9	12,0	42	56,0	75	100
Αλληλογραφία	3	6,1	5	10,2	8	16,3	8	16,3	25	51,0	49	100
Επαγγέλματα	1	1,2	3	3,5	8	9,4	12	14,1	61	71,8	85	100
Ζώνες	1	25,0	0	0,0	1	25,0	2	50,0	0	0,0	4	100
Πλάνα Εργασίας	1	2,9	2	5,9	9	26,5	1	2,9	21	61,8	34	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	2	11,1	4	22,2	7	38,9	5	27,8	18	100
ΣΤ' τάξη	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	0	0,0	0	0,0	1	10,0	4	40,0	5	50,0	10	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	0	0,0	8	80,0	2	20,0	0	0,0	10	100
Μικρά Βιβλία	0	0,0	1	10,0	4	40,0	4	40,0	1	10,0	10	100
Ελεύθερο Κείμενο	0	0,0	2	20,0	0	0,0	2	20,0	6	60,0	10	100
Εφημερίδα	0	0,0	0	0,0	1	10,0	4	40,0	5	50,0	10	100
Αλληλογραφία	0	0,0	0	0,0	1	10,0	2	20,0	7	70,0	10	100

Πίνακας 7: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Α' τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές

Α' τάξη	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Να μαθαίνεις πιο πολλά πράγματα;	0	0,0	0	0,0	1	5,9	0	0,0	16	94,1	0	0,0	17	100
Να μαθαίνεις με πιο ωραίο, ευχάριστο τρόπο;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	5,9	16	94,1	0	0,0	17	100
Να είσαι πιο υπεύθυνος-η στο σχολείο;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να συνεργάζεσαι καλύτερα με τους συμμαθητές-ριές σου;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να έχεις καλύτερες σχέσεις συμμαθητές-ριές σου (κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης);	0	0,0	0	0,0	1	5,9	0	0,0	16	94,1	0	0,0	17	100
Να συμμετέχεις σε ομαδικές εργασίες;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να συμμετέχεις περισσότερο σε δημοκρατικές διαδικασίες;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να εκφράζεις περισσότερο τη γνώμη σου στη τάξη;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	5,9	16	94,1	0	0,0	17	100
Να κάνεις περισσότερους φίλους στην τάξη;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να σε αγαπούν για αυτό που είσαι;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να αναλάβεις περισσότερες υπευθυνότητες - ρόλους μέσα στην τάξη σου;	0	0,0	0	0,0	1	5,9	0	0,0	16	94,1	0	0,0	17	100
Να αγαπάς περισσότερο το σχολείο;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να συζητάς για αυτά που ζεις έξω από το σχολείο;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100
Να νοιώθεις πιο ασφαλής μέσα στο σχολείο;	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	17	100	0	0,0	17	100

Πίνακας 8: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Γ' τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές

Γ' τάξη	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%
Να μαθαίνεις πιο πολλά πράγματα;	0	0,0	2	2,6	4	5,1	8	10,3	64	82,1	0	0,0	78	100
Να μαθαίνεις με πιο ωραίο, ευχάριστο τρόπο;	0	0,0	3	3,8	5	6,4	7	9,0	63	80,8	0	0,0	78	100
Να είσαι πιο υπεύθυνος-η στο σχολείο;	2	2,6	1	1,3	7	9,0	9	11,5	58	74,4	1	1,3	78	100
Να συνεργάζεσαι καλύτερα με τους συμμαθητές-ριές σου;	1	1,3	2	2,6	3	3,8	19	24,4	51	65,4	2	2,6	78	100
Να έχεις καλύτερες σχέσεις συμμαθητές-ριές σου (κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης);	4	5,1	4	5,1	7	9,0	10	12,8	49	62,8	4	5,1	78	100
Να συμμετέχεις σε ομαδικές εργασίες;	3	3,8	0	0,0	4	5,1	11	14,1	56	71,8	4	5,1	78	100
Να συμμετέχεις περισσότερο σε δημοκρατικές διαδικασίες;	6	7,7	3	3,8	6	7,7	11	14,1	50	64,1	2	2,6	78	100
Να εκφράζεις περισσότερο τη γνώμη σου στη τάξη;	4	5,1	2	2,6	6	7,7	12	15,4	48	61,5	6	7,7	78	100
Να κάνεις περισσότερους φίλους στην τάξη;	2	2,6	3	3,8	11	14,1	10	12,8	46	59,0	6	7,7	78	100
Να σε αγαπούν για αυτό που είσαι;	12	15,4	3	3,8	4	5,1	19	24,4	34	43,6	6	7,7	78	100
Να αναλάβεις περισσότερες υπευθυνότητες - ρόλους μέσα στην τάξη σου;	3	3,8	2	2,6	3	3,8	14	17,9	50	64,1	6	7,7	78	100
Να αγαπάς περισσότερο το σχολείο;	3	3,8	8	10,3	12	15,4	6	7,7	42	53,8	7	9,0	78	100
Να συζητάς για αυτά που ζεις έξω από το σχολείο;	4	5,1	2	2,6	5	6,4	15	19,2	46	59,0	6	7,7	78	100
Να νιώθεις πιο ασφαλής μέσα στο σχολείο;	3	3,8	3	3,8	7	9,0	12	15,4	44	56,4	9	11,5	78	100

Πίνακας 9: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών Δ' τάξης Δημοτικού Σχολείου ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές

Δ' τάξη	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%
Να μαθαίνεις πιο πολλά πράγματα;	2	2,3	3	3,4	24	27,6	16	18,4	40	46,0	2	2,3	87	100
Να μαθαίνεις με πιο ωραίο, ευχάριστο τρόπο;	0	0,0	4	4,6	17	19,5	18	20,7	45	51,7	3	3,4	87	100
Να είσαι πιο υπεύθυνος-η στο σχολείο;	3	3,4	7	8,0	8	9,2	23	26,4	44	50,6	2	2,3	87	100
Να συνεργάζεσαι καλύτερα με τους συμμαθητές-ριές σου;	5	5,7	11	12,6	9	10,3	24	27,6	35	40,2	3	3,4	87	100
Να έχεις καλύτερες σχέσεις συμμαθητές-ριές σου (κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης);	4	4,6	11	12,6	10	11,5	22	25,3	38	43,7	2	2,3	87	100
Να συμμετέχεις σε ομαδικές εργασίες;	2	2,3	8	9,2	12	13,8	17	19,5	43	49,4	5	5,7	87	100
Να συμμετέχεις περισσότερο σε δημοκρατικές διαδικασίες;	1	1,1	12	13,8	20	23,0	18	20,7	32	36,8	4	4,6	87	100
Να εκφράζεις περισσότερο τη γνώμη σου στη τάξη;	2	2,3	10	11,5	11	12,6	16	18,4	46	52,9	2	2,3	87	100
Να κάνεις περισσότερους φίλους στην τάξη;	7	8,0	7	8,0	7	8,0	13	14,9	50	57,5	3	3,4	87	100
Να σε αγαπούν για αυτό που είσαι;	3	3,4	14	16,1	14	16,1	22	25,3	32	36,8	2	2,3	87	100
Να αναλάβεις περισσότερες υπευθυνότητες - ρόλους μέσα στην τάξη σου;	4	4,6	9	10,3	17	19,5	18	20,7	36	41,4	3	3,4	87	100
Να αγαπάς περισσότερο το σχολείο;	8	9,2	9	10,3	10	11,5	13	14,9	44	50,6	3	3,4	87	100
Να συζητάς για αυτά που ζεις έξω από το σχολείο;	5	5,7	6	6,9	17	19,5	31	35,6	25	28,7	3	3,4	87	100
Να νοιώθεις πιο ασφαλής μέσα στο σχολείο;	7	8,0	6	6,9	11	12,6	14	16,1	45	51,7	4	4,6	87	100

Πίνακας 10: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες μαθητών ΣΤ' τάξης Δημοτικού Σχολείου
ως προς το βαθμό συμφωνίας τους με παραμέτρους που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες, στην τάξη τους, τεχνικές

ΣΤ' τάξη	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%	v	%
Να μαθαίνεις πιο πολλά πράγματα;	0	0,0	0	0,0	3	30,0	5	50,0	2	20,0	0	0,0	10	100
Να μαθαίνεις με πιο ωραίο, ευχάριστο τρόπο;	0	0,0	1	10,0	2	20,0	3	30,0	4	40,0	0	0,0	10	100
Να είσαι πιο υπεύθυνος-η στο σχολείο;	0	0,0	3	30,0	2	20,0	3	30,0	2	20,0	0	0,0	10	100
Να συνεργάζεσαι καλύτερα με τους συμμαθητές-ριές σου;	0	0,0	1	10,0	1	10,0	5	50,0	3	30,0	0	0,0	10	100
Να έχεις καλύτερες σχέσεις συμμαθητές-ριές σου (κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης);	1	10,0	0	0,0	1	10,0	3	30,0	5	50,0	0	0,0	10	100
Να συμμετέχεις σε ομαδικές εργασίες;	0	0,0	0	0,0	1	10,0	5	50,0	4	40,0	0	0,0	10	100
Να συμμετέχεις περισσότερο σε δημοκρατικές διαδικασίες;	0	0,0	0	0,0	2	20,0	5	50,0	3	30,0	0	0,0	10	100
Να εκφράζεις περισσότερο τη γνώμη σου στη τάξη;	0	0,0	0	0,0	1	10,0	0	0,0	9	90,0	0	0,0	10	100
Να κάνεις περισσότερους φίλους στην τάξη;	1	10,0	2	20,0	4	40,0	1	10,0	2	20,0	0	0,0	10	100
Να σε αγαπούν για αυτό που είσαι;	3	30,0	1	10,0	3	30,0	2	20,0	1	10,0	0	0,0	10	100
Να αναλάβεις περισσότερες υπευθυνότητες - ρόλους μέσα στην τάξη σου;	0	0,0	1	10,0	1	10,0	6	60,0	2	20,0	0	0,0	10	100
Να αγαπάς περισσότερο το σχολείο;	1	10,0	1	10,0	3	30,0	4	40,0	1	10,0	0	0,0	10	100
Να συζητάς για αυτά που ζεις έξω από το σχολείο;	0	0,0	1	10,0	2	20,0	1	10,0	6	60,0	0	0,0	10	100
Να νοιώθεις πιο ασφαλής μέσα στο σχολείο;	3	30,0	2	20,0	2	20,0	1	10,0	2	20,0	0	0,0	10	100

Πίνακας 11: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό σημαντικότητας που έχουν, κατά την άποψή τους, οι εφαρμοζόμενες τεχνικές.

4	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	1	2,0	2	4,0	9	18,0	11	22,0	27	54,0	50	100
Συμβούλιο Τάξης	1	1,8	4	7,1	4	7,1	10	17,9	37	66,1	56	100
Μικρά Βιβλία	4	12,9	4	12,9	8	25,8	8	25,8	7	22,6	31	100
Ελεύθερο Κείμενο	1	3,6	1	3,6	7	25,0	12	42,9	7	25,0	28	100
Εφημερίδα	2	7,1	1	3,6	7	25,0	7	25,0	11	39,3	28	100
Αλληλογραφία	2	5,3	1	2,6	10	26,3	12	31,6	13	34,2	38	100
Επαγγέλματα	3	7,5	1	2,5	6	15,0	11	27,5	19	47,5	40	100
Ζώνες	2	16,7	0	0,0	5	41,7	3	25,0	2	16,7	12	100
Πλάνα Εργασίας	1	5,9	3	17,6	5	29,4	4	23,5	4	23,5	17	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	3	11,5	4	15,4	5	19,2	14	53,8	26	100

Πίνακας 12: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς το βαθμό σημαντικότητας που έχουν, κατά την άποψη των μαθητών τους, οι εφαρμοζόμενες τεχνικές.

5	Κλίμακα										Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
Τι νέα;	1	2,0	1	2,0	7	14,0	15	30,0	26	52,0	50	100
Συμβούλιο Τάξης	0	0,0	2	3,6	4	7,3	12	21,8	37	67,3	55	100
Μικρά Βιβλία	2	6,5	1	3,2	9	29,0	8	25,8	11	35,5	31	100
Ελεύθερο Κείμενο	0	0,0	0	0,0	2	6,9	7	24,1	20	69,0	29	100
Εφημερίδα	0	0,0	2	6,5	4	12,9	9	29,0	16	51,6	31	100
Αλληλογραφία	0	0,0	2	4,9	10	24,4	11	26,8	18	43,9	41	100
Επαγγέλματα	0	0,0	0	0,0	6	14,3	16	38,1	20	47,6	42	100
Ζώνες	1	5,9	1	5,9	2	11,8	4	23,5	9	52,9	17	100
Πλάνα Εργασίας	1	4,5	0	0,0	2	9,1	4	18,2	15	68,2	22	100
Αυτοαξιολόγηση	0	0,0	2	7,1	4	14,3	2	7,1	20	71,4	28	100

Πίνακας 13: Απόλυτες και σχετικές συχνότητες γονέων των μαθητών ως προς παρατηρούμενες αλλαγές των παιδιών τους από τις εφαρμοζόμενες τεχνικές.

7. Κατά τη γνώμη σας.....	Κλίμακα												Σύνολο	
	Καθόλου		Λίγο		Αρκετά		Πολύ		Πάρα πολύ		δ.α.			
	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%	ν	%
701	0	0,0	2	3,5	19	33,3	18	31,6	14	24,6	4	7,0	57	100
702	1	1,8	1	1,8	14	24,6	25	43,9	13	22,8	3	5,3	57	100
703	0	0,0	2	3,5	13	22,8	22	38,6	17	29,8	3	5,3	57	100
704	0	0,0	6	10,5	24	42,1	12	21,1	11	19,3	4	7,0	57	100
705	1	1,8	9	15,8	23	40,4	15	26,3	6	10,5	3	5,3	57	100

701: Η γνώση προσεγγίζεται μέσα στην τάξη με τρόπο πιο βιωματικό- δημιουργικό και πιο συναφή με τα ενδιαφέροντα των παιδιών;

702: Μεταξύ των παιδιών καλλιεργείται ένα πνεύμα ισοτιμίας, φιλίας και αλληλοβοήθειας;

703: Τα παιδιά νιώθουν ότι συμμετέχουν πλέον ενεργά και μέσω δημοκρατικών διαδικασιών στην ανάληψη ευθυνών και ρόλων που αφορούν στη διαμόρφωση της σχολικής τους ζωής;

704: Διαπιστώνετε ότι οι αξίες της δημοκρατίας, της συνεργασίας και της αλληλεγγύης ενυπάρχουν στη μαθησιακή διαδικασία μέσα στην τάξη έναντι του ανταγωνισμού και κάθε είδους διάκρισης;

705: Έχετε παρατηρήσει αλλαγές στη προσωπικότητα του παιδιού σας όσον αφορά στην ελευθερία της έκφρασής του, την αυτοεκτίμηση, την κριτική σκέψη, την συνεργασία και την ενεργή συμμετοχή του και στην ζωή του εκτός σχολείου;

Πίνακας 14: Περιγραφικές απαντήσεις εκπαιδευτικών ως προς οχτώ ποιοτικές μεταβλητές κατά τη έρευνα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της παιδαγωγικής Freinet (ΠΦ) στα σχολεία του προγράμματος (2018-19)

Αντιμετωπίσατε δυσκολίες τη φετινή χρονιά; Αν ναι, ποιες ήταν αυτές;

Δυσκολίες με τη νέα μου τάξη, ΣΤ τάξη χωρίς Ευέλικτη ζώνη τον οποίο αφέρωνα σε συμβούλιο κ τι νεα χρονικες δυσκολιες

Οι γενικότερες δυσλειτουργίες στα ΕΠΑΛ

Μη επιμόρφωση των φετινών συναδέλφων

Προβλήματα διάφορα...

απουσία προτζέκτορα, αδιαφορία Δ/ντη πληροφορικής. Αυταρχικός χωρίς όραμα κ αγάπη. Απλά διεκπεραιωτικός

Οχι

Το ωρολόγιο πρόγραμμα (έλλειψη ροής στην παρουσία μου στην τάξη /διαρκείς παρεμβολές από μαθήματα ειδικοτήτων) και η ύλη(ο όγκος του Αναλυτικού προγράμματος)

Η συνεργασία

Η αλλαγή σχολείου

κάποιοι μεμονωμένοι γονείς που έβρισκαν δυσκολίες σε θέματα όπως έξοδος στην κοινότητα και ευρύτερες συνεργασίες π.χ. με το δημοτικό σχολείο
Είχαμε την ατυχία να αρρωστήσει σοβαρά μία συνάδελφος και να πάρει αναρρωτική άδεια , να αργήσει να έρθει αναπλήρωση κλπ κλπ

Διευκρινίζω και σχετικά με τις δύο προηγούμενες απαντήσεις ότι είμαι Δ/ντής και δεν έχω την ευθύνη τμήματος.

Μεγάλος αριθμός μαθητων ανομοιογενεια σε γνωστικο επιπεδο.

Όχι δεν αντιμετωπίσα, απλώς δημιούργησα και παραλλαγές των τεχνικών

Ναι. Εξαιρετικά δύσκολες συμπεριφορές στην τάξη.

Συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς

Ναι. Αντιμετώπισα δύσκολες συμπεριφορές παιδιών που δεν μου επέτρεψαν να ασχοληθώ περισσότερο αυτή τη χρονιά με την παιδαγωγική Freinet.

ΟΧΙ

Έλλειψη χρόνου (μονόωρα μαθήματα), έλλειψη χώρου για την παρουσίαση των εργασιών των παιδιών και τη δουλειά σε ομάδες.

ΟΧΙ

Είχα πιο πολλές ευθύνες

Ποιες τεχνικές εφαρμόσατε τη φετινή χρονιά;

Τεχνική "Τι νέα;"

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Βιβλιοθήκη, Κινηματογράφος, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Αλληλογραφία, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Ψηφιακή Αφήγηση, Συμβούλιο Νηπιαγωγείου (συμμετοχή και των δύο τμημάτων)

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Αλληλογραφία, Σχολική Βιβλιοθήκη, Κινηματογράφος

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Αλληλογραφία, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Εφημερίδα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη

Τεχνική "Τι νέα;", Έξοδος στην κοινότητα, Συμβούλιο της τάξης

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Βιβλιοθήκη, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Βιβλιοθήκη, Σχολείο στη φυση

Τεχνική "Τι νέα;", Έξοδος στην κοινότητα, Συγκεντρωτικό τεύχος των ομαδικών εργασιών. Κυρίως συμβούλιο τάξης

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Αλληλογραφία

Τεχνική "Τι νέα;", Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Αλληλογραφία, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;"

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Κινηματογράφος, Ψηφιακή Αφήγηση, Έξοδος στην κοινότητα, συμβούλιο τάξης και συμβούλιο σχολείου

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Αλληλογραφία, Σχολική Βιβλιοθήκη, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη, Συμβουλιο ταξης

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία

Όπως και πριν απάντησα ως Δ/ντης δεν έχω την ευθύνη τμήματος.

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Βιβλιοθήκη, Κινηματογράφος, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Αλληλογραφία, Σχολική Βιβλιοθήκη, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Εφημερίδα, Κινηματογράφος, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Αλληλογραφία, Έξοδος στην κοινότητα, Συνεργατική γραφή

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη

Τεχνική "Τι νέα;"

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Σχολική Εφημερίδα, Συμβούλιο τάξης

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Κινηματογράφος, Ψηφιακή Αφήγηση, Έξοδος στην κοινότητα, Συμβούλιο, εργασία σε ομάδες

Τεχνική "Τι νέα;", Συμβούλιο τάξης, Χάρτες αντί για μικρά βιβλία, επιστημονικά νέα (σαν εφημερίδα τοίχου), αλληλοβοήθεια μαθητών.

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Εφημερίδα, Έξοδος στην κοινότητα

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη, Σχολική εφημερίδα, Ψηφιακή αφήγηση

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία, Σχολική Βιβλιοθήκη, Αλληλογραφία, Συμβούλιο Τάξης

Τεχνική "Τι νέα;", Μικρά Βιβλία

Βλέπετε να αυξάνονται το ενδιαφέρον αλλά και τα οφέλη για τους μαθητές σας με το πέρασμα του χρόνου; Με ποιο τρόπο;

ΒΕΛΤΙΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ- ΓΡΑΠΤΗ ΕΚΦΡΑΣΗ, ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΙ

Σαφέστερα, τα ίδια τα παιδιά ζητούν τις τεχνικές καθώς αποτελούν μέρος πλέον της καθημερινότητας τους

συμμετοχή-- ενδιαφέρον και απο τους πιο αδύνατους

Σέβονται ο ένας τον άλλο, γίνονται πιο υπεύθυνοι, ακολουθούν δημοκρατικές διαδικασίες στις μεταξύ τους σχέσεις και στην επίλυση διαφορών, μαθαίνουν να ακούν, καλλιεργείται η ενσυναίσθηση, το συνεργατικό πνεύμα.

Συζητούν περισσότερο

Χρειάζεται διαρκής "επαγρύπνηση" των ευαίσθητων στη μέθοδο εκπαιδευτικών, ώστε να βιώνεται ως διαρκής πραγματικότητα και όχι ως κάτι, ανάμεσα σε άλλα, "περαστικό".

Ξεπερνάνε το φόβο και τη ντροπή να απευθύνονται. Ενθαρρύνονται να αντιδρούν, να μιλάνε, να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους.

Ναι, αυξάνεται με τη εμπλοκή τους στην μαθησιακή διαδικασία

Το ενδιαφέρον των μαθητών είναι δεδομένο από τη στιγμή που εφαρμόζεις τις τεχνικές Freinet, αφού ασχολούνται με θέματα που τους αφορούν άμεσα είτε σε γνωστικό επίπεδο είτε σε διαχείριση σχέσεων και οργάνωσης

Ναι μειώνεται το αγχος τους

με μεγαλύτερη συμμετοχή στις αποφάσεις του σχολείου που τους αφορούν και μεγαλύτερη εμπλοκή σε διαδικασίες-ρουτίνες καθημερινότητας. Επίσης συναισθηματικά έχουν μεγαλύτερα οφέλη στο δέσιμο της ομάδας και στη συνειδητοποίηση πως είναι ομάδα που βρίσκει λύσεις

Εμπλέκονται περισσότερο στην εκπ/κή διαδικασία ακόμα και τα παιδιά με "ιδιαιτερότητες"

Ναι . Περισσότερο ενδιαφέρον από την πλευρά τους και περισσότερη συζήτηση και επαφή με τους συμμαθητές τους.

Καθώς τα παιδιά αισθάνονται ότι εισακούγονται περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία αυτόματα αυξάνεται και το ενδιαφέρον τους !

Σε μικρο βαθμο. Υπερισχυει η βαθμοθηρια.

Αν και φέτος είχα καινούρια ομάδα παρατήρησα καθώς προχωρούσε η χρονιά ότι ζητούσαν επίμονα την εφαρμογή των παραπάνω τεχνικών οποιαδήποτε στιγμή κι αν αυτές αναβάλλονται.

Ναι, με το ενδιαφέρον τους να αυξάνεται και με την κατανόηση της ιδέας ότι μπορούν να διαμορφώσουν το μάθημα με τα ενδιαφέροντά τους.

Το ενδιαφέρον και τα οφέλη αυξάνονται γιατί τα παιδιά οικοδομούν γνώσεις και διαμορφώνουν συμπεριφορές μέσα σ' ένα κλίμα συνεργασίας, αποδοχής, ελευθερίας και δημιουργικότητας.

Μειωση αγχους, αυξηση ενδιαφεροντος

Όσο περισσότερο εφαρμόζω μέσα στην τάξη τεχνικές του Freinet τόσο περισσότερο αυξάνεται το ενδιαφέρον των παιδιών . Τα παιδιά εξοικειώνονται και τα ίδια ζητάνε να ασχοληθούμε με διάφορες τεχνικές του Freinet. Τα οφέλη είναι πολλά διότι τα παιδιά μαθαίνουν να συνεργάζονται περισσότερο, να εκφράζονται ελεύθερα, να επικοινωνούν, να ερευνούν, να πειραματίζονται, να δοκιμάζουν καινούρια πράγματα.

Ναι με την συμμετοχή τους στην όλη εκπαιδευτική δραστηριότητα

Καλλιεργείται δημοκρατική συνειδηση

Οι μαθητές ενδιαφέρονται αλλά δεν διαθέτουν την απαιτούμενο χρόνο

Ναι, με τη συμμετοχή

Ναι, με το πέρασμα του χρόνου αυξάνεται και λειτουργούν περισσότερο αυτόνομα, δημοκρατικά και δημιουργικά

Τα παιδιά βελτιώνουν τη δημιουργικότητά τους, την έκφρασή τους και την επικοινωνία τους

Μπορείτε να αναφερθείτε με λίγα λόγια στη στάση της εκπαιδευτικής κοινότητας τη φετινή χρονιά;

Οι νέοι συναδέλφοι που ήρθαν σχολείο έδειξαν ενδιαφέρον να εφαρμόσουν τεχνικές συναδέλφους. Ήδη τη φετινή χρονιά το συμβούλιο της τάξης επεκτάθηκε και στα δύο τμήματα και κάνουμε συμβούλιο Σχολείου. Τα μικρά βιβλία το ίδιο. Δίνουμε πολύ έμφαση στις ιδέες των παιδιών και οργανώνουμε τις δράσεις μας με βασικό άξονα αυτό.

ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΟΥΣ

Στο σχολείο είμαστε 5 εκπαιδευτικοί. Αν και μόνο εγώ έχω επιμορφωθεί στην παιδαγωγική Freinet, υπάρχει ενδιαφέρον από τις συναδέλφους. Ήδη τη φετινή χρονιά το συμβούλιο της τάξης επεκτάθηκε και στα δύο τμήματα και κάνουμε συμβούλιο Σχολείου. Τα μικρά βιβλία το ίδιο. Δίνουμε πολύ έμφαση στις ιδέες των παιδιών και οργανώνουμε τις δράσεις μας με βασικό άξονα αυτό.

Δεν υπάρχει διαφορά από άλλες χρονιές. Θα την χαρακτηρίζα ουδέτερη εκτός από τις δυο συναδέλφους που ήμασταν μαζί στο πιλοτικό

Θετική

Παρακινήθηκαν συναδέλφοι να εφαρμόσουν τεχνικές της παιδαγωγικής Freinet αφού είδαν την ανταπόκριση που είχε η εφαρμογή τους από παιδιά και γονείς άλλων τμημάτων. Συνεργάστηκαν διάφοροι για την έκδοση σχολικής εφημερίδας. Προέκυψε συμμετοχή γονέων στην αντιμετώπιση θεμάτων προς όφελος του σχολείου.

Θα ήθελα περισσότερη συνεργασία με τις συναδέλφισσες από το σχολείο, που επίσης εμπλέκονται με τον Freinet

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΝΘΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΚΑΘΕΤΙ ΝΕΟ. ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ, ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ!

Το πρόγραμμα Freinet απευθύνεται, εξ ορισμού, στους πιο ανήσυχους εκπαιδευτικούς, τους ίδιους, πάνω κάτω, που επιμύζονται όλες τις ανάλογες πρωτοβουλίες στα σχολεία. Κάπου οι αυξημένες υποχρεώσεις λόγω ΜΝΑΕ (Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑΛ), κάπου οι ανάγκες να καλυφθούν μια σειρά από "μέτωπα" και δράσεις, και το πρόγραμμα Freinet, έμεινε λίγο πίσω. Από την άλλη οι μαθητές που βίωσαν αυτή την εμπειρία "οκόρπισαν" σε διαφορετικές ειδικότητες και τομείς, γεγονός που ανάγκαζε πολλούς εκπαιδευτικούς σε διαρκείς επανεκκινήσεις, διαδικασία από μόνη της κουραστική και αποθαρρυντική.

Χαμηλό ενδιαφέρον

Αρνητική

Αδιάφορη, αμέτοχη. Μη συνεργάσιμοι

Είμαι σε άλλο σχολείο, η μέθοδος τους είναι ξένη

Στο σχολείο μου η Παιδαγωγική Freinet έχει γίνει αποδεκτή καθώς την υποστηρίζουμε αρκετοί συναδέλφοι, δάσκαλοι τάξεων και ειδικοτήτων.

Αδιαφορη

Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου που είμαι φέτος δεν γνώριζαν τις τεχνικές συμμετοχικός σχεδιασμός σε δράσεις τμημάτων όπως διαμορφωση αυλής με γονείς και παιδιά, εφαρμογή κοινών τεχνικών στα τμήματα, τακτική επικοινωνία και συνεργασία. Υιοθετήθηκαν από περισσότερους εκπαιδευτικούς οι τεχνικές που εφαρμόζαμε τα τελευταία 2 χρόνια χωρίς καχυποψία και επιφυλακτικότητα και πραγματοποιήθηκαν δράσεις συλλογικές

Θετική μια και εφαρμόζουν και κάποιοι συναδέλφοι στο σχολείο μου την παιδαγωγική Φρενε.

Δεν μπορώ να μιλήσω για στάση της εκπαιδευτικής κοινότητας γιατί για πρακτικούς λόγους δεν χρησιμοποίησα τις τεχνικές Freinet φέτος παρά σε μικρό βαθμό.

Από το τωρινό σχολείο συμμετείχαν δύο εκπ/κοί στις συναντήσεις που έγιναν στη Δ' Δ/ση Π.Ε. Αθήνας.

Αδιαφορία.

Στο σχολείο μας είναι σχεδόν σε καθολικό βαθμό καθιερωμένες οι τεχνικές τι νέες; και συμβούλιο τάξης. Και οι και ουριες συναδέλφοι έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον να τις παρακολουθήσουν.

Δεν υπήρξε ενδιαφέρον

Μερικές φορές αδιάφορη κ άλλοτε με ενδιαφέρον

Η συναδέλφοι νηπιαγωγοί έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για τις τεχνικές "Freinet" που χρησιμοποιήσαμε και εκδήλωσαν ενδιαφέρον να παρακολουθήσουν το επόμενο πρόγραμμα.

Ο σύλλογος είναι θετικός απέναντι σε αυτού του είδους τις δράσεις

Υπήρξε μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την παιδαγωγική Freinet συνολικά, χωρίς αυτό να σημαίνει απαραίτητα και διάθεση για την εφαρμογή της

Υπήρχε θετική διάθεση μόνο από γονείς και παιδιά για συμμετοχή στις δράσεις

Τι ανάγκες προέκυψαν και πώς θα θέλατε να τις αντιμετωπίσετε;

Ανάγκη για χρόνο. Ανάγκη για συνέχεια από χρόνο σε χρόνο

Δεν συνάντησα κάποιο πρόβλημα. Ίσως την αδιαφορία ενός τμήματος που όμως αντιμετώπιζε διάφορα προβλήματα κι εγώ δεν προσπάθησα πολύ σε αντίθεση με το άλλο μου τμήμα.

Ζητήματα χρονικού περιορισμού για περισσότερες δραστηριότητες. Χρειάζεται σίγουρα καλύτερος προγραμματισμός

Θα ήθελα περισσότερο έτοιμο υλικό για τα μαθήματα και παρακολούθηση συνεργατικών τάξεων σε πραγματικές συνθήκες.

Οι μαθητές μου φέτος δεν έδειξαν ενδιαφέρον για το συμβούλιο, αν και δοκίμασα διάφορους τρόπους προσέγγισης

ΟΛΑ ΚΑΛΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΜΑ.

Διαρκής επιμόρφωση σε πρακτικά ζητήματα και παρουσιάσεις βιωμένων ήδη "καλών πρακτικών"

Διεύρυνση επιμόρφωσης και διάχυση αποτελεσμάτων

Ασυνενοησίας.. με συνεργασία αλλά δε κατέστη δυνατό

Δεν μίληκε απ την αρχή ως δεδομένο η παραμονη στο σχολείο μέχρι τις 2.10, όταν έχουν 6 ωρο. Τα παιδιά δραπετεύουν. Άρα πρέπει να χαθεί χρόνος απ το μάθημα. Με ενοχλεί ο αυταρχισμός στην πρωινή συγκέντρωση όταν ο ίδιος έχει φύγει 2.12 !! Τυπολάτρης, δεν ενθαρρύνει προσπάθειες. Αδιάφορος στα προσφυγάκια. Ευτυχώς που έχουμε εξαιρετικές ΖΕΠ αλλά καμμία επιβράβευση.

Λόγω αποσπάσεων κάθε χρόνο έχω καινούργια ομάδα σχολείων, οπότε χρειάζεται κάθε χρόνο από την αρχή να χτίζω σχέσεις εμπιστοσύνης και με τους συναδέλφους αλλά και με τα παιδιά

Ανάγκες δυναμικότερης παρέμβασης των εκπαιδευτικών στην επιλογή και στη διαχείριση της ύλης

Υπαρχει παντα η Υλη, χρειάζεται ενημερωση

Ανάγκες υλικού

προέκυψε η ανάγκη προσαρμογή κάποιων τεχνικών στο νηπιαγωγείο π.χ. σχολικός συνεταιρισμός και η εφαρμογή και θεσμικά σε αυτή τη βαθμίδα

Θα έπρεπε από την αρχή να μιλήσω τους μαθητές στις διάφορες τεχνικές μια και σε προηγούμενα έτη δεν είχαν έρθει σε επαφή

Ελαττωση διδακτεας υλης περισσοτερος διαθεσιμος χρονος.

Ήδη από τη διάρκεια της επιμόρφωσης είχα/είχαμε εκφράσει την ανάγκη να μπορούμε να παρακολουθούμε άλλες τάξεις σε άλλα συνεργαζόμενα σχολεία κάτι το οποίο δεν προβλεφθηκε δυστυχώς ούτε φέτος.

Θα ήθελα να συζητώ με συναδέλφους που τα εφαρμόζουν για τον απολογισμό

Ενσωμάτωσης των παιδιών με προβλήματα

Δεν προέκυψαν κάποιες ανάγκες κατά τη φετινή χρονιά.

Θελουν να βγαλουν την υλη της χρονιας και βλεπουν το Φρενε συμπληρωματικα , η ως αναγκαιο κακο

Δεν προέκυψαν κάποιες ανάγκες.

Για περισσότερη ενημέρωση και περισσότερα επιμορφωτικά σεμινάρια

Για συνεργασίες

Πώς βλέπετε την επαγγελματική σας ζωή μετά το Πιλοτικό Πρόγραμμα; (τι αλλαγές και ποια εξέλιξη βλέπετε σε εσάς ως εκπαιδευτικοί)

Σίγουρα υπάρχουν θετικά ανοίγματα σε πιο εναλλακτικές προσεγγίσεις που όμως ήταν κ λόγος εμπλοκής μ-μεγαλύτερη σημασία σε όψεις δημοκρατικής εκπαίδευσης

Με τις τεχνικές Freinet διαπίστωσα ότι έρχομαι πιο κοντά με τα παιδιά και βελτιώνονται οι μεταξύ μας σχέσεις. Αλλά και τα παιδιά συνεργάζονται πιο αποτελεσματικά.

Θεωρώ ότι η παιδαγωγική Freinet βρίσκεται στην καρδιά του Νηπιαγωγείου. Προσπαθώ να αξιοποιώ τις τεχνικές ως αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Δεν νομίζω ότι θα υπάρξει κάποια αλλαγή. Απλά διευρυμένες συνεργασίες με άλλους συναδέλφους.

Ηθική ικανοποίηση κι αυτοπραγμάτωση από τον τρόπο δουλειάς μέσα στην τάξη.

Προσπαθώ περισσότερο να εμπλέξω σε συνεργασία, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Με έκανε να ακούω περισσότερο τους μαθητές μου, να ψάχνω να βρίσκω τρόπους να κάνω πιο ενδιαφέρον το μάθημα, να εμπλέκω όσο το δυνατόν περισσότερο τα παιδιά στη μαθησιακή διαδικασία.

ΠΑΝΤΑ ΘΕΤΙΚΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Δε βλέπω κάποια διαφορά

Δε μπορώ να πω ότι άλλαξε κάτι. Τα περισσότερα απ' όσα δουλέψαμε στο πιλοτικό τα εφάρμοζα εγώ και Χρόνια

Έχω βοήθεια και ανατροφοδότηση από εσάς

Πιο πλούσια σε εμπειρίες

Θα ήταν ΜΕΓΑ λάθος να συνδεθεί η Παιδαγωγική Freinet με οποιαδήποτε προοπτική επαγγελματικής εξέλιξης. Πρόκειται για φιλοσοφία και στάση ζωής που μέσα από ΣΚΛΗΡΗ δουλειά μπορεί να σε κάνει πιο ευτυχισμένο τόσο τον ίδιο όσο και τους μαθητές.

Αυξηση της ενσυναίσθησης

Με ανανέωσε μετά από δέκα χρόνια

έμαθα να μεταωπίζομαι και να κάνω ένα (ίσως και παραπάνω) βήματα πίσω με μεταφορική έννοια ώστε να ακούσω τις προτάσεις των παιδιών. Να μπορώ να απολαμβάνω την ουσιαστική μαθησιακή εμπειρία μέσα από τον σχεδιασμό των παιδιών αλλά και να συνεργάζομαι πιο αποδοτικά και λειτουργικά με τους συναδέλφους μου.

Οι τεχνικές Freinet έδωσαν σε εμένα ως εκπ/κό νέα καινοτόμα εργαλεία και στους μαθητές μου την προοπτική να αντιμετωπίζουν την εκπ/κή διαδικασία με ενθουσιασμό και κυρίως με βιωματικό τρόπο

Θα ήθελα να δουλέψω περισσότερο τις τεχνικές Freinet με τους μαθητές του τμήματος ένταξης στους οποίους απευθύνομαι και να αποκτήσω κάποια εμπειρία την οποία να μπορώ να μοιραστώ με συναδέλφους της Ειδικής αγωγής, που εργάζονται σε τμήματα ένταξης και ενδιαφέρονται για την εφαρμογή νέων διδακτικών μορφών.

Αισιοδοξη προοπτική.

Με περισσότερη όρεξη, έμπνευση και διάθεση για συνεργασία. Νιώθω πιο σίγουρη και ασφαλής για την επιλογή της συγκεκριμένης παιδαγωγικής προσέγγισης.

Θα ήθελα να μοιραστώ την εμπειρία με σχολεία της γειτονιάς μου

Ενδιαφέρουσα...

Το πιλοτικό πρόγραμμά μου άλλαξε τον τρόπο που προσεγγίζω τους στόχους που πρέπει να υλοποιηθούν στο ηπιαγωγείο. Η φιλοσοφία καθώς και οι τεχνικές Freinet με έκαναν πιο δημιουργική και προσεγγίζω το μάθημα με έμπνευση και ευχαρίστηση.

Αλλαγή προοπτικής σιγουρα

Θέλω κάθε χρόνο να εφαρμόζω την παιδαγωγική Freinet και να δοκιμάζω νέες τεχνικές.

Υπό προϋποθέσεις μπορεί να γίνει πιο δημιουργική

Είμαι πιο σίγουρη για τις τεχνικές που εφαρμόζω και η τάξη λειτουργεί σε πιο δημοκρατικό πλαίσιο

Νιώθω πιο σίγουρη να δοκιμάσω και άλλες τεχνικές

Με τι συχνότητα θα θέλατε να συμμετέχετε στην ομάδα αυτή του Δικτύου;

1 το τριμηνο

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ

1 φορά το δίμηνο

Υπάρχει έλλειψη χρόνου λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων

Μια φορά το μήνα το πολύ

Νομίζω ότι δεν θα μπορούσε να είναι πολύ συχνή. Ίσως μία φορά το δίμηνο.

Μία φορά τον μήνα περίπου

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΤΟ ΜΗΝΑ

ανά μήνα;

Όλα εξαρτώνται από το αν και πού θα αποσπαστώ

Λειτουργεί ήδη Δίκτυο συνεργατικών σχολείων με την Παιδαγωγική Freinet η οποία είναι ανοιχτή όχι μόνο στην ομάδα των Πιλοτικών, αλλά και σε κάθε άλλον εκπαιδευτικό

Αναλογα με το επιτρεπόμενο πρόγραμμα μου

τη μηνιαία συνάντηση που συνήθως προγραμματίζεται

Μια φορά το μήνα

Μικρη συχνοτητα.

Κάθε μήνα όσο είναι δυνατόν.

1 φορά τον μήνα

1 φορά το μήνα

Δύο φορές το μήνα.

Μια φορά ανα μήνα

Μια φορά το μήνα

1 φορά το μήνα

Μια φορά το μήνα

Μια φορά το μήνα

Μια φορά το μήνα

Μια φορά κάθε δύο μήνες

Αναφέρετε άλλες ανάγκες, ιδέες και πιθανές προτάσεις που θα θέλατε να απευθύνετε στους διοργανωτές του Πιλοτικού προγράμματος.

Νομίζω πως θα βοηθούσαν βραδιές κινηματογράφου με ταινίες σχετικές με Φρενε κ δημοκρατική εκπαίδευση - χρειάζεται καλύτερη διάχυση κ σε προπτυχιακά πτδε

Να υπάρχουν ίσως κάποιοι πιο ειδικοί, π.χ. παιδοψυχολόγοι για τα παιδιά με ιδιαιτερότητες στις τάξεις. Και μέσα στους διοργανωτές μπορούν να μπουν κάποιοι τέτοιοι ειδικοί, γιατί ορισμένα θέματα π.χ. διάσπαση προσοχής-φάσμα αυτισμού, δεν αντιμετωπίζονται μόνο με τις τεχνικές Freinet.

Περισσότερα τμήματα καθώς έχουν ανάγκη οι εκπαιδευτικοί από αυτή την επιμόρφωση. Περισσότερα βιωματικά εργαστήρια. Διοργάνωση κάποιου σεμιναρίου στον χώρο του σχολείου γιατί υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη για συζήτηση σχετικά με τα παιδιά που έχουν μαθησιακές δυσκολίες καθώς και την εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Να γίνονται εργαστήρια μέσα στις τάξεις.

Ενημέρωση μέσω σεμιναρίων, ημερίδων, αποστολής σχετικού υλικού κυρίως των νέων σε χρόνια υπηρεσίας συναδέλφων γιατί αυτοί έχουν όρεξη και πάθος, δεν έχουν καταβληθεί από κούραση, αναζητούν νέες ιδέες, τολμούν την εφαρμογή τους. Αν η υλοποίησή τους γίνει στα πλαίσια της υποχρεωτικής παραμονής στην εργασία, τότε και οι μεγαλύτεροι θα λάβουν γνώση και πιθανώς θα επηρεαστούν.

Συναντήσεις ανα τακτά διαστήματα (μια κάθε μήνα πχ) και παρουσίαση συγκεκριμένων εφαρμογών

Αυτά που ανέφερα προηγουμένως. Διεύρυνση της επιμόρφωσης, ούτως ώστε να μπορούν όλοι οι εκπαιδευτικοί να εφαρμόσουν την παιδαγωγική Freinet

Να παρέμβουμε πιο δυναμικά. Είμαστε 3 του Freinet. Ίσως μία δική σας παρουσία να εξέθετε το Δ/ντη και το συλλογο και να τους κινητοποιούσε. Συνεργασία με άλλα Γυμν/σια της περιοχής, δεν ξέρουμε ποια είναι, να βοηθούσε σε κοινές δράσεις και αλληλοβοήθεια.

Σωστά θήματα στην επιμόρφωση. Πρώτα πατάμε γερά στις τεχνικές με ταυτόχρονη παρουσίαση παραδειγμάτων που τις εφαρμόζουν τουλάχιστον 3 χρόνια συνάδελφοι εκπαιδευτικοί. Μετά το πρώτο δίμηνο -τρίμηνο οπωσδήποτε οι Γάλλοι για την παρουσίαση ολοκληρωμένων μοντέλων από τη Γαλλία. Στη συνέχεια παρουσίαση των εργασιών των επιμορφούμενων για αλληλοτροφοδότηση ΠΡΟΣΟΧΗ στην προσέγγιση των δευτεροβάθμιων που είναι και οι πιο διστακτικοί αλλά και δημιουργικοί. Καλό θα ήταν οι επιμορφωτές τους να είναι Δευτεροβάθμιοι και ήδη έχουμε πολλούς από τη φουρνιά του 19 ΚΑΛΗ ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟ ΟΛΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ειδική αγωγή και Φρενε

Να παρακολουθήσουμε τεχνικές άλλων εκπαιδευτικών

θα μπορούσε να γίνεται μια φορά το τρίμηνο (ή στη λήξη του διδακτικού έτους) μία συνάντηση των συναδέλφων που έχουν παρακολουθήσει το πρόγραμμα για να μοιραζόμαστε τις εμπειρίες αλλά και τα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίσαμε. Είχε προκύψει συνάντηση πριν τα Χριστούγεννα προκειμένου να συναντιόμαστε και να συζητάμε για διάφορα προβλήματα ή θέσεις μας στο πρόγραμμα. Δυστυχώς η συνάντηση έληξε χωρίς να ανανεωθεί νέο ραντεβού. Είχαμε μάλιστα μείνει στο θέμα των ζωνών που παρουσιάστηκαν εκείνη τη μέρα. Το συμπέρασμα ήταν ότι δεν εφαρμόζονται σωστά και ότι καλό θα ήταν να γίνει νέα συνάντηση για αυτό. Δεν είχα ποτέ καμία ενημέρωση για παρεαίρω.

Από την παρακολούθηση του προγράμματος έχω να επισημάνω ότι ενώ η πρώτη χρονιά ήταν πολύ δομημένη, ενδιαφέρουσα και επιστημονικά πλαισιωμένη η δεύτερη υστερούσε πολύ.

Κατά τη γνώμη μου ο κύριος λόγος για τον οποίο συνέβη αυτό ήταν ότι δεν υπήρχε ανατροφοδότηση και γόνιμος διάλογος με αφορμή τις παρουσιάσεις των συμμετεχόντων, οι οποίες αποτέλεσαν και το βασικό περιεχόμενο του προγράμματος τη δεύτερη χρονιά.

Εκστρατεία ενημέρωσης των εκπαιδευτικών στα σχολεία.

Ανταλλαγές μεταξύ των συνεργαζομένων εκπαιδευτικών!!!!

Δεν επιμορφωθήκαμε αρκετά στην τεχνική του κινηματογράφου

Πολιτισμική αγωγή και Φρενε

Θα ήθελα να είχαμε ασχοληθεί περισσότερο με τον κινηματογράφο

Θεσμοθετημένη "Ωρα Freinet", εντός του Ω.Π. για σχολικά συμβούλια, αλληλογραφία κ.λ.π.

Χρειάζεται να συνεχίσουν με το ίδιο ενδιαφέρον το Πιλοτικό Πρόγραμμα

Ερωτηματολόγια

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί
για ένα σχολείο της κοινότητας

Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της Θεσμικής Παιδαγωγικής / Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση – 2018/19

Ερωτηματολόγιο για τις/τους εκπαιδευτικούς

Σχολική Μονάδα Νηπιαγωγείο Δημοτικό Γυμνάσιο ΓΕΛ ΕΠΑΛ-ΕΕΕΕΚ

A) Θετική προσέγγιση και ένταξη στο ελληνικό δημόσιο σχολείο των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet (να διαβαθμίσετε όλες τις προτάσεις).

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Πιστεύετε ότι οι ιδέες και οι προτάσεις της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο; <small>A101</small>	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ο σύλλογος των διδασκόντων του σχολείου σας είναι θετικά διακείμενος σε αυτές τις ιδέες; <small>A1A2</small>	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αντιμετωπίζουν θετικά οι μαθήτριες/τές σας αυτές τις ιδέες; <small>A1A3</small>	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αντιμετωπίζουν θετικά οι γονείς των μαθητών σας αυτές τις ιδέες; <small>A1A4</small>	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Β) Βαθμός εφαρμογής στις τάξεις/σχολεία που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα των ιδεών και προτάσεων της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet.

1) Ποιες τεχνικές της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet εφαρμόσατε; (να διαβαθμίσετε όλες τις τεχνικές)

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Τι νέα; B101	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Συμβούλιο τάξης B102	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Μικρά βιβλία B103	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ελεύθερο κείμενο B104	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Εφημερίδα B105	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Αλληλογραφία B106	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Βιβλιοθήκη B107	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ζώνες B108	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Πλάνα εργασίας B109	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Άλλα (σημειώστε ποιο)..... B110	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5

2) Με ποιο τρόπο εφαρμόσατε τις παραπάνω τεχνικές;

3) Τι ανταπόκριση είχατε από τις/τους μαθήτριες/τές σας καθώς εφαρμόζατε τις παρακάτω τεχνικές (απαντήστε μόνο για τις τεχνικές που εφαρμόστηκαν);

	Καθόλου θετική	Λίγο θετική	Ουδέτερη	Θετική	Πολύ θετική
Τι νέα; B301	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Συμβούλιο τάξης B302	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Μικρά βιβλία B303	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ελεύθερο κείμενο B304	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Εφημερίδα B305	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Αλληλογραφία B306	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Βιβλιοθήκη B307	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ζώνες B308	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Πλάνα εργασίας B309	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Άλλα (σημειώστε ποιο)..... B310	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5

Γ) Βαθμός αλλαγής του ελληνικού δημόσιου σχολείου με την εφαρμογή των ιδεών, προτάσεων και τεχνικών της συνεργατικής παιδαγωγικής – παιδαγωγικής Freinet (να διαβαθμίσετε όλες τις προτάσεις).

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Δε γνωρίζω	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Θεωρείτε ότι με τις συγκεκριμένες τεχνικές ή/και δράσεις που εφαρμόσατε διαμορφώθηκε ένα πιο συνεργατικό κλίμα στην τάξη σας; Γ101	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Οι μαθήτριες/τές ανέπτυξαν σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ τους και όχι ανταγωνιστικότητας; Γ102	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Οι μαθήτριες/τές συμμετέχουν ενεργά στις μαθησιακές διαδικασίες και τις άλλες δραστηριότητες; Γ103	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Οι μαθήτριες/τές παίρνουν ενεργό ρόλο στο συμβούλιο της τάξης και αποφασίζουν για τα θέματα που τις/τους απασχολούν; Γ104	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Οι μαθήτριες/τές έχουν το θάρρος να κριτικάρουν τα κακώς κείμενα και να διατυπώνουν προτάσεις για βελτίωση; Γ105	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Οι μαθήτριες/τές ενδιαφέρονται για τον χώρο του σχολείου και προσπαθούν να τον βελτιώσουν; Γ106	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Εσείς, οι εκπαιδευτικοί, εφαρμόζοντας την Παιδαγωγική Freinet....

	Ποτέ / Καθόλου	Λίγο / Σπάνια	Μερικές φορές / Αρκετά	Συχνά	Πολύ συχνά
...χρησιμοποιείτε βιωματικές τεχνικές στη διδασκαλία σας; Γ107	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
...συνδέετε τη διδασκαλία σας με την καθημερινότητα των μαθητών/τριών; Γ108	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
...εμπλέκονται οι μαθήτριες/τές στη μαθησιακή διαδικασία; Γ109	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
...εφαρμόζετε τη μέθοδο της αυτοαξιολόγησης; Γ110	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
...νομίζετε ότι έχει διαμορφωθεί κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε εσάς και τις μαθήτριες/τές σας; Γ111	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
...νομίζετε ότι έχει διαμορφωθεί κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα σε εσάς και τους γονείς των μαθητριών/των σας; Γ112	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Δ) Αποτελέσματα παρέμβασης

1) Η παρέμβαση είχε, κατά τη γνώμη σας, θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα;

Θετικά
Δ101

Αρνητικά
Δ102

Ουδέτερα
Δ103

Εάν είχε θετικά αποτελέσματα, πού οφείλονται;

Στο θετικό κλίμα που υπήρχε από πριν στο σχολείο
Δ104

Στο θετικό κλίμα που είχατε διαμορφώσει από πριν με τις/τους μαθήτριες/τές σας
Δ105

Στην υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου
Δ106

Στην εφαρμογή του Πιλοτικού Προγράμματος Παιδαγωγικής Freinet – Θεσμικής Παιδαγωγικής
Δ107

2) Θεωρείτε ότι ο χρόνος της επιμόρφωσης ήταν:

Ανεπαρκής

Δ201

Λίγο
επαρκής

Δ202

Αρκετός

Δ203

Επαρκής

Δ204

Πολύ
επαρκής

Δ205

3) Νομίζετε ότι έχετε πάρει αρκετά εφόδια για να συνεχίσετε τις προσπάθειές σας;

Καθόλου

Δ301

Λίγο

Δ302

Αρκετά

Δ303

Σε μεγάλο
βαθμό

Δ304

Σε πολύ
μεγάλο
βαθμό

Δ305

4) Πώς φαντάζεστε ότι θα συνεχίσετε από εδώ και πέρα;

Δ4

5) Να περιγράψετε την πιο ωραία στιγμή που ζήσατε με τις/τους μαθήτριες/τές σας.

Δ5

6) Να περιγράψετε την πιο άσχημη στιγμή που ζήσατε με τις/τους μαθήτριες/τές σας.

Δ6

Σας ευχαριστούμε θερμά για το χρόνο σας

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της
κοινότητας

Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της Θεσμικής Παιδαγωγικής / Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση – 2018/19

Ερωτηματολόγιο για μαθητές/τριες Γυμνασίου - Λυκείου

1. Ενημερώθηκες από τον εκπαιδευτικό / τους εκπαιδευτικούς της τάξης σου για την έναρξη του πιλοτικού προγράμματος;

Ναι

0101

Όχι

0102

Εάν ναι, από ποιον;

2. Πόσοι εκπαιδευτικοί της τάξης σου συμμετέχουν στο πιλοτικό πρόγραμμα; (σημείωσε αριθμό εκπαιδευτικών):

3. Γνώριζες την παιδαγωγική Freinet πριν την ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς;

Ναι

0301

Όχι

0302

Εάν ναι, με ποιο τρόπο;

.....

4. Ποιες πρακτικές Freinet εφαρμόστηκαν στην τάξη σου;

0401

Τι νέα;

0402

Συμβούλιο Τάξης

0403

Μικρά Βιβλία

0404

Ελεύθερο Κείμενο

0405

Εφημερίδα

0406

Αλληλογραφία

0407

Επαγγέλματα

0408

Ζώνες

0409

Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά)

0410

Αυτοαξιολόγηση

Συμμετείχες σε όλα;

Ναι, σε όλα
0411

Ναι, σε μερικά
0412

Μόνο σε ένα
0413

5. Με πόση επιτυχία, κατά τη γνώμη σου, εφαρμόστηκαν οι πρακτικές αυτές στην τάξη;

	Καθόλου	Μικρή	Μέτρια	Μεγάλη	Πολύ μεγάλη
Τι νέα; 0501	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Συμβούλιο Τάξης 0502	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Μικρά Βιβλία 0503	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ελεύθερο Κείμενο 0504	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Εφημερίδα 0505	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αλληλογραφία 0506	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Επαγγέλματα 0507	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ζώνες 0508	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά) 0509	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αυτοαξιολόγηση 0510	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

6. Πόσο σημαντικές θεωρείς τις πρακτικές Freinet;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	πολύ	Πάρα πολύ
Τι νέα; 0601	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Συμβούλιο Τάξης 0602	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Μικρά Βιβλία 0603	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ελεύθερο Κείμενο 0604	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Εφημερίδα 0605	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αλληλογραφία 0606	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Επαγγέλματα 0607	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ζώνες 0608	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά) 0609	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αυτοαξιολόγηση 0610	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

7. Κατά τη γνώμη σου, η χρήση των εργαλείων Freinet, σε σχέση με τις παραδοσιακές μεθόδους, σε οδηγεί να.....:

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
...αποκτήσεις γνώσεις; 0701	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...αποκτήσεις γνώσεις ευχάριστα; 0702	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...εμβαθύνεις σε ότι μαθαίνεις; 0703	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...οργανώσεις τις γνώσεις που αποκτάς; 0704	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...ασχοληθείς με πράγματα που σε ενδιαφέρουν; 0705	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...ασχοληθείς με συνθετικές εργασίες; 0706	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...μάθεις να αναζητάς πηγές γνώσεων πέρα από το σχολικό εγχειρίδιο; 0707	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...ελέγχεις την πρόοδο σου; 0708	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...έχεις λόγο για όσα μαθαίνεις στο σχολείο; 0709	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...αναπτύξεις σχέσεις αλληλεγγύης με τους συμμαθητές σου; 0710	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...συμμετέχεις ενεργητικά σε ότι μαθαίνεις; 0711	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...αισθανθείς το σχολείο περισσότερο «δικό» σου και να προσπαθείς να το βελτιώσεις; 0712	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...μεταφέρεις στην τάξη όσα ζεις στην καθημερινή ζωή; 0713	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...έχεις περισσότερες ιδέες για δράσεις που θα σου άρεσε να υλοποιήσεις μαζί με τους συμμαθητές σου; 0714	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...γίνει το σχολείο ένας περισσότερο ασφαλής τόπος για σένα; 0715	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...διαμορφωθεί κλίμα αλληλοσεβασμού ανάμεσα στις/στους συμμαθήτριες/τές σου; 0716	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
... αντιμετωπίζουν οι γονείς σου θετικά αυτές τις ιδέες; 0717	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
...πηγαίνεις κάθε πρωί στο σχολείο με επιθυμία να ασχοληθείς με τις δράσεις της τάξης σου; 0718	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5

8. Συμμετείχατε στο συμβούλιο της τάξης;

Ναι
0801

Όχι
0802

Εάν ναι:

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	πολύ	Πάρα πολύ
Θεωρείς ότι είχες την ευκαιρία να αποφασίσεις για θέματα που σε αφορούν; 0803	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Διατύπωνες προτάσεις για τη βελτίωση της εργασίας στη τάξη σας; 0804	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ήταν εύκολη διαδικασία για σένα; 0805	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

9. Όταν ο καθηγητής διατυπώνει μια άποψη στο συμβούλιο τάξης

Συμφωνώ πάντα
0901

Συμφωνώ μερικές φορές
0902

Έχω τη δική μου γνώμη
0903

Διαφωνώ πάντοτε
0904

Την ακούω όπως κάθε άλλη
0905

Έχει μεγαλύτερη αξία από τις άλλες γνώμες
0906

10. Υπάρχει κάποια αρμοδιότητα στο «συμβούλιο τάξης» που σας αρέσει ιδιαίτερα να αναλαμβάνετε;

Ναι

1001

Όχι

1002

Όλες εξίσου

1003

Καμία

1004

Αν ναι, ποια είναι αυτή και γιατί την προτιμάτε:

.....

11. Υπάρχει κάποια αρμοδιότητα στα «νέα» που σας αρέσει ιδιαίτερα να αναλαμβάνετε;

Ναι

1101

Όχι

1102

Όλες εξίσου

1103

Καμία

1104

Αν ναι, ποια είναι αυτή και γιατί την προτιμάτε:

.....

12. Εφαρμόζετε στην τάξη τη μέθοδο της αυτοαξιολόγησης;

Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Συχνά	Πολύ συχνά
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
1201	1202	1203	1204	1205

Αν ναι, η αυτοαξιολόγηση της δουλειάς μου...

...με βοήθησε να κατανοήσω τι ξέρω
1206

...με άγχωσε
1207

...μου έδωσε την ευκαιρία να οργανώσω τη δουλειά μου
1208

Δεν επιθυμώ να συνεχίσω την αυτοαξιολόγηση
1209

Σε ευχαριστούμε πολύ

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο
της κοινότητας

Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής
της Θεσμικής Παιδαγωγικής / Παιδαγωγικής Freinet
στη δημόσια εκπαίδευση – 2018/19

Ερωτηματολόγιο για μαθητές/τριες Δημοτικού

Αγαπητέ μαθητή -ρια,
Απαντώντας στο παρακάτω ερωτηματολόγιο μας βοηθάς να
βελτιώσουμε τις μεθόδους διδασκαλίας – μάθησης στο σχολείο σου.
Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Προσπάθησε να απαντήσεις με
ειλικρίνεια.

Συμπλήρωσε ή βάλε (x) στο κουτάκι της επιλογής σου:

A. Προσωπικά στοιχεία

1. Τάξη: Δημοτικού Σχολικό έτος: 2018-19

2. Φύλο:

Αγόρι

Κορίτσι

3. Ηλικία:.... ετών

Β. Πρακτικές που εφαρμόστηκαν στην τάξη και απόψεις μαθητών-ριών

1. Ποιες από τις παρακάτω πρακτικές εφαρμόστηκαν στην τάξη σου;

☐ Τι νέα; B101	☐ Αλληλογραφία B106
☐ Συμβούλιο Τάξης B102	☐ Επαγγέλματα B107
☐ Μικρά Βιβλία B103	☐ Ζώνες B108
☐ Ελεύθερο Κείμενο B104	☐ Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά) B109
☐ Εφημερίδα B105	☐ Αυτοαξιολόγηση B110

2. Οι παρακάτω δραστηριότητες που πραγματοποιήσατε σου άρεσαν; (Απάντησε μόνο για τις πρακτικές που εφαρμόστηκαν στην τάξη σου)

	Δεν μου άρεσε καθόλου	Μου άρεσε λίγο	Μου άρεσε αρκετά	Μου άρεσε πολύ	Μου άρεσε πάρα πολύ
Τι νέα; B201	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Συμβούλιο Τάξης B202	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Μικρά Βιβλία B203	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ελεύθερο Κείμενο B204	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Εφημερίδα B205	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αλληλογραφία B206	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Επαγγέλματα B207	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Ζώνες B208	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά) B209	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Αυτοαξιολόγηση B210	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

3. Για τις πρακτικές που σου άρεσαν περισσότερο, σημείωσε γιατί σου άρεσαν.

Τι νέα;

B301	
Συμβούλιο Τάξης	
B302	
Μικρά Βιβλία	
B303	
Ελεύθερο Κείμενο	
B304	
Εφημερίδα	
B305	
Αλληλογραφία	
B306	
Επαγγέλματα	
B307	
Ζώνες	
B308	
Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά)	
B309	
Αυτοαξιολόγηση	
B310	

4. Κατά τη γνώμη σου, οι πρακτικές αυτές σε βοήθησαν στα παρακάτω:

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
Να μαθαίνεις πιο πολλά πράγματα; B401	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να μαθαίνεις με πιο ωραίο, ευχάριστο τρόπο; B402	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να είσαι πιο υπεύθυνος-η στο σχολείο; B403	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να συνεργάζεσαι καλύτερα με τους συμμαθητές-ριές σου; B404	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να έχεις καλύτερες σχέσεις συμμαθητές-ριές σου (κατανόησης, σεβασμού και αλληλεγγύης); B405	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να συμμετέχεις σε ομαδικές εργασίες; B406	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να συμμετέχεις περισσότερο σε δημοκρατικές διαδικασίες; B407	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Να εκφράζεις περισσότερο τη γνώμη σου στη τάξη; B408	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Να κάνεις περισσότερους φίλους στην τάξη;	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B409</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>
Να σε αγαπούν για αυτό που είσαι;	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B410</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>
Να αναλάβεις περισσότερες υπευθυνότητες - ρόλους μέσα στην τάξη σου;	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B411</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>
Να αγαπάς περισσότερο το σχολείο;	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B412</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>
Να συζητάς για αυτά που ζεις έξω από το σχολείο;	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B413</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>
Να νιώθεις πιο ασφαλής μέσα στο σχολείο;	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B414</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>
Άλλο (ποιο;):	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B415</small>	<small>1</small>	<small>2</small>	<small>3</small>	<small>4</small>	<small>5</small>

5. Αντιμετώπισες δυσκολίες με κάποιες από τις παραπάνω πρακτικές; Αν ναι, ποιες;

6. Κάθε πρωί που πηγαίνεις σχολείο επιθυμείς να ασχοληθείς με τις δράσεις της τάξης σου;

Περισσότερο από πριν
B611

Λιγότερο από πριν
B612

Το ίδιο με πριν
B613

7. Θέλεις να συνεχιστεί το μάθημα με αυτές τις πρακτικές;

Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<small>B701</small>	<small>B702</small>	<small>B703</small>	<small>B704</small>	<small>B705</small>

Σ' ευχαριστώ για τη συμμετοχή σου !

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο
της κοινότητας

Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της Θεσμικής Παιδαγωγικής / Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση – 2018/19

Ερωτηματολόγιο για γονείς

των οποίων τα παιδιά φοιτούν σε τάξεις εκπαιδευτικών του Πιλοτικού Προγράμματος
Παιδαγωγικής Freinet - Θεσμικής Παιδαγωγικής

1. Γνωρίζατε την παιδαγωγική Freinet πριν την ενημέρωση από τον/την
εκπαιδευτικό του παιδιού σας σχετικά με αυτή;

Ναι
0101

Όχι
0102

Εάν ναι, με ποιον τρόπο;

2. Πιστεύετε ότι οι ιδέες και οι πρακτικές της συνεργατικής παιδαγωγικής-
παιδαγωγικής Freinet μπορούν να εφαρμοστούν στο ελληνικό δημόσιο σχολείο;

Αδύνατον

0201

Πολύ δύσκολα

0202

Σε μικρό βαθμό

0203

Εύκολα

0204

Πολύ εύκολα

0205

3. Ποιες πρακτικές Freinet εφαρμόζονται στην τάξη που φοιτά το παιδί σας;

Τι νέα;
0301

Συμβούλιο Τάξης
0302

Μικρά Βιβλία
0303

Ελεύθερο Κείμενο
0304

Εφημερίδα
0305

Αλληλογραφία
0306

Επαγγέλματα
0307

Ζώνες
0308

Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά)
0309

Αυτοαξιολόγηση
0310

4. Πόσο σημαντικές είναι αυτές οι τεχνικές για τα παιδιά, σύμφωνα με την δική τους άποψη;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	πολύ	Πάρα πολύ
Τι νέα; 0401	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Συμβούλιο Τάξης 0402	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Μικρά Βιβλία 0403	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ελεύθερο Κείμενο 0404	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Εφημερίδα 0405	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Αλληλογραφία 0406	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Επαγγέλματα 0407	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ζώνες 0408	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά) 0409	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Αυτοαξιολόγηση 0410	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5

5. Πόσο σημαντικές είναι αυτές οι τεχνικές για τα παιδιά, σύμφωνα με την δική σας άποψη;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	πολύ	Πάρα πολύ
Τι νέα; 0501	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Συμβούλιο Τάξης 0502	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Μικρά Βιβλία 0503	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ελεύθερο Κείμενο 0504	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Εφημερίδα 0505	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Αλληλογραφία 0506	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Επαγγέλματα 0507	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Ζώνες 0508	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Πλάνα Εργασίας (ατομικά-ομαδικά) 0509	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
Αυτοαξιολόγηση 0510	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5

6. Τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και χαρά για το σχολείο, μετά την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet μέσα στην τάξη τους;

Πολύ λιγότερο	Λιγότερο	Το ίδιο με πριν	Περισσότερο	Πολύ περισσότερο
<input type="text"/> 0601	<input type="text"/> 0602	<input type="text"/> 0603	<input type="text"/> 0604	<input type="text"/> 0605

7. Κατά τη γνώμη σας.....

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	πολύ	Πάρα πολύ
<p>Η γνώση προσεγγίζεται μέσα στην τάξη με τρόπο πιο βιωματικό- δημιουργικό και πιο συναφή με τα ενδιαφέροντα των παιδιών; 0701</p>	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
<p>Μεταξύ των παιδιών καλλιεργείται ένα πνεύμα ισοτιμίας, φιλίας και αλληλοβοήθειας; 0702</p>	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
<p>Τα παιδιά νιώθουν ότι συμμετέχουν πλέον ενεργά και μέσω δημοκρατικών διαδικασιών στην ανάληψη ευθυνών και ρόλων που αφορούν στη διαμόρφωση της σχολικής τους ζωής; 0703</p>	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
<p>Διαπιστώνετε ότι οι αξίες της δημοκρατίας, της συνεργασίας και της αλληλεγγύης ενυπάρχουν στη μαθησιακή διαδικασία μέσα στην τάξη έναντι του ανταγωνισμού και κάθε είδους διάκρισης; 0704</p>	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5
<p>Έχετε παρατηρήσει αλλαγές στη προσωπικότητα του παιδιού σας όσον αφορά στην ελευθερία της έκφρασής του, την αυτοεκτίμηση, την κριτική σκέψη, την συνεργασία και την ενεργή συμμετοχή του και στην ζωή του εκτός σχολείου; 0705</p>	<input type="text"/> 1	<input type="text"/> 2	<input type="text"/> 3	<input type="text"/> 4	<input type="text"/> 5

8. Πόσο συχνά έχετε συνάντηση με τον/την εκπαιδευτικό του παιδιού σας προκειμένου να σας ενημερώσει για την εξέλιξη της εφαρμογής των πρακτικών της παιδαγωγικής Freinet;

- 1 φορά στο τρίμηνο
0801
- 1 φορά το μήνα
0802
- Άλλο.....
0803

9. Ο/Η εκπαιδευτικός του παιδιού σας ζητά την ενεργή συμμετοχή σας στην παιδαγωγική διαδικασία;

- Ποτέ 0901
- Σπάνια 0902
- Μερικές φορές 0903
- Συχνά 0904
- Πολύ συχνά 0905

Αν ναι, με ποιο τρόπο;

10. Θα επιθυμούσατε τη συνέχιση φοίτησης του παιδιού σας σε τάξεις της παιδαγωγικής Freinet;

1001 Ναι, γιατί

1002 Όχι, γιατί

11. Διατηρείτε κάποιες επιφυλάξεις ή ενστάσεις σχετικά με την παιδαγωγική Freinet;
Αν ναι, ποιες είναι αυτές και γιατί;

1101 Ναι, γιατί

1102 Όχι

12. Έχετε σκεφτεί αν θα θέλατε και εσείς ως μαθητής/μαθήτρια να έχετε φοιτήσει
σε μια τάξη Freinet;

1201 Ναι, θα το ήθελα πολύ

1202 Δεν το έχω σκεφτεί

1203 Όχι, δε θα ήθελα

13. Θα προτείνετε την εφαρμογή της παιδαγωγικής Freinet στο σύνολο του
ελληνικού δημόσιου σχολείου;

1301 Ναι, γιατί

1302 Όχι, γιατί

Θα ήθελα να προσθέσω τα εξής σχόλια:

Σας ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σας
και την συνεργατική σας διάθεση!

Η παιδαγωγική Freinet αποτελεί μια πρόταση με παιδαγωγικές αρχές, τεχνικές και εργαλεία για ένα σχολείο κοντά στο παιδί, ευχάριστο, δημιουργικό και χειραφετικό, ένα δημόσιο σχολείο ελεύθερο και ανοικτό..., ένα σχολείο δημοκρατικό..., ένα σχολείο με Παιδαγωγικές Τεχνικές, Εργαστήρια και υποδομές για την ανάπτυξη της ελεύθερης έκφρασης, της επικοινωνίας, των δράσεων, του πολλαπλού εγγραμματισμού και της πολιτειότητας....

Στον τόμο αυτό παρουσιάζονται οι επιστημονικές έρευνες που ακολούθησαν το «Πιλοτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης και εφαρμογής της Παιδαγωγικής Freinet στη δημόσια εκπαίδευση». Το Πιλοτικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε στην Αθήνα την περίοδο από τον Φεβρουάριο 2017 έως τον Ιούνιο 2018 από την Παιδαγωγική Ομάδα για την προώθηση της Παιδαγωγικής Freinet στην Ελλάδα «Σκασιαρχείο. Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας» σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το Υπουργείο Παιδείας.

Το Πιλοτικό πρόγραμμα ήταν διετές και περιλάμβανε μία 1^η φάση επιμόρφωσης και μία 2^η φάση εφαρμογής, ανταλλαγής εμπειριών και αποτίμησης όπου συμμετείχαν συνολικά 120 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Αττικής.

Η Παιδαγωγική ομάδα «Το Σκασιαρχείο - Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας» συγκεντρώνει εκπαιδευτικούς από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης καθώς και ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών. Σκοπός της είναι η ανταλλαγή απόψεων, ιδεών και προτάσεων για ένα δημόσιο σχολείο ελεύθερο, δημοκρατικό και συνεργατικό, ένα σχολείο κοινότητα, όπου οι τεχνικές του Σελεστέν Freinet, η Κριτική και Θεσμική παιδαγωγική βρίσκουν τη θέση τους. Το «Σκασιαρχείο» είναι μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας του Κινήματος του Μοντέρνου Σχολείου (FIMEM) που αποτελεί το δίκτυο των εκπαιδευτικών και των σχολείων Freinet ανά τον κόσμο. <https://www.skasiarxeio.wordpress.com>

**Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» -
Πειραματικοί ψηλαφισμοί
για ένα σχολείο της κοινότητας**

ISBN: 978-618-83056-3-2